

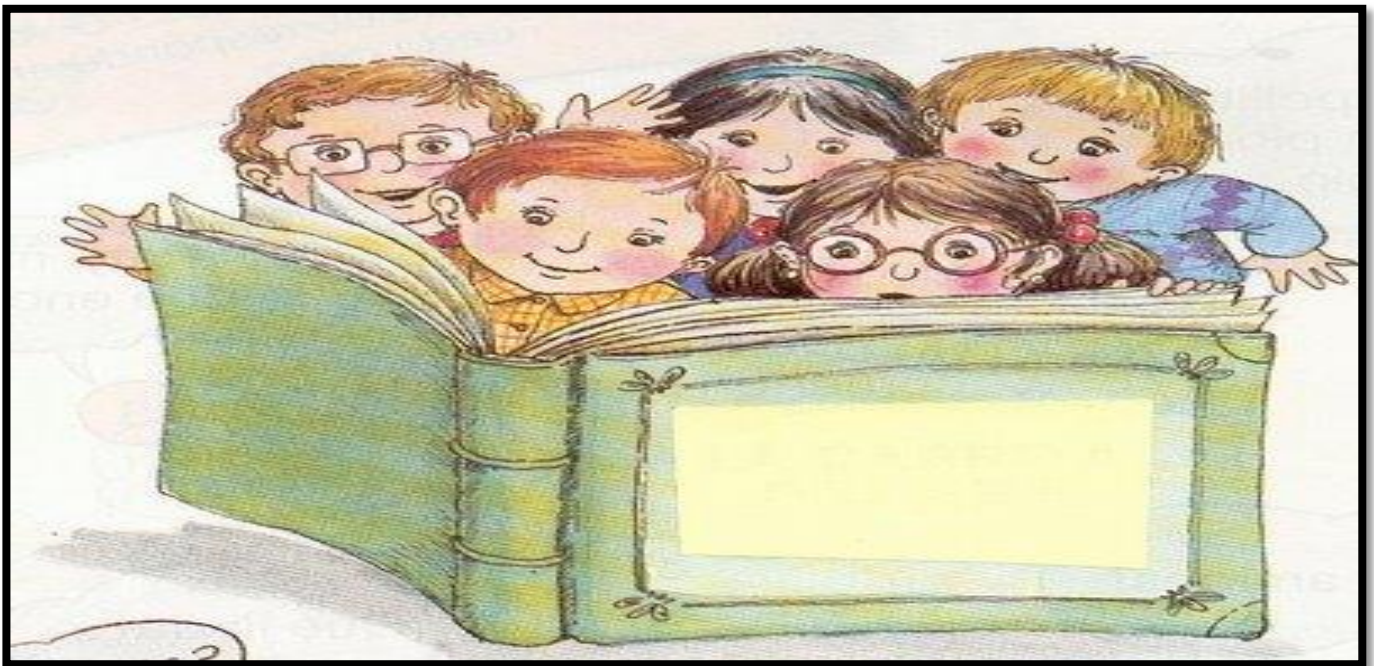

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

**ΠΑΙΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ:
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ, ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΛΙΑΣΟΥ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΤΙΤΛΟΥ

Στην «Ιστορία, Τοπική Ιστορία: Έρευνα και Διδακτική»

Με ειδίκευση «Διδακτική της Ιστορίας»

ΦΛΩΡΙΝΑ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2017

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια της ολοκλήρωσης του κύκλου σπουδών μου στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος. Στην προσπάθειά μου αυτή συνετέλεσαν σημαντικά κάποιοι άνθρωποι τους οποίους οφείλω να ευχαριστήσω.

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον πρώτο επιβλέποντα της εργασίας μου, κ. Κασβίκη Κωνσταντίνο, για την άψογη συνεργασία, την καθοδήγηση, τη συνεχή υποστήριξη καθώς επίσης και για την ευκαιρία που μου έδωσε να ασχοληθώ με ένα τόσο ενδιαφέρον θέμα.

Επίσης, νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος για τα ερεθίσματα και τις ευκαιρίες που μας προσέφεραν στα δυο χρόνια της φοίτησής μας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου για την αγάπη, τη συνεχή υποστήριξη και την ηθική συμπαράσταση που μου προσέφεραν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ΛΕΞΕΙΣ – ΦΡΑΣΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ	5
ABSTRACT	6
KEYWORDS	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	9
1.1. ΔΗΜΟΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ	9
1.2. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ	12
1.3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	16
2.1. ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	16
2.2. ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ	18
2.2.1. Λογοτεχνικά Βιβλία (μυθοπλασιακά)	19
2.2.2. Βιβλία Γνώσεων (μη μυθοπλασιακά)	20
2.3. ΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ	22
2.4. ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	27
3.1. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	27
3.2. Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΩΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΗΓΗ	28
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	30

4.1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	30
4.1.1. Σκοπός της έρευνας	30
4.1.2. Μέθοδος της έρευνας.....	30
4.1.3. Δείγμα.....	31
4.1.4. Περιορισμοί της έρευνας	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο	33
5.1. ΠΑΙΔΙΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ: ΤΑ ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	33
5.1.1. Παιδικά βιβλία, χρονιά 1ης έκδοσης.....	33
5.1.2. Παιδικά βιβλία, ο Χρόνος και οι Εποχές.....	35
5.1.3. Τα θέματα των παιδικών βιβλίων.....	37
5.1.4. Συμπεράσματα – Συζήτηση.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο	48
6.1. ΠΑΙΔΙΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ: ΤΑ ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	48
6.1.1. Βιβλία για την Αρχαιότητα	48
6.1.2. Βιβλία για την Επανάσταση.....	57
6.1.3. Βιβλία για την Τοπική Ιστορία και την Ιστορία των Πόλεων.....	80
6.1.4. Συμπεράσματα – Συζήτηση.....	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ^ο	87
7.1. ΣΥΖΗΤΗΣΗ	87
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	90
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ.....	96
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	114
ΛΙΣΤΑ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.....	115
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 1.....	116
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 2.....	130
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 3.....	134
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 4.....	137

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 5	142
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 6	143
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 7	145
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 8	147
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 9	149
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 10	152
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 11	153
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 12	153
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 13	154
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 14	154
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 15	155
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 16	157
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 17	158
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 18	159
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 19	162
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 20	162
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 21	163
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 22	165
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 23	166
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 24	167
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 25	168
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 26	169

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μελέτη αφορά την καταγραφή, την έρευνα και τη συμβολή των παιδικών βιβλίων με ιστορικό περιεχόμενο στην ιστορική κατανόηση. Αφόρμηση για την επιλογή του συγκεκριμένου τίτλου ήταν το μεγάλο ενδιαφέρον που παρατηρείται τον τελευταίο καιρό για τη δημόσια ιστορία. Αρχικά, έγινε καταγραφή του πλήθους των βιβλίων που υπάρχουν στην ελληνική αγορά, τα οποία ταξινομήθηκαν σε πίνακες ανάλογα με τις εποχές και τις θεματικές τους ενότητες. Στη συνέχεια μελετήθηκαν δειγματοληπτικά ορισμένα βιβλία. Για την μελέτη των βιβλίων ακολουθήθηκε η ερμηνευτική μέθοδος. Στόχος της μελέτης ήταν να αναδειχθούν οι τρόποι με τους οποίους η λογοτεχνία προσεγγίζει την ιστορία.

Μέσα από την καταγραφή των ποσοτικών χαρακτηριστικών των βιβλίων εξάγονται συμπεράσματα που αφορούν την πορεία της εκδοτικής παραγωγής, τον χρόνο και τις εποχές που κυριαρχούν καθώς και τα επικρατέστερα θέματα των συγκεκριμένων βιβλίων. Επιπλέον, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των βιβλίων παρέχουν πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο η ιστορία εντυπώνεται στα λογοτεχνικά κείμενα. Από την έρευνα που έγινε, κατέστη φανερό πως οι αφηγήσεις των λογοτεχνικών κειμένων αναπαράγουν σε μεγάλο βαθμό τις προσεγγίσεις της επίσημης ιστορικής εκπαίδευσης. Έτσι, οι όψεις του παρελθόντος στα παιδικά βιβλία ιστορίας αποτυπώνουν αντιλήψεις που σχετίζονται με τον εθνοκεντρισμό και τον ιστορικισμό.

Λέξεις – Κλειδιά: Δημόσια Ιστορία, Παιδική Λογοτεχνία, Παιδικά βιβλία ιστορίας, Βιβλία γνώσεων, Λογοτεχνικά βιβλία, Ιστορική κατανόηση

ABSTRACT

This study concerns the recording, research and contribution of children's books with historical content to historical understanding. A criterion for the selection of this title was the great interest seen lately in public history. Initially, the number of books in Greek market was recorded and afterwards, they were classified into tablets, according to their times and thematic units. Then, some books were studied. For the study of the books it was followed the interpretative method. The aim of this study was to highlight the ways in which literature approaches history.

Through the recording of the quantitative characteristics of the books, conclusions regarding the course of publishing production, the time and the times that prevail, as well as the main topic of these books, can be drawn. In addition, the quality features of the books provide information on how history is imprinted in literary texts. From the research that was made, it became clear that the narrations of the literary texts reproduce in a great way the approaches of formal historical education. Thus, the views of the past in children's history books depict perceptions related to ethnocentrism and historicism.

Key – Words: Public History, Children's Literature, Children's History Books, Knowledge Books, Literary Books, Historical Understanding

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η περιέργεια και η επιθυμία για νέες ανακαλύψεις γύρω από τον κόσμο παρακινούν τα παιδιά να διαβάσουν βιβλία. Τα βιβλία που δεν στηρίζονται σε αποκυήματα της φαντασίας του συγγραφέα ενθαρρύνουν τους νεαρούς αναγνώστες να δουν τον κόσμο με νέο τρόπο και να ταυτιστούν με ανθρώπους διαφορετικούς από αυτούς.

Στην Ελλάδα, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ο αριθμός των ελληνικών παιδικών βιβλίων κατέχει ποσοτικά την πρώτη θέση, συγκριτικά με τις άλλες κατηγορίες βιβλίων. Το παιδικό βιβλίο μελετάται από επιστήμονες διαφορετικών κλάδων και ειδικοτήτων (παιδαγωγοί, ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι, φιλόλογοι, ιστορικοί) με αποτέλεσμα να καλύπτεται ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόντων (Καρπόζηλου, 2009).

Η παρούσα έρευνα αναφέρεται στα παιδικά βιβλία με ιστορικό περιεχόμενο. Η προσέγγιση του συγκεκριμένου τύπου βιβλίων έχει ως στόχο τη διερεύνηση των ιστορικών αναπαραστάσεων που προκύπτουν από την ανάγνωση των βιβλίων αυτών. Η έρευνα περιορίστηκε σε βιβλία Ελλήνων συγγραφέων καθώς και σε εκδόσεις ελληνικών οίκων. Πρόκειται για 212 βιβλία τα οποία έχουν κυκλοφορήσει στην ελληνική αγορά τα τελευταία 40 περίπου χρόνια (από το 1980 μέχρι το 2016).

Το πρώτο, θεωρητικό μέρος της εργασίας, αποτελείται από τρία κεφάλαια, τα οποία αναφέρονται στη Δημόσια Ιστορία, στην Παιδική Λογοτεχνία και στην αλληλεπίδρασή τους.

Στο πρώτο κεφάλαιο που αφορά την Δημόσια Ιστορία, παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο της Δημόσιας Ιστορίας καθώς και η σχέση της με τη Λογοτεχνία και την Εκπαίδευση.

Το δεύτερο κεφάλαιο περιλαμβάνει το θεωρητικό πλαίσιο της Παιδικής Λογοτεχνίας. Επίσης, γίνεται αναφορά στα Παιδικά Βιβλία και διάκριση σε λογοτεχνικά (μυθοπλασιακά) και βιβλία γνώσεων (μη μυθοπλασιακά). Ειδικότερη μνεία υπάρχει για το ιστορικό εικονογραφημένο βιβλίο.

Το τρίτο κεφάλαιο πραγματεύεται την αλληλεπίδραση της Ιστορίας με την Παιδική Λογοτεχνία καθώς και τη λειτουργία της δεύτερης ως ιστορική πηγή.

Ακολουθεί το δεύτερο μέρος της εργασίας, το ερευνητικό. Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται ο σκοπός, η μέθοδος και οι περιορισμοί της έρευνας. Επίσης, περιλαμβάνονται τα δεδομένα της έρευνας που έγινε στα παιδικά βιβλία ιστορίας. Τα δεδομένα αυτά ταξινομούνται με βάση τα ποσοτικά και τα ποιοτικά τους χαρακτηριστικά.

Η εργασία ολοκληρώνεται με την επεξεργασία των αποτελεσμάτων της έρευνας και τη συζήτηση που έχει ως στόχο την περαιτέρω διερεύνηση του θέματος.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1. ΔΗΜΟΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η δημόσια ιστορία (Public History) είναι σχετικά νέα έννοια. Ως διακριτός κλάδος της ιστορικής επιστήμης έχει προσελκύσει τα τελευταία χρόνια το αυξανόμενο ενδιαφέρον μεγάλου αριθμού μελετητών, που ασχολούνται με τα διακυβεύματά της και διατυπώνουν απόψεις για τα περιεχόμενα και τα όρια του αντικειμένου της (Λεμονίδου, 2015).

Σε πολλές χώρες του εξωτερικού έχει αναγνωριστεί και ως πανεπιστημιακό αντικείμενο, μολονότι ως πεδίο της ιστοριογραφίας αναπτύσσεται ανεξάρτητα από την αυστηρά περιγεγραμμένη ακαδημαϊκή έρευνα. Αυτό ωστόσο, δεν σημαίνει ότι δεν επικοινωνεί αμφίδρομα μαζί της και ότι οι ακαδημαϊκοί ιστορικοί δεν υποκύπτουν στην αναγκαιότητα ή τη γοητεία της επικοινωνίας με το «μεγάλο κοινό», τροποποιώντας και μετασχηματίζοντας τους διαθέσιμους κώδικες επικοινωνίας ή προσχωρώντας σε νέους. (Ανδρέου, Κακουριώτης, Κόκκινος, Λεμονίδου, Παπανδρέου, Πασχαλούδη, 2015).

Ο όρος «δημόσια ιστορία» επινοήθηκε στην Αμερική ήδη από τη δεκαετία του 1970, στον απόηχο μιας σειράς πολιτικοκοινωνικών, οικονομικών και ιστοριογραφικών εξελίξεων των προηγούμενων ετών (κίνημα προφορικής ιστορίας, φεμινιστικό κίνημα). Υπό το φως αυτών των εξελίξεων, οι κοινωνικές ομάδες που έως τότε ήταν παραγκωνισμένες από το επίσημο ιστορικό αφήγημα (γυναίκες, εργάτες, άτομα εθνικών ή φυλετικών μειονοτήτων και Εβραίοι θύματα του Ολοκαυτώματος) αποκτούν φωνή, διεκδικούν την αναγνώρισή τους καθώς και μια θέση στην ιστορία. Αυτό το σκηνικό βοηθά στην δημιουργία ενός νέου πεδίου έρευνας, αυτού της δημόσια ιστορίας (Noiriel, 2005).

Πατέρας του όρου και της θεσμοθέτησης της μελέτης για τη δημόσια ιστορία ως αυτόνομο πεδίο έρευνας θεωρείται ο Robert Kelley, μέλος του Τμήματος Ιστορίας του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας, ο οποίος το 1976 κατάφερε να εξασφαλίσει από το Ίδρυμα Ροκφέλερ ένα χρηματικό ποσό για τη δημιουργία ενός προπτυχιακού προγράμματος, προκειμένου να εκπαιδεύσει νέους «δημόσιους ιστορικούς» (public

historians) οι οποίοι θα εργάζονταν στον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα. (Λεμονίδου, 2015).

Στις Ηνωμένες Πολιτείες η δημόσια ιστορία είναι ένα οργανωμένο επιστημονικό πεδίο εδώ και σαράντα χρόνια. Το 1979 ιδρύθηκε το National Council on Public History, NCPH (Εθνικό Συμβούλιο Δημόσιας Ιστορίας), το οποίο θεωρείται το πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα ολοκληρωμένου φορέα μελέτης του αντικειμένου. Στην ιστοσελίδα του NCPH η δημόσια ιστορία ορίζεται ως εξής: «Ο όρος Δημόσια Ιστορία περιγράφει τους πολλούς και ποικίλους τρόπους με τους οποίους η ιστορία τίθεται σε λειτουργία στον κόσμο. Με αυτήν την έννοια, είναι η ιστορία που εφαρμόζεται σε ζητήματα του πραγματικού κόσμου. Στην πραγματικότητα, η εφαρμοσμένη ιστορία υπήρξε ένας όρος που χρησιμοποιήθηκε ως συνώνυμο και εναλλακτικά με τον όρο δημόσια ιστορία για πολλά χρόνια. Παρόλο που η δημόσια ιστορία κέρδισε έδαφος τα πρόσφατα χρόνια ως η προτιμώμενη ορολογία κυρίως στον ακαδημαϊκό κόσμο, η εφαρμοσμένη ιστορία πιθανότατα παραμένει ο περισσότερο διαισθητικός και αυτοπεριγραφικός όρος» ([http://ncph.org /what is public history](http://ncph.org/what%20is%20public%20history)).

Στην Ευρώπη και σε άλλες ηπείρους αναδύθηκαν ποικίλες συλλογιστικές και εφαρμογές της δημόσιας ιστορίας κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Ωστόσο, ο αγγλικός όρος και η έννοια σπάνια χρησιμοποιούνται ή μεταφράζονται και τα πανεπιστήμια συνήθως δεν διδάσκουν τη δημόσια ιστορία ως επιστημονικό πεδίο. Παρόλα αυτά, ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις, καθώς και πολιτιστικά ινστιτούτα, εφαρμόζουν ενεργά μορφές της δημόσιας και εφαρμοσμένης ιστορίας (Noiret, 2015).

Στην Ελλάδα η μελέτη της δημόσιας ιστορίας βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, παρά το γεγονός ότι η σχετική βιβλιογραφία κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες, περιλαμβάνει ουσιαστικές συμβολές και εγκαθιδρύει δομές εδραίωσης και διάχυσης του συναφούς ερευνητικού ενδιαφέροντος (Ανδρέου και συν., 2015). Για την έρευνα της δημόσιας ιστορίας δεν υπάρχει κάποιος θεσμοθετημένος οργανισμός, ούτε αποτελεί ξεχωριστό αντικείμενο διδασκαλίας στα ελληνικά πανεπιστήμια. Ωστόσο, πρόκειται για έναν τομέα που τα τελευταία χρόνια γνωρίζει σημαντική άνθηση (Λεμονίδου, 2015).

Σκοπός της δημόσιας ιστορίας είναι η πληροφόρηση, η υψηλή εκλαϊκευση και η μαζική ιστορική εγγραμματοσύνη, η καταγραφή της τραυματικής μνήμης, η συσχέτιση μνήμης και ταυτότητας, η ιστορική αφύπνιση, η ψυχαγωγία και η καλλιέργεια ενός κοινού που δεν είχε προηγουμένως επαφή και ίσως να μην έχει κανένα ενδιαφέρον για την επιστημονική διάσταση της ιστορίας. Ωστόσο, σύμφωνα

με τον Δορδανά (2015), η δημόσια ιστορία δεν ενδιαφέρεται μόνο να ενημερώσει, να αφυπνίσει και να ευαισθητοποιήσει γύρω από σημαντικά ιστορικά ζητήματα το κοινό αλλά και να το κινητοποιήσει, να το ωθήσει να συμμετάσχει στον δημόσιο διάλογο, εστιάζοντας την προσοχή του τόσο στο γεγονός όσο και στο συναίσθημα.

Όσοι ασχολούνται με αυτήν (λογοτέχνες, μουσειολόγοι, κινηματογραφιστές, εκδότες, δημοσιογράφοι κ.α.) διαμορφώνουν ασύμμετρες και αποκλίνουσες αφηγήσεις και ερμηνευτικά σχήματα για το παρελθόν. Για άλλους το κίνητρο είναι η πληροφόρηση και η διαφώτιση του κοινού, για άλλους η αποκάλυψη της ιστορικής αλήθειας, για άλλους η συγκρότηση και η προώθηση πολιτικών ταυτότητας, ενώ, τέλος, για άλλους το κέρδος (Ανδρέου και συν., 2015).

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η δημόσια ιστορία αποτελεί ένα πολύπλευρο επιστημονικό και ερευνητικό πεδίο, το περιεχόμενο του οποίου ποικίλλει από χώρα σε χώρα. Από πνευματικό κίνημα που στρέφει την προσοχή στις φωνές που δεν βρίσκουν θέση στην παραδοσιακή αντίληψη της ακαδημαϊκής ιστοριογραφίας μέχρι και σε απόπειρα διάχυσης της ακαδημαϊκής γνώσης προς το ευρύ κοινό. Τέλος, όπως επισημαίνει ο Φλάισερ (2008), η δημόσια ιστορία είναι ικανή να θεμελιώνει ή και να κλονίζει συλλογικές ταυτότητες, αφού δεν παράγεται μόνο για το συγκεκριμένο σύνολο, αλλά και μαζί με αυτό.

1.2. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Η λογοτεχνία ως τέχνη του λόγου, αλλά και ως κοινωνική πρακτική σχετίζεται και συνομιλεί τόσο με άλλα είδη λόγου, όπως είναι ο λόγος της επιστήμης της Ιστορίας, στο πλαίσιο της δημόσιας σφαίρας, της συγκρότησης της συλλογικής μνήμης και των εθνικών ή τοπικών παραδόσεων» (Αποστολίδου, χ.χ.).

Οι σχέσεις της ιστορίας με τη λογοτεχνία υπήρξαν ανέκαθεν στενές, καθώς παραδοσιακά ο ιστορικός λόγος διοχετευόταν σε λογοτεχνικές φόρμες, όπως είναι τα επικά-ηρωικά ποιήματα, η αφηγηματική πεζογραφία και ειδικότερα το ιστορικό μυθιστόρημα. Οι σχέσεις αυτές δεν περιορίζονται μόνο σε ζητήματα μορφής αλλά αφορούν και ζητήματα ουσίας.

Η λογοτεχνία λειτουργεί ως πολλαπλά διαμεσολαβημένη, αλλά και ως καιρία μαρτυρία της εποχής της, καθώς διαμορφώνει και αντανakλά τρόπους διαχείρισης της συλλογικής μνήμης. Συνδιαμορφώνει το φάσμα των προσλήψεων του παρελθόντος και συμβάλλει καταλυτικά στον δημόσιο λόγο. Ειδικότερα, η λογοτεχνία μπορεί να δημιουργήσει μια υποβλητική ατμόσφαιρα οικείωσης και ανοικείωσης με το παρελθόν. Ο Hayden White υποστηρίζει πως εάν θέλει η επιστημονική ιστοριογραφία να ανασυνδεθεί με το αναγνωστικό κοινό, οφείλει να αξιοποιήσει δραστικά και το στοιχείο της μυθοπλασίας, δηλαδή τις δυνατότητες της συγκίνησης (Κόκκινος, 2012).

Η ιστορική θεώρηση επιτρέπει να φαίνονται τα πρόσωπα και τα πράγματα πανοραμικά, σε μακροσκοπική κλίμακα, ως μέρη ενός συνόλου. Η λογοτεχνική θεώρηση, από την άλλη, παρουσιάζει τα πράγματα καλειδοσκοπικά, σε μικροσκοπική κλίμακα και η πραγματικότητα θεωρείται ως ένα πεδίο ποικίλων, ετερόκλητων, συχνά αντικρουόμενων λόγων και δράσεων των ατόμων. Επομένως, η ιστορική οπτική παρέχει το γενικό πλάνο, το μηχανισμό κίνησης του κοινωνικού γίνεσθαι, ενώ η λογοτεχνική οπτική αναλύει αυτό το πλάνο στα συστατικά του μέρη (προσωπικά βιώματα, αισθήματα, πεποιθήσεις) (Αθανασοπούλου, 2004).

Το ιστορικό πλαίσιο, παρέχει ένα ρεαλιστικό υπόβαθρο στα πλάσματα της φαντασίας του καλλιτέχνη και αντίστροφα, τα μυθοποιητικά στοιχεία που είναι εγγενή στην ιστορική αφήγηση συμβάλλουν στο ζωντάνεμα της ιστορίας και των πρωταγωνιστών της. Επιπρόσθετα, το ιστορικό στοιχείο τοποθετεί τη λογοτεχνία στο έδαφος του αντικειμενικού, ενώ με τη σειρά του το λογοτεχνικό στοιχείο τοποθετεί τη

γενική ιστορία σε συγκεκριμένες ανθρώπινες ιστορίες, την μετατρέπει δηλαδή από αφηρημένη έννοια σε ατομικό βίωμα (Αθανασοπούλου, 2004).

Από τα παραπάνω προκύπτει πως η διαπλοκή ιστορίας – λογοτεχνίας δεν είναι απλώς θεμιτή, αλλά επιβεβλημένη από τα ίδια τα πράγματα και έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας πιο σύνθετης εικόνας της πραγματικότητας. Η ιστορική προσέγγιση δεν προηγείται της λογοτεχνικής. Το ιστορικό αφήγημα δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως αδιάψευστος μάρτυρας, ενώ το λογοτεχνικό αφήγημα ως ψευδομάρτυρας. Αντίθετα, ιστορικό και λογοτεχνικό αφήγημα πρέπει να αντιμετωπίζονται εκ παραλλήλου, στην αλληλενέργεια και τη συνεργασία τους, ως κείμενα που διαλέγονται, αναφέρονται στην ίδια ιστορική πραγματικότητα, αλλά την φωτίζουν διαφορετικά. Αποτελούν δηλαδή εναλλακτικές ερμηνείες, αναγνώσεις και αναπαραστάσεις της πραγματικότητας.

1.3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Οι σύγχρονες προσεγγίσεις της ιστορικής εκπαίδευσης στο σχολείο ενθαρρύνουν την ανάπτυξη κριτικής σκέψης ως προς τις εναλλακτικές ιστορικές αφηγήσεις και τις δημόσιες εκδοχές της Ιστορίας. Η εκπαίδευση των παιδιών δεν περιορίζεται στο περιβάλλον της τυπικής σχολικής εκπαίδευσης αλλά εμπλέκει μια σειρά από ανεπίσημες πηγές (μουσεία, βιβλία, ταινίες).

Σύμφωνα με την Νάκου (2009) τέσσερα είναι τα ερωτήματα που προκύπτουν στην προσπάθεια προσέγγισης της ιστορικής εκπαίδευσης με τις συνεχώς διευρυνόμενες χρήσεις της Ιστορίας στο δημόσιο χώρο:

1. Ποιες μπορεί να είναι οι κύριες επιπτώσεις των πολλαπλών χρήσεων της Ιστορίας για την ιστορική παιδεία;
2. Με ποιους τρόπους οι δημόσιες χρήσεις της Ιστορίας προκαλούν τη σχολική ιστορική εκπαίδευση;
3. Ποιες είναι οι αντίστοιχες βασικές τάσεις στην ιστορική εκπαίδευση σήμερα;
4. Ποιες είναι οι σύγχρονες στάσεις των υποκειμένων και ειδικά των παιδιών, ως προς τη μάθηση, ποιο το υπόβαθρο των εμπειριών τους και τι ιδέες έχουν για την Ιστορία;

Οι πολλαπλές χρήσεις της Ιστορίας στο δημόσιο χώρο προκαλούν την ιστορική εκπαίδευση, επειδή, η ιστορική γνώση και σκέψη δεν δομούνται μόνο στο σχολείο αλλά σε πολλά άλλα περιβάλλοντα με τη διαμεσολάβηση πολλών «πολιτισμικών εργαλείων» που υπερβαίνουν τα σχολικά βιβλία. Αν ο στόχος των σύγχρονων τύπων ιστορικής εκπαίδευσης είναι η καλλιέργεια υποκειμένων που θα διαθέτουν ιστορική παιδεία, τότε οι ικανότητες των μαθητών για ιστορική κατανόηση θα πρέπει να διευρυνθούν, ώστε να είναι ικανοί για ανοικτές ιστορικές διερευνήσεις, που αποδέχονται πολλαπλές ιστορικές εξηγήσεις και αναγνώσεις (Νάκου, 2009).

Η ιστορική αφηγηματογραφία και ιδιαίτερα εκείνη που απευθύνεται σε παιδιά, συνιστά έναν ισχυρό δεσμό, που μπορεί να συνδέσει τη νεότητα με το ιστορικό παρελθόν της, το ατομικό και το ομαδικό, το φυλετικό και το εθνικό. Η φρεσκάδα, η γνησιότητα, ο αυθορμητισμός που χαρακτηρίζουν ένα λογοτεχνικό κείμενο συνιστούν στην ασφαλέστερη εγγύηση για να γνωρίσει, να γοητευθεί, να συγκινηθεί και να αγαπήσει την πατρίδα και τους ανθρώπους της το νέο παιδί.

Η δημόσια ιστορία και ειδικότερα η ιστορική αφηγηματογραφία έχει να προσφέρει πολλά στη διδασκαλία του μαθήματος της ιστορίας. Εξασφαλίζεται βιωματική συμμετοχή των παιδιών στις εξιστορούμενες ιστορίες. Τα παιδιά μεταφέρονται ευκολότερα στο κλίμα και την ατμόσφαιρα της μελετώμενης εποχής. Ταυτίζονται με τους ήρωες και τα δρώμενα, έρχονται σε επαφή με διαχρονικές αξίες και εμπλουτίζουν το συναισθηματικό τους κόσμο (Κατσίκη – Γκίβαλου, 2008).

Η ιστορική εκπαίδευση θα πρέπει να παρέχει στα νεαρά, κυρίως, άτομα την ευκαιρία να χρησιμοποιούν αντικρουόμενες πηγές και διαφορετικές παραστάσεις της Ιστορίας, ώστε να μαθαίνουν πώς να ελέγχουν την αξιοπιστία τους, πώς να συνθέτουν ιστορικές υποθέσεις και ερμηνείες και πώς να υποστηρίζουν τις απόψεις τους με ιστορικά επιχειρήματα (Νάκου, 2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1. ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Με τον όρο Παιδική Λογοτεχνία εννοούμε το σύνολο των κειμένων, πεζών ή ποιητικών, τα οποία είναι σε θέση να φέρουν το παιδί πιο κοντά στο φαινόμενο της τέχνης και ειδικότερα της λογοτεχνίας. Τα άρθρα αυτά λογοτεχνικά έργα απευθύνονται, άμεσα ή έμμεσα, στις αισθητικές απαιτήσεις και τα ενδιαφέροντα της νηπιακής, παιδικής και εφηβικής ηλικίας και ανταποκρίνονται στο αντιληπτικό, γλωσσικό και συναισθηματικό τους επίπεδο (Αναγνωστόπουλος, 1987 & Δελώνης, 1990).

Ο Perry Nodelman, προσδιορίζοντας τα χαρακτηριστικά της Λογοτεχνίας για παιδιά, διαπιστώνει ότι η Παιδική Λογοτεχνία: είναι απλή, επικεντρώνεται στη δράση, απευθύνεται στην παιδική ηλικία, εκφράζει τις απόψεις του παιδιού, είναι αισιόδοξη, τείνει προς το φαντασιακό, είναι μια μορφή ιερού ειδυλλίου, εμπεριέχει την αθωότητα, είναι διδακτική, είναι επαναληπτική και τέλος, τείνει να εξισορροπήσει το ιδεώδες και το διδακτικό (Nodelman, 1992).

Η Λότη Πέτροβιτς – Ανδρουτσοπούλου καταγράφει τα σημεία αναγνώρισης της Παιδικής Λογοτεχνίας ως προς τη μορφή και ως προς το περιεχόμενο. Ως προς τη μορφή διακρίνεται από: λιτότητα του λόγου, απουσία βωμολογιών και σαρκασμού, συντομία, καίριες περιγραφές, αμεσότητα της αφήγησης και διαγραφή χαρακτήρων χωρίς επιμονή στην ψυχογράφησή τους. Ως προς το περιεχόμενο, η υπόθεση έχει ξεκάθαρο πλαίσιο, η πλοκή είναι έντονη και γρήγορη, υπάρχει κάθαρση και το αίσθημα ότι ο αναγνώστης είναι αντικείμενο αγάπης από τον συγγραφέα (Κανατσούλη, 2002).

Από την άλλη μεριά, υπάρχουν εκείνοι που σχεδόν αρνούνται την ύπαρξη της Παιδικής Λογοτεχνίας, υποστηρίζοντας ότι δεν μπορούμε να αποκαλούμε λογοτεχνικά τα αναγνώσματα που προορίζονται για παιδιά, επειδή, όπως είχε ισχυριστεί ο Β. Croce, τα αδύναμα μάτια των νέων δεν είναι σε θέση να ανεχθούν τον εκθαμβωτικό ήλιο της καθαρής τέχνης (Καρπόζηλου, 2009). Ο Peter Hunt πιστεύει ότι η Λογοτεχνία για παιδιά είναι ένα πολυσύστημα μη αναγνωρισμένο και ότι τα Παιδικά βιβλία έχουν κάτι το προσωρινό και το παροδικό.

Η Rebecca J. Lukens, υποστηρίζει ότι η Λογοτεχνία για παιδιά διαφέρει από τη Λογοτεχνία για ενήλικους ως προς το βαθμό και όχι ως προς το είδος. Τα παιδιά αναζητούν να απολαύσουν μια ιστορία, αλλά οι πηγές αυτής της απόλαυσης είναι πιο περιορισμένες, γιατί οι εμπειρίες τους είναι περισσότερο περιορισμένες. Για το λόγο αυτό θα πρέπει η διατύπωσή τους να είναι πιο απλή, τόσο στη γλώσσα όσο και στη μορφή. Για την Isabelle Jan, η λογοτεχνία για τα παιδιά υφίσταται μόνο από τη στιγμή που υπάρχει διάκριση παιδιού – ενήλικου. (Κανατσούλη, 2002).

Η ζωντάνια, η ποιότητα και ο πλούτος που χαρακτηρίζει ένα μέρος της Παιδικής Λογοτεχνίας, καθώς επίσης η ποικιλία ως προς τα λογοτεχνικά γένη που καλλιεργεί, δεν συνηγορούν, αλλά ούτε επιτρέπουν την συλλήβδην απόρριψή της και την τοποθέτησή της σε μια δευτερεύουσα θέση (Καρπόζηλου, 2009). Ο όρος αναπόφευκτα οδηγεί σε διχοτόμηση της λογοτεχνίας: Παιδική Λογοτεχνία ή Λογοτεχνία για παιδιά και Λογοτεχνία για ενήλικες. Ωστόσο, φαίνεται ότι οι δυο αυτοί τομείς βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία καθώς και η Λογοτεχνία για παιδιά διαβάζεται από ενήλικους αλλά και κείμενα που είναι γραμμένα για ενήλικους μπορούν να διασκευαστούν σε κείμενα για παιδιά.

2.2. ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τα παιδικά βιβλία διακρίνονται σε σχολικά και εξωσχολικά. Η διαφοροποίηση ανάμεσα στα σχολικά και εξωσχολικά παιδικά βιβλία απορρέει τόσο από την χρήση και την λειτουργία τους, όσο και από τη δομή τους. Το σχολικό βιβλίο ονομάζεται κατά κανόνα βοήθημα ή εγχειρίδιο και είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την εκπαίδευση, ενώ το εξωσχολικό χαρακτηρίζεται ως ελεύθερο ανάγνωσμα (Καρπόζηλου, 2009).

Τα εξωσχολικά διακρίνονται με τη σειρά τους σε λογοτεχνικά και μη λογοτεχνικά ή βιβλία γνώσεων (Βαλάση, 2001). Ο διαχωρισμός αυτός ενέχει κινδύνους επειδή τα όρια ανάμεσα στις δυο κατηγορίες είναι ενίοτε δυσδιάκριτα και συνεχώς ανανεούμενα. Η ουσία που διαχωρίζει το βιβλίο γνώσεων από το λογοτεχνικό βιβλίο, έγκειται αφενός στο περιεχόμενό του (εγκυκλοπαιδικό, επιστημονικό) και αφετέρου στη γλώσσα, η οποία διαφοροποιείται από τις συμβάσεις και τους κανόνες που διέπουν τη λογοτεχνική γραφή (Καρακίτσιος, 2004).

Στόχος του βιβλίου γνώσεων είναι η πληροφόρηση και η παρουσίαση δεδομένων, παρατηρήσεων ώστε το παιδί να ανακαλύψει μέσα από τα γεγονότα τις γενικότερες έννοιες που διέπουν τον κόσμο. Αντίθετα, στόχος του λογοτεχνικού βιβλίου είναι η ανάπτυξη της αισθητικής καλλιέργειας, η τέρψη, η ψυχαγωγία και η ανάπτυξη της προσωπικότητας του αναγνώστη. Στο βιβλίο γνώσεων επιδιώκεται η αναπαράσταση της πραγματικότητας σε επίπεδο επιστημονικής εγκυρότητας, μέσα από περιγραφές και πληροφορίες, ενώ στο λογοτεχνικό βιβλίο κυριαρχεί η μυθοπλασία και η αναπαράσταση της πραγματικότητας με πρόσωπα και τοπία φανταστικά. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, η μυθοπλασία επιλέγεται όλο και πιο συχνά και από τους συγγραφείς βιβλίων γνώσεων, προκειμένου να μεταφέρουν τις γνώσεις στον αναγνώστη με τρόπο που δεν είναι απλά εγκυκλοπαιδικός (Κανατσούλη, 2004).

Τέλος, τα λογοτεχνικά βιβλία θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν εναλλακτικά ως μυθοπλασιακά βιβλία, ενώ τα βιβλία γνώσεων ως μη μυθοπλασιακά, σύμφωνα με τον Αλ. Ακριτόπουλο.

2.2.1. Λογοτεχνικά Βιβλία (μυθοπλασιακά)

Το Παιδικό Λογοτεχνικό βιβλίο είναι ένα άρτιο έργο, με σωστή γλώσσα, που καλυτερεύει το γλωσσικό αισθητήριο του αναγνώστη. Έχει συγκεκριμένο ύφος, προβάλλει ανθρωπιστικές αξίες και πρότυπα υγιούς συμπεριφοράς. Έχει ήθος και αθεί τα παιδιά και τους νέους σε υγιή κοινωνική συμπεριφορά. Ακόμη, προβάλλει σημαντικά ιδανικά για τον άνθρωπο και συντείνει στην αισθητική του καλλιέργεια. Τέλος, αποτελεί πηγή ευχαρίστησης, χαράς και ευφορίας επιτυγχάνοντας την ψυχαγωγία των αναγνωστών (Δελώνης, 1991).

Τα λογοτεχνικά κείμενα μπορούν και πρέπει να παίξουν έναν καταλυτικό ρόλο στην προσέγγιση του παιδιού με τον κόσμο των γνώσεων, να δημιουργήσουν κατάλληλο κλίμα ευφορίας, ώστε ο νεαρός αναγνώστης να καλλιεργηθεί αισθητικά, αλλά και με ευχάριστο και ανώδυνο, όσο γίνεται, τρόπο να εξοικειωθεί με το λογοτεχνικό και τον επιστημονικό λόγο (Κατσίκη – Γκίβαλου, 2006).

Το Παιδικό Λογοτεχνικό Βιβλίο αποτελεί ένα από τα πρώτα και κύρια μέσα που αποσκοπούν στη δημιουργία ολοκληρωμένων ενηλίκων, δηλαδή ανθρώπων που διαθέτουν ευαισθησία, κρίση και αίσθηση της ελευθερίας. Προσφέρει στο παιδί ψυχαγωγία καθώς το παιδαγωγεί και το διασκεδάζει. Ανοίγει νέα παράθυρα στον κόσμο, αφού το παιδί έρχεται σε επαφή με τον άνθρωπο και την ιστορία του, με τόπους και πολιτισμούς. Καλλιεργεί την κριτική ικανότητα, παρουσιάζοντας σύγχρονα και διαχρονικά προβλήματα. Επιπλέον, παρέχει πρότυπα για μίμηση, διευρύνει τη φαντασία, συμβάλλει στην αποδοχή της διαφορετικότητας, στον σεβασμό προς τον συνάνθρωπο και τη φύση. Τέλος, μπορεί να βοηθήσει το παιδί μετέπειτα, ως μαθητή, ενισχύοντας την αναγνωστική του ικανότητα και πλουτίζοντας το λεξιλόγιό του (Αναγνωστόπουλος, 1987).

Η προσχολική ηλικία θεωρείται η ιδανική περίοδος για την εισαγωγή του Λογοτεχνικού Βιβλίου στη ζωή του παιδιού. Σε αυτήν την ηλικία το Βιβλίο λειτουργεί προστατευτικά και απελευθερωτικά για το παιδί. Παράγει ένα πλήθος διανοητικών και ψυχικών εικόνων που επιτρέπουν στο παιδί να κατακτήσει τις πρώτες εικόνες για τον κόσμο γύρω του, να αντιμετωπίσει τον εαυτό του και τους άλλους (Αναγνωστοπούλου, Καλογήρου & Πάτσιου, 2001).

2.2.2. Βιβλία Γνώσεων (μη μυθοπλασιακά)

Το βιβλίο γνώσεων έχει συνδεθεί με την παιδική και εφηβική λογοτεχνία παρόλο που μπορεί να απευθύνεται και σε ενήλικες. Κύρια λειτουργία του είναι να μάθει ο αναγνώστης να μελετά μια γνωστική περιοχή, να προσεγγίζει ένα επιστημονικό θέμα, να προσφέρει γνώσεις. Ακόμη, επιδιώκει να καλύψει περιοχές που δεν καλύπτονται από την τυπική εκπαίδευση, να αναπτύξει την ιστορική σκέψη και να προσφέρει απόλαυση (Καρπόζηλου, 2010).

Με βάση την τεχνική τους, τα βιβλία γνώσεων μπορούν να χωριστούν σε δυο κατηγορίες, στα καθαρά βιβλία γνώσεων και σε εκείνα που περιέχουν γνώσεις μέσα από μια φανταστική ιστορία. Τα καθαρά βιβλία γνώσεων μοιάζουν με σχολικά εγχειρίδια ή με απλουστευμένα επιστημονικά βιβλία, ενώ τα δεύτερα μεταφέρουν πληροφορίες σε ένα πλαίσιο διήγησης. Η επιλογή της εκάστοτε τεχνικής εξαρτάται από πρόθεση του συγγραφέα (Καρπόζηλου, 2009).

Ως προς το περιεχόμενό τους τα βιβλία γνώσεων χωρίζονται, σύμφωνα με την Καρπόζηλου, σε δυο κατηγορίες, στα πληροφοριακά και στα κοινά πραγματογνωστικά βιβλία. Εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, άτλαντες, άλμανακ, στα οποία καταφεύγουμε προς ανεύρεση συγκεκριμένων πληροφοριών, κατατάσσονται στα πληροφοριακά βιβλία. Από την άλλη μεριά, όσα ασχολούνται με την ιστορία, τον πολιτισμό, την αρχαιολογία, τις ανακαλύψεις και τις εφευρέσεις, την θρησκεία, τις τέχνες εντάσσονται στα κοινά πραγματογνωστικά ή μη πληροφοριακά βιβλία. Ξεχωριστή κατηγορία αποτελούν οι βιογραφίες σημαντικών προσωπικοτήτων από τον χώρο της ιστορίας, της πολιτικής, της τέχνης. (Καρπόζηλου, 2009).

Ο Malte Dahrendorf (όπως αναφέρει η Καρπόζηλου), διακρίνει τρεις τύπους ταξινόμησης, τα καθαρά βιβλία γνώσεων, τις πραγματογνωστικές αφηγήσεις και τα αφηγηματικά πραγματογνωστικά βιβλία. Τα βιβλία της πρώτης κατηγορίας μοιάζουν με τα σχολικά εγχειρίδια. Στις πραγματογνωστικές αφηγήσεις τα γεγονότα κατέχουν κεντρική θέση, αλλά η παράθεσή τους προϋποθέτει μια φανταστική διήγηση. Τέλος, τα βιβλία της τρίτης κατηγορίας στοχεύουν στην συμμετοχή και ταύτιση του αναγνώστη με τα πρόσωπα της ιστορίας.

Για την αξιολόγηση των βιβλίων γνώσεων μπορούν να ληφθούν υπόψη τα παρακάτω κριτήρια:

- Η ακρίβεια των γεγονότων και των πληροφοριών που παρατίθενται
- Η εγκυρότητα των γνώσεων που παρουσιάζονται
- Η ποιότητα του εκδοτικού οίκου
- Τα επιστημονικά προσόντα και η εμπειρία του συγγραφέα
- Η αποφυγή στερεοτύπων και προκαταλήψεων
- Το στιλ της εικονογράφησης
- Η γλώσσα και το ύφος
- Η εξωτερική εμφάνιση και μορφή του βιβλίου (Κανατσούλη, 2002 & Καρπόζηλου, 2009)

Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζονται τα βιβλία ιστορίας. Στα βιβλία αυτά το υποκειμενικό στοιχείο ενέχει, από την επιλογή του θέματος ως την ερμηνεία του. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να υπάρχει διαχωρισμός ανάμεσα σε όσα συνέβησαν πραγματικά και σε αυτά που ο συγγραφέας πιστεύει ότι συνέβησαν (Καρπόζηλου, 2009).

2.3. ΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Το εικονογραφημένο βιβλίο είναι συνήθως ένα κείμενο που εξηγείται και ζωντανεύει με εικόνες, οι οποίες έχουν φτιαχτεί ειδικά για αυτό. Οι εικόνες του μπορεί να σχετίζονται περισσότερο ή λιγότερο ή καθόλου με το κείμενο (Κανταρτζή, 2002). Ανήκει στον ευρύτερο χώρο του παιδικού βιβλίου και αποτελεί από μόνο του μια κατηγορία με δική της δυναμική και αυτοτέλεια.

Ο Μπενέκος ορίζει το εικονογραφημένο βιβλίο ως εξής:

«Με τον όρο εικονογραφημένο βιβλίο εννοούμε το σύνολο των εικόνων και άλλων διακοσμητικών κυρίως στοιχείων που ενταγμένα οργανικά στο κείμενο έχουν σκοπό να το καταστήσουν ελκυστικότερο και προσιτότερο ή να το τεκμηριώσουν και να το προεκτείνουν στη σκέψη του ανθρώπου» (Μπενέκος, 1981).

Ο Κιτσαράς δίνει τον ακόλουθο ορισμό:

«Στη σημερινή χρήση της γλώσσας ορίζεται ως εικονογραφημένο βιβλίο ένα βιβλίο σχεδιασμένο για παιδιά από 2 μέχρι 8 ετών με αναρίθμητες εικονογραφήσεις και λίγο ή καθόλου κείμενο. Με την ευρύτερη έννοια του όρου, εντάσσονται στα εικονογραφημένα βιβλία και εκείνα τα παιδικά βιβλία, στα οποία εικονογράφηση και κείμενο βρίσκονται σε ισότιμη σχέση δίπλα-δίπλα και συνδέονται οργανικά. Σε καμιά περίπτωση όμως δεν μπορούν να ενταχθούν στα εικονογραφημένα βιβλία εκείνα που οι εικόνες τους απλώς συνοδεύουν το κείμενο ως συμπλήρωμα τους ή λειτουργούν διακοσμητικά, γιατί, στις περιπτώσεις που οι εικόνες εξυπηρετούν άλλους σκοπούς, όπως καλλιτεχνικούς, ελκυστικούς, εμπορικούς κ.λ.π., τότε πρόκειται για βιβλία με εικόνες» (Κιτσαράς, 1993).

Κάθε λογοτεχνική ιστορία, η οποία μπορεί να αποδοθεί είτε μόνο με κείμενο είτε μόνο με εικόνες είτε και με τα δυο, περιέχει τα βασικά στοιχεία που στη σύγχρονη θεωρία της λογοτεχνίας ορίζονται ως αφήγηση. Η ικανότητα των παιδιών – αναγνωστών να εξοικειώνονται με τις αφηγηματικές δομές μιας ιστορίας αναπτύσσεται όχι μόνο με την ανάγνωση λεκτικών λογοτεχνικών ιστοριών, αλλά και με την ανάγνωση των εικονικών λογοτεχνικών ιστοριών (Κανατσούλη, 2002).

Η εικόνα παύει πλέον να έχει την μορφή εικονικού σχολίου του κειμένου ή διακοσμητικού στοιχείου και γίνεται απαραίτητο κομμάτι της συνολικής κατανόησης της ιστορίας. Ο ρόλος της εικόνας είναι ισοδύναμος και το ίδιο δυναμικός με το λεκτικό λόγο. Όπως αναφέρει η Sonia Landes (1985), ο ρόλος των εικόνων σε ένα

εικονογραφημένο βιβλίο είναι να προβάλλουν το νόημα της ιστορίας μέσα από την εικονογράφιση.

Τα εικονογραφημένα παιδικά βιβλία διακρίνονται σήμερα σε δύο κατηγορίες βιβλίων:

- Εικονοβιβλία (Picture books)
- Βιβλία με εικόνες (Illustrated books)

Στο εικονοβιβλίο, η εικονική αφήγηση δεν είναι απαραίτητο να ακολουθεί πιστά τον κειμενικό λόγο. Σύμφωνα με τον Μπενέκο (1990), το περιεχόμενο του εικονοβιβλίου εκφέρεται είτε αποκλειστικά μέσω των εικόνων είτε σε ισορροπία και εναρμονισμένη σύνδεση γλωσσικού και εικαστικού κώδικα. Αντίθετα, το βιβλίο με εικόνες επεξηγεί και ενισχύει αυτό που λέει το κείμενο ή απλώς το διακοσμεί. Στο βιβλίο με εικόνες επιδιώκεται μια διπλή αφήγηση, μια κειμενική και μια εικονική, με την μια να αναπτύσσει την άλλη, συχνά με τρόπο που το νόημα της μιας να συγκρούεται, να αναιρεί ή απλά να διαφέρει από το νόημα της άλλης (Κανατσούλη, 2002).

Κατά την εικονογράφιση ενός παιδικού βιβλίου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ορισμένοι παράγοντες. Αυτοί είναι: η αισθητική ποιότητα των εικόνων, το ύφος της εικονογράφισης να συμφωνεί με το πνεύμα του κειμένου, ισορροπία κειμένου και εικόνας, η θέση της εικόνας στη σελίδα, οι χαρακτήρες να είναι χαρακτηριστικοί και αναγνωρίσιμοι, οι εικόνες να ανταποκρίνονται στις γνωστικές ικανότητες των παιδιών, ο σεβασμός στις ζωγραφικές συμβάσεις, η αποφυγή στερεότυπων και ζωγραφικών κλισέ. Επίσης, το βιβλίο να είναι ανοιχτό σε ποικίλες αναγνώσεις και να εξάπτει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, η οπτική γωνία από την οποία κάποιος παρατηρεί την εξέλιξη, η σχέση μεγέθους των εικονικών χαρακτήρων, η προοπτική, το πάχος των γραμμών και τέλος να δίνει ιδιαίτερο βάρος στην πρώτη και στην τελευταία σελίδα (Κανατσούλη, 2002).

Σύμφωνα με τον Golden υπάρχουν πέντε είδη σχέσεων μεταξύ εικόνας και κειμένου:

- 1) Κείμενο και εικόνα είναι συμμετρικά. Ο αναγνώστης μπορεί να κατανοήσει το κείμενο χωρίς την εικόνα. Η εικόνα ενισχύει το κείμενο
- 2) Η εικόνα χρησιμοποιείται για να διευκρινίσει το κείμενο

- 3) Η εικόνα εμπλουτίζει το κείμενο
- 4) Το κείμενο μεταφέρει το βασικό νόημα και η εικόνα φωτίζει κάποιες απόψεις
- 5) Η εικόνα μεταφέρει το βασικό νόημα και το κείμενο αντανακλά επιλεγμένες απόψεις της εικόνας (Κανταρτζή, 2002).

Με βάση την έκταση της εικονογράφησης, τα εικονογραφημένα βιβλία μπορούν να ταξινομηθούν στις εξής κατηγορίες:

- Βιβλία μόνο με εικόνες (για παιδιά που δεν ξέρουν να διαβάζουν)
- Βιβλία με ίση εικονογράφηση και κείμενο (στη μια σελίδα κείμενο και στη διπλανή της εικόνα)
- Οι εικόνες εμφανίζονται σε ορισμένα σημεία του κειμένου
- Διακοσμητικά σχέδια χωρίς παραστάσεις

Γενικότερα, έχει επικρατήσει η άποψη ότι η έκταση της εικονογράφησης πρέπει να είναι αντιστρόφως ανάλογη της ηλικίας των αναγνωστών (Κανατσούλη, 2002).

Το εικονογραφημένο βιβλίο είναι ένα ζωντανό και πολύπλοκο φαινόμενο. Πολύπλοκο καθώς συνδυάζει κείμενο και εικόνα και ζωντανό επειδή παρουσιάζει διάφορα στυλ. Η εικονογράφηση έχει τη δυνατότητα να αλλάξει το νόημα της ιστορίας. Οι εικόνες και οι λέξεις επικοινωνούν και παρέχουν ένα πλούσιο σύστημα έκφρασης και επικοινωνίας. Όταν το κείμενο και η εικόνα συνεργάζονται η απόσταση μεταξύ τους χάνεται και το βιβλίο θεωρείται ως μια ενότητα (Κανταρτζή, 2002). Η εικονογράφηση μιας ιστορίας μπορεί να προσφέρει μια πλήρη και ουσιαστική κατανόηση της λογοτεχνικής ιστορίας στα παιδιά αναγνώστες (Κανατσούλη, 2002).

2.4. ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, το ιστορικό λογοτεχνικό βιβλίο, θεωρούνταν κατάλληλο για μεγαλύτερες ηλικίες παιδιών και υπήρχε κυρίως ως ιστορικό μυθιστόρημα. Το ιστορικό μυθιστόρημα είναι το πρώτο μυθιστορηματικό είδος το οποίο αναπτύσσεται στην ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Προσπαθεί να αναπαραστήσει τη ζωή μιας άλλης εποχής όσο πιο πιστά γίνεται και παρουσιάζει ιστορικά πρόσωπα τα οποία πλαισιώνουν την ιστορία (Κανατσούλη, 2002).

Το ιστορικό εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο δεν είναι ιδιαίτερα δημοφιλές στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα από τη μεταπολίτευση (1974) και για είκοσι περίπου χρόνια ελάχιστα ήταν τα βιβλία, με ιστορικό περιεχόμενο, τα οποία εκδόθηκαν για παιδιά (Γιαννικοπούλου, 2015). Η κατάσταση φαίνεται να αλλάζει τα τελευταία είκοσι χρόνια, καθώς όλο και περισσότερα ιστορικά λογοτεχνικά βιβλία κυκλοφορούν από γνωστούς εκδοτικούς οίκους (Άγκυρα, Μεταίχιμο, Σαββάλας, Στρατίκης). Τα θέματα που κυριαρχούν είναι η Αρχαιότητα και η Επανάσταση του 1821.

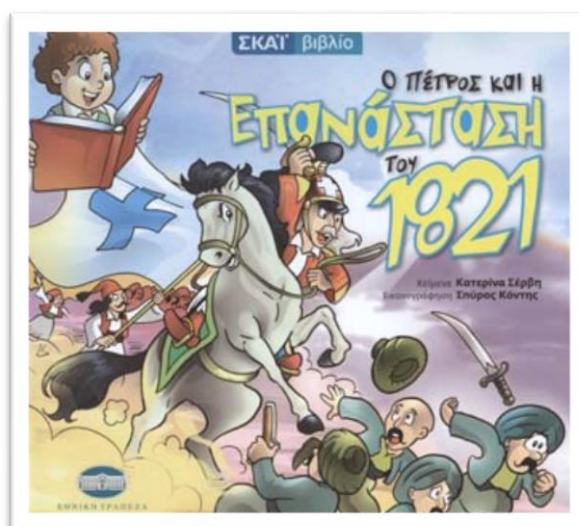
Τα κύρια ζητήματα τα οποία καλείται να αντιμετωπίσει το ιστορικό εικονογραφημένο βιβλίο είναι δύο. Από τη μια έχει να αντιμετωπίσει την αντίληψη ότι η αλήθεια της Ιστορίας θεωρείται αντίθετη με τον τρόπο αφήγησης των ιστοριών στα παιδικά βιβλία και από την άλλη το ζήτημα της ασυμβατότητας των οδυνηρών ιστορικών γεγονότων (π.χ. ολοκαύτωμα) με τους αθώους και ευάλωτους αναγνώστες των εικονογραφημένων βιβλίων (Γιαννικοπούλου, 2015).

Σε ότι αφορά την αλήθεια της Ιστορίας, υπάρχει η αντίληψη ότι η Ιστορία (επιστήμη) ως επιστήμη η οποία υπηρετεί την αλήθεια και η ιστορία (αφήγηση) ως συναρπαστικό παιχνίδι που στοχεύει στην ψυχαγωγία είναι ασυμβίβαστες και αλληλοαναιρούμενες. Ακόμη και ο όρος Ιστορική Λογοτεχνία θεωρείται παράδοξος καθώς με τη λέξη ιστορική φανερώνει την πραγματική πληροφορία, ενώ με την λέξη λογοτεχνία παραπέμπει στη μυθοπλασία (Butler & O' Donovan, 2012). Ωστόσο, το παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο συχνά επιχειρεί να πείσει για την αλήθεια των ιστορικών του στοιχείων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι τίτλοι βιβλίων όπως «*Θεόδωρος Κολοκοτρώνης*», «*Κωνσταντίνος Κανάρης*» οι οποίοι θεωρούνται ενδεικτικοί ιστοριών χωρίς μυθοπλασία και προΐδεάζουν για την αλήθεια των αφηγούμενων γεγονότων (Γιαννικοπούλου, 2015).

Η εικονογράφηση με τη σειρά της επιδιώκει κι αυτή να υπερασπιστεί την αλήθεια των ιστοριών, με μέσα όπως η φωτογραφία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το βιβλίο «Ο Φίλιππος και τα μαγικά κρόταλα: Μια παραμυθένια περιπλάνηση στη ζωφόρο του Παρθενώνα». Στο βιβλίο αυτό ο ήρωας μεταφέρεται στην αρχαία Αθήνα και παρακολουθεί τη γιορτή των Παναθηναίων. Η εικονογράφηση περιλαμβάνει ζωγραφική (ο ήρωας) αλλά και φωτογραφίες (αρχαιολογικά ευρήματα).

Το δεύτερο ζήτημα, αυτό της ασυμβατότητας των σκληρών ιστορικών γεγονότων με τους αθώους και εύθραυστους αναγνώστες, είναι μια ακόμη πρόκληση που καλείται να αντιμετωπίσει το ιστορικό εικονογραφημένο βιβλίο. Το βιβλίο πρέπει να βρει έναν τρόπο να μιλήσει στα παιδιά, χωρίς να εξωραΐσει τα γεγονότα και βέβαια χωρίς να τα τρομάξει. Ένας αποτελεσματικός τρόπος είναι να περιοριστούν τα δύσκολα σημεία και να αποφεύγεται η εικονογράφηση σκληρών σκηνών. Επίσης, η χρήση κόμικς μπορεί να αποδυναμώσει βίαιες σκηνές ελαφρύνοντας με αυτόν τον τρόπο το βαρύ κλίμα (Γιαννικοπούλου, 2015).

Ενδεικτικό παράδειγμα αυτής της τακτικής αποτελεί το βιβλίο «Ο Πέτρος και η επανάσταση του 1821». Το βιβλίο είναι γραμμένο σε μορφή κόμικς και ολόκληρη η επανάσταση περιγράφεται με αυτό το στυλ. Μάλιστα στο βιβλίο υπάρχουν και χιουμοριστικά στοιχεία, όπως η εικόνα ενός τράγου, ο οποίος δείχνει να απορεί με την εικόνα που ξετυλίγεται μπροστά του, Έλληνες να κυνηγούν τους Τούρκους και οι δεύτεροι να το βάζουν στα πόδια.

Εικόνα 1: Ο Πέτρος και η Επανάσταση του 1821

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η ιστορία και το παρελθόν παρουσιάζονται τα τελευταία χρόνια, εκτός του θεσμικού πλαισίου της σχολικής ιστορίας, μέσα από λογοτεχνικά έργα, που απευθύνονται σε παιδιά. Η σύγχρονη ιστορική λογοτεχνική αφήγηση για παιδιά διακρίνεται για τη ρεαλιστική απεικόνιση της πραγματικότητας και την έντονη παρουσία της μνήμης (Τσιγγενοπούλου, 2016).

Μέσα από τα ιστορικά λογοτεχνικά έργα, τα παιδιά μπορούν να γνωρίσουν συγκεκριμένα ιστορικά γεγονότα και στιγμές και να αναπτύξουν μια πιο ολοκληρωμένη αντίληψη για το παρελθόν. Η γνώση του παρελθόντος θα βοηθήσει τους νεαρούς αναγνώστες να κατανοήσουν πλευρές του παρόντος και θα τους οδηγήσει σε προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη. Επίσης, τα παιδιά αξιοποιώντας το ιστορικό κείμενο θα αναπτύξουν βασικές δεξιότητες, όπως καλλιέργεια της ιστορικής έρευνας (Στανιού & Τσιλιμένη, 2015).

Ο συγγραφέας ιστορικών κειμένων δεσμεύεται να αποδείξει την αλήθεια των γεγονότων, χωρίς να αντιγράφει την πραγματικότητα, αλλά, παρέχοντας μια νέα ανάγνωση της ιστορίας. Αντίθετα, ο λογοτέχνης δεν επωμίζεται τέτοιες ευθύνες και σε σύγκριση με τον ιστορικό παράγει ένα άρτια δομημένο κείμενο με όλα τα στοιχεία του λογοτεχνικού έργου.

Η παιδική λογοτεχνία και συγκεκριμένα το ιστορικό λογοτέχνημα, αποτελεί συνένωση της ιστορίας με τη μυθοπλασία. Τα ιστορικά γεγονότα παρουσιάζονται ως μαρτυρίες του παρελθόντος, τις οποίες ο λογοτέχνης τις τοποθετεί σε νέο λογοτεχνικό σκηνικό. Τα γεγονότα παρουσιάζονται με περισσότερη ζωντάνια και συναίσθημα ξεπερνώντας τα στενά όρια της αμιγώς ιστορικής αφήγησης. Η φαντασία και η λογοτεχνική μυθοπλασία κάνουν την αφήγηση πιο απολαυστική (Στανιού & Τσιλιμένη, 2015).

Η ιστορική και η λογοτεχνική αφήγηση είναι δυο διαφορετικοί τρόποι αναπαράστασης της πραγματικότητας που έχουν όμως κοινούς στόχους όπως την διδασχά, την ερμηνεία των γεγονότων, την ευχαρίστηση και την συγκίνηση (Καρακίτσιος, 2004). Επομένως η σχέση λογοτεχνίας και ιστορίας είναι στενή καθώς ο λογοτεχνικός λόγος συγγενεύει με τον ιστορικό, όταν αυτή έχει τα χαρακτηριστικά της ελληνικής ιστοριογραφίας (Τσιγγενοπούλου, 2016).

3.2. Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΩΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΗΓΗ

Σύμφωνα με τον Κόκορη, η λογοτεχνία δεν αποτελεί μια αξιόπιστη ιστορική πηγή μέσω της οποίας οι ιστορικοί μπορούν να πληροφορηθούν την αλήθεια των γεγονότων. Ούτε είναι δυνατόν οι μικροί αναγνώστες να μάθουν την εθνική ιστορία μέσα από τη λογοτεχνία (Κόκορης, 2005). Η λογοτεχνία υπακούει στους δικούς της κανόνες ποιητικής και ο συγγραφέας ακόμη και αν διεξάγει ιστορική έρευνα, δεν είναι υποχρεωμένος να ακολουθεί την πειθαρχία της ιστορικής επιστήμης. Ακόμη, η προσωπική ιδεολογία και η ελλιπής κατανόηση των ιστορικών εννοιών από την πλευρά του συγγραφέα οδηγεί συνήθως σε μονομερή έκθεση των ιστορικών γεγονότων (Αποστολίδου, χ.χ.).

Το λογοτεχνικό έργο, ως οργανωμένο σύνολο μορφής, περιεχομένου, ιδεολογίας και συναισθημάτων βοηθά στην καλύτερη κατανόηση της εποχής στην οποία δημιουργήθηκε ή αναφέρεται. Ωστόσο, οι αναγνώστες της ιστορικής λογοτεχνίας δεν θα πρέπει να είναι ανυποψίαστοι και ευκολόπιστοι ως προς την αλήθεια των εξιστορούμενων ιστορικών γεγονότων. Είναι παραδεκτό πως τα πιο αληθινά ιστορικά στοιχεία σε μια λογοτεχνική αφήγηση είναι οι πληροφορίες για την καθημερινή ζωή, τα στοιχεία δηλαδή που είναι ανώδυνα και προσπαθούν να αναπαραστήσουν μια εποχή (Αποστολίδου, χ.χ.).

Όσα αναφέρθηκαν παραπάνω δεν μειώνουν τη χρησιμότητα της λογοτεχνίας στην εκπαίδευση. Αντίθετα, η λογοτεχνία κατατάσσεται ανάμεσα στην πληθώρα των ιστορικών πηγών που υπάρχουν και έχουν ως στόχο την άσκηση των μαθητών στην εκτίμηση της αξιοπιστίας των πηγών (Αποστολίδου, χ.χ.). Η άσκηση αυτή όμως, δεν σχετίζεται καθόλου με τη λογοτεχνική αξία των έργων.

Σημαντικό είναι επίσης να επισημανθεί ότι η ιστορία δεν πρέπει να θεωρείται γνωστή από τα ιστορικά βιβλία και η λογοτεχνία να διαβάζεται με σκοπό την ανίχνευση αποκλίσεων ή προσωπικών στοιχείων. Είναι βασικό να γίνεται παράλληλη ανάγνωση ιστορίας και λογοτεχνικών κειμένων ώστε να φωτίζονται όσο το δυνατόν περισσότερες πλευρές αλλά και να γίνουν γνωστοί οι τρόποι με τους οποίους η βιωμένη εμπειρία μετασχηματίζεται στη λογοτεχνία (αφαίρεση, συμβολοποίηση, σύγκριση) (Αποστολίδου, χ.χ.).

Παρακάτω παρουσιάζονται οι σκοποί και οι δεξιότητες που επιδιώκονται να αναπτύξουν οι μαθητές στη λογοτεχνική εκπαίδευση αξιοποιώντας τη λογοτεχνία ως ιστορική πηγή:

Σκοποί

- Η ιστορικότητα ως οπτική του παρελθόντος και του παρόντος
- Η ιστορία ως βίωμα
- Συνειδητοποίηση των διαφορετικών ερμηνειών και εικόνων του παρελθόντος
- Διαφορές και ομοιότητες του λόγου της λογοτεχνίας με αυτόν της ιστορίας
- Η συμβολή της λογοτεχνίας στη δημιουργία ή την ανανέωση της εθνικής ταυτότητας

Δεξιότητες μαθητών

- Αναγνώριση και περιγραφή του ιστορικού πλαισίου (χρόνος, χώρος, ιστορικά γεγονότα, οπτική γωνία αφηγητή)
- Ανίχνευση της μυθοπλασίας της λογοτεχνίας (σύγκριση πληροφοριών λογοτεχνήματος με ιστορικά βιβλία ή άλλες πηγές)
- Επανεξέταση ιστορικών γεγονότων και ιστορικών προσώπων (αλλαγή της εικόνας που είχε διαμορφωθεί από την μελέτη της ιστορίας)
- Ανίχνευση της ιστορικότητας της καθημερινής ζωής και των αισθημάτων (κατά πόσο τα αισθήματα των ηρώων επηρεάζονται από τις ιστορικές εξελίξεις) (Αποστολίδου, χ.χ.)

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1.1. Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η καταγραφή, η έρευνα και η αποτίμηση της συμβολής των παιδικών ιστορικών βιβλίων λογοτεχνίας στην ιστορική κατανόηση. Μέσα από την καταγραφή των βιβλίων επιδιώκεται να παρουσιαστεί η δυναμική αυτού του είδους βιβλίων στην ελληνική εκδοτική παραγωγή. Παράλληλα, μέσα από την μελέτη ενός αριθμού βιβλίων επιχειρείται η επισήμανση και αξιολόγηση των ερμηνειών που παράγονται.

Για την παρούσα εργασία χρειάστηκε πολύμηνη έρευνα τόσο για την καταγραφή των βιβλίων όσο και για την κριτική μελέτη τους. Οι πίνακες και τα γραφήματα που ακολουθούν αποτυπώνουν με αρκετή παραστατικότητα τα αποτελέσματα της έρευνας.

4.1.2. Μέθοδος της έρευνας

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την μελέτη των παιδικών βιβλίων ιστορίας είναι η Ιστορική – Ερμηνευτική, ενώ αξιοποιήθηκαν και τα ποσοτικά - ποιοτικά χαρακτηριστικά των βιβλίων. Αρχικά, έγινε ηλεκτρονική αναζήτηση των τίτλων των βιβλίων, στη βάση δεδομένων «Βιβλιονέτ» και σε ηλεκτρονικά βιβλιοπωλεία. Έπειτα, ακολούθησε επιτόπια έρευνα σε παιδικά παραρτήματα δυο βιβλιοθηκών, της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Φλώρινας «Βασιλικής Πιτόσκα» και της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Βέροιας. Επίσης, αξιοποιήθηκαν βιβλία από προσωπικές συλλογές.

Για την καταγραφή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν τα λογιστικά φύλλα του Excel, τα οποία αξιοποιήθηκαν και στις κατηγοριοποιήσεις που ακολούθησαν. Κατά την καταγραφή των βιβλίων δόθηκε έμφαση σε στοιχεία όπως: Τίτλος βιβλίου, Συγγραφέας, Εκδοτικός Οίκος, Έτος πρώτης έκδοσης, Εικονογράφηση και

Κατηγορία Βιβλίου. Αρχικά, τα βιβλία κατηγοριοποιήθηκαν με βάση τα ποσοτικά τους χαρακτηριστικά στις εξής κατηγορίες: 1) Χρονιά πρώτης έκδοσης των βιβλίων, 2) Ο Χρόνος και οι Εποχές (Αρχαιότητα - Προϊστορία, Βυζάντιο, Νεότερα χρόνια, Σύγχρονη ιστορία, Διαχρονική προσέγγιση) και 3) Τα θέματα των βιβλίων (Πολεμική – Πολιτική ιστορία, Προσωπικότητες, Τοπική ιστορία, Πολιτισμός, Ολυμπιακοί αγώνες). Η ταξινόμηση των βιβλίων σε ότι αφορά την χρονιά της πρώτης έκδοσής τους, έγινε ανά πενταετίες, προκειμένου να διαπιστωθεί καλύτερα η πορεία της εκδοτικής παραγωγής του συγκεκριμένου είδους βιβλίων.

Στη συνέχεια, έγιναν κατηγοριοποιήσεις με βάση τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των βιβλίων. Συγκεκριμένα αξιολογήθηκαν βιβλία από τις εξής κατηγορίες: 1) Αρχαιότητα, 2) Επανάσταση, 3) Τοπική Ιστορία και Ιστορία των Πόλεων.

Η μελέτη δευτερογενών πηγών, όπως βιβλιογραφικών πηγών, λειτούργησε ουσιαστικά και βοηθητικά στην έρευνα κυρίως σε ότι σχετίζεται με το κομμάτι της δημόσιας ιστορίας και της θεωρίας της παιδικής λογοτεχνίας.

4.1.3. Δείγμα

Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκαν 212 τίτλοι ελληνικών παιδικών βιβλίων με ιστορικό περιεχόμενο. Το δείγμα που μελετήθηκε συστηματικά περιορίζεται στις εξής θεματικές: Αρχαιότητα, Επανάσταση και Τοπική Ιστορία – Ιστορία των πόλεων. Μελετήθηκαν κυρίως βιογραφίες αγωνιστών της επανάστασης λόγω της πληθώρας τους στις συλλογές και των δυο βιβλιοθηκών, Φλώρινας – Βέροιας. Τα παιδικά ιστορικά βιβλία που μελετήθηκαν ανήκουν και στις δυο κατηγορίες βιβλίων (βιβλία γνώσεων – μη μυθοπλασιακά και λογοτεχνικά βιβλία – μυθοπλασιακά).

4.1.4. Περιορισμοί της έρευνας

Εξαιτίας της πληθώρας των λογοτεχνικών έργων η έρευνα περιορίστηκε χρονικά από την δεκαετία του 1980 μέχρι το τέλος του 2016. Το δείγμα αποτελείται από βιβλία ιστορίας ενώ δεν αξιοποιήθηκαν καθόλου βιβλία μυθολογίας. Επίσης, από τα ιστορικά βιβλία εξαιρέθηκαν αυτά που έχουν αρχαιολογικό περιεχόμενο και περιγράφουν την αρχαιολογία ως διαδικασία καθώς και όσα αποτυπώνουν το μουσείο ως θεσμό. Τα βιβλία που μελετήθηκαν προέρχονταν από τρεις συγκεκριμένες θεματικές περιοχές οι οποίες είναι η αρχαιότητα, η ελληνική επανάσταση και η τοπική ιστορία. Τέλος, λόγω του μικρού αριθμού βιβλίων που υπήρχαν στις δυο Βιβλιοθήκες η μελέτη περιορίστηκε σε 20 βιβλία, κυρίως σε βιογραφίες αγωνιστών της ελληνικής επανάστασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

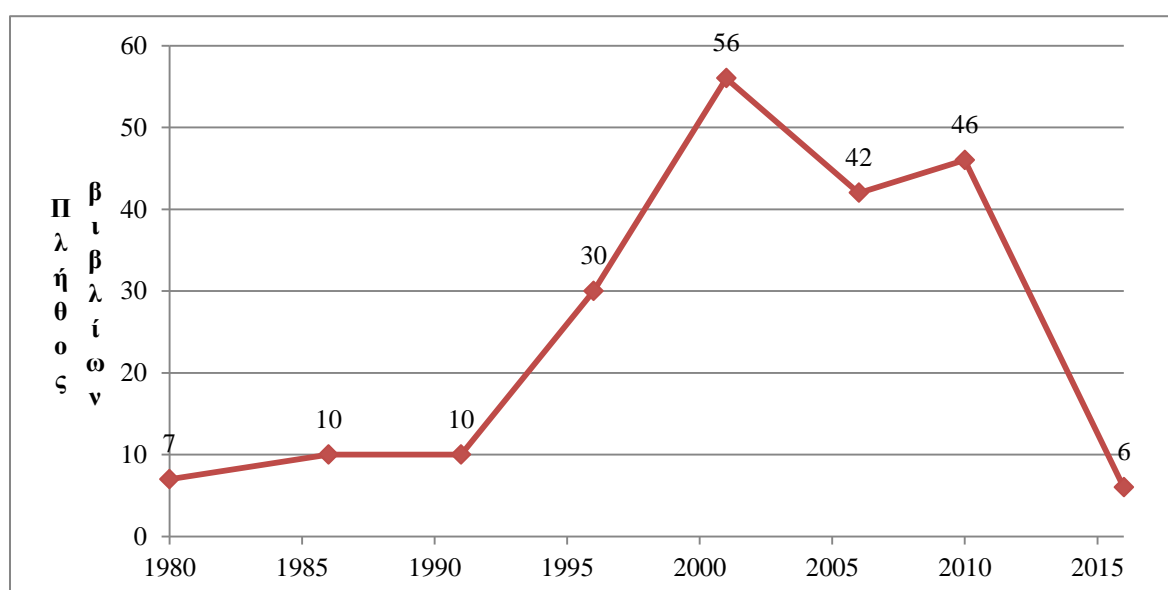
5.1. ΠΑΙΔΙΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ: ΤΑ ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

5.1.1. Παιδικά βιβλία, χρονιά 1^{ης} έκδοσης

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Ταξινόμηση ανά 5ετία	ΠΛΗΘΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
1980-1985	7	3,30%
1986-1990	10	4,72%
1991-1995	10	4,72%
1996-2000	30	14,15%
2001-2005	56	26,42%
2006-2010	42	19,81%
2011-2015	46	21,70%
2016	6	2,83%
Χωρίς χρονολόγηση	5	2,36%
Σύνολο	212	100,00%

Πίνακας 1: Ταξινόμηση βιβλίων με βάση τη χρονιά 1^{ης} έκδοσης

Γράφημα 1: Ταξινόμηση βιβλίων με βάση τη χρονιά 1^{ης} έκδοσης

Παρατηρώντας τον παραπάνω πίνακα όπως και το γράφημα, μπορεί κανείς να διαπιστώσει τη ραγδαία αύξηση που παρατηρείται στην εκδοτική παραγωγή από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 μέχρι και το 2015. Συγκεκριμένα, την πενταετία 1996-2000, εκδόθηκαν 30 νέα παιδικά βιβλία ιστορίας. Ο αριθμός αυτός είναι τριπλάσιος σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, κατά τα οποία παράγονταν περίπου 10 βιβλία ανά πενταετία. Η μεγαλύτερη όμως άνοδος παρατηρείται την πενταετία 2001-2005 κατά την οποία τα νέα βιβλία που εκδίδονται φτάνουν τα 56. Η άνοδος αυτή οφείλεται κατά ένα μέρος και στην μεγάλη παραγωγή βιβλίων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες και την Αρχαία Ολυμπία (το 2003 κυκλοφόρησαν 12 νέα βιβλία). Οι επόμενες δυο πενταετίες, 2006-2010 και 2011-2015, παρουσιάζουν μείωση της παραγωγής, της τάξης των δέκα περίπου βιβλίων ανά πενταετία. Ωστόσο, ο αριθμός των νέων εκδιδόμενων βιβλίων παραμένει αρκετά μεγάλος, με 42 βιβλία την πενταετία 2006-2010 και 46 βιβλία την πενταετία 2011-2015. Τέλος, το 2016 εκδόθηκαν μόλις 6 παιδικά βιβλία με ιστορικό περιεχόμενο. Ο Πίνακας Αναφοράς 1 του Παραρτήματος παρουσιάζει αναλυτικά τους τίτλους των εκδιδόμενων βιβλίων ανά πενταετία.

5.1.2. Παιδικά βιβλία, ο Χρόνος και οι Εποχές

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΕΠΟΧΕΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Προϊστορία – Αρχαιότητα	74	34,91%
Μεσαίωνας – Βυζάντιο	37	17,45%
Νεότερη Εποχή	71	33,49%
Σύγχρονη Εποχή (μετά το 1945)	4	1,89%
Διαχρονική προσέγγιση	26	12,26%
Σύνολο	212	100,00%

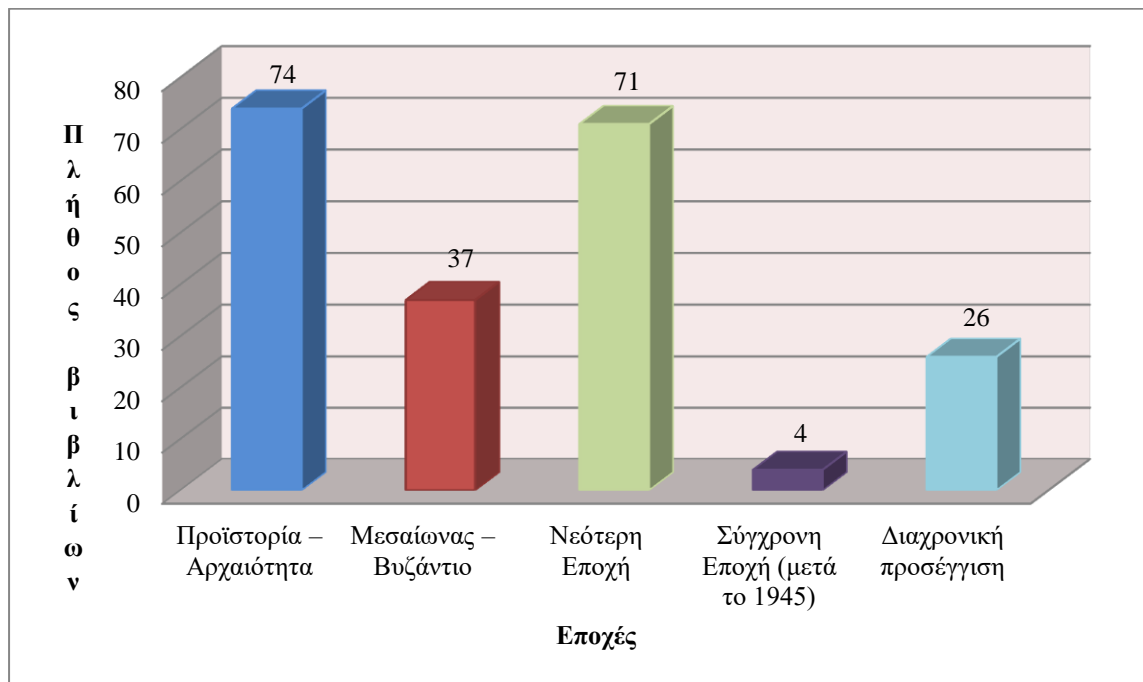
Πίνακας 2: Παιδικά βιβλία, ο Χρόνος και οι Εποχές

Οι Πίνακες Αναφοράς 2 μέχρι 6 στο Παράρτημα παρουσιάζουν αναλυτικά τα βιβλία του δείγματος ταξινομημένα στις παραπάνω κατηγορίες. Με βάση τον πίνακα παρατηρεί κανείς ότι η εκδοτική παραγωγή των παιδικών βιβλίων ιστορίας επικεντρώνεται στην Προϊστορία – Αρχαιότητα και στη Νεότερη Εποχή. Από τα 74 βιβλία της Προϊστορίας – Αρχαιότητας τα 15 έχουν ως θέμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Σχετικά με τη Νεότερη Εποχή, από τα 71 βιβλία του δείγματος, τα 40 περίπου αναφέρονται στην περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης με τις βιογραφίες προσωπικοτήτων να έχουν τον κυρίαρχο ρόλο (π.χ. Ρήγας Φεραίος, Ο εθνομάρτυρας της επανάστασης – Μπίκος Πέτρος). Η θεματολογία των βιβλίων φαίνεται πως αναπαράγει σε μεγάλο βαθμό τις προσεγγίσεις που κυριαρχούν στην σχολική ιστορική εκπαίδευση. Ως προς το περιεχόμενο, επικρατούν το παραδοσιακό μοντέλο και ο εθνοκεντρισμός.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι τα βιβλία που αναφέρονται στη Σύγχρονη Εποχή είναι μόλις τέσσερα. Κεντρικό θέμα των τριών εκ των τεσσάρων βιβλίων είναι το Πολυτεχνείο (π.χ. Η εξέγερση του Πολυτεχνείου – Μανδηλαράς Φίλιππος).

Η πλειονότητα των παιδικών βιβλίων προσανατολίζεται προς την πολεμική ιστορία και δεν ασχολείται με την Νέα Ιστορία (κοινωνία, άνθρωποι, μειονότητες).

Στο γράφημα που ακολουθεί αποτυπώνονται πιο παραστατικά τα δεδομένα του πίνακα 2.

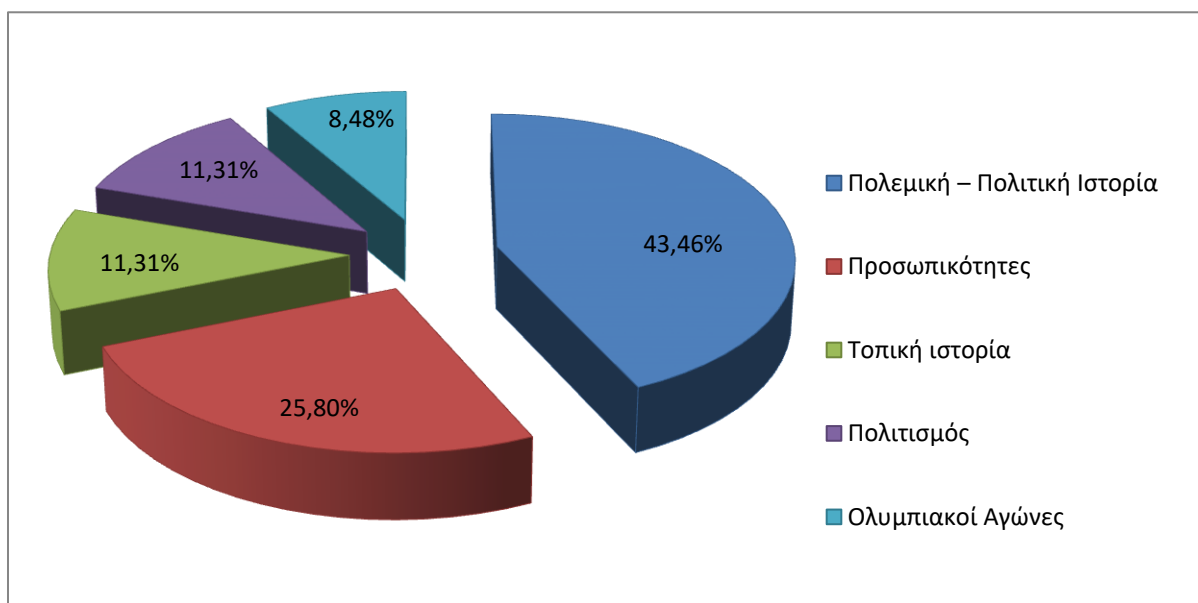
Γράφημα 2: Παιδικά βιβλία, ο Χρόνος και οι Εποχές

5.1.3. Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Πολεμική – Πολιτική Ιστορία	123	43,46%
Προσωπικότητες	73	25,80%
Τοπική ιστορία	32	11,31%
Πολιτισμός	32	11,31%
Ολυμπιακοί Αγώνες	24	8,48%
Σύνολο	284	100,00%

Πίνακας 3: Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Γράφημα 3: Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Να σημειωθεί ότι αρκετά από τα βιβλία που εντάχθηκαν στην κατηγορία των προσωποτήτων, υπάρχουν και στην κατηγορία Πολεμική – Πολιτική ιστορία.

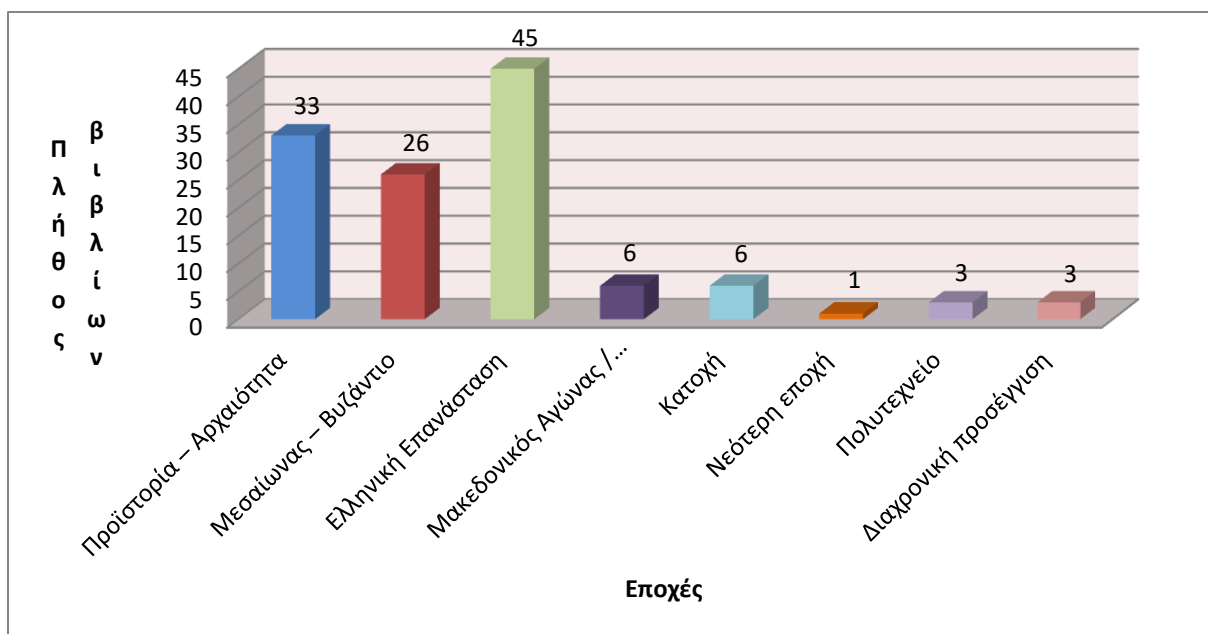
Με βάση τον παραπάνω πίνακα μπορεί κανείς να παρατηρήσει την τεράστια απόκλιση που παρουσιάζει η θεματική της Πολεμικής – Πολιτικής ιστορίας από τις άλλες θεματικές. Η πλειονότητα των παιδικών βιβλίων (43,46%) έχουν ως κεντρικό θέμα τον πόλεμο. Το γεγονός αυτό δεν είναι περίεργο, ιδιαίτερα αν το προσεγγίσουμε από την μεριά της σχολικής ιστορίας. Ξεφυλλίζοντας κανείς τα σχολικά βιβλία ιστορίας των τριών τάξεων του Δημοτικού (Δ', Ε', Στ'), μπορεί να παρατηρήσει ότι τα θέματα που κυριαρχούν είναι συγκρούσεις, εκστρατείες, επαναστάσεις, πόλεμοι και προσωπικότητες. Η εκδοτική παραγωγή φαίνεται να συμβαδίζει με την πολιτική της τυπικής ιστορικής εκπαίδευσης.

Η κατηγορία Προσωπικότητες βρίσκεται δεύτερη με ποσοστό 25,8%. Από τα 73 βιβλία της συγκεκριμένης κατηγορίας, τα 33 αποτελούν βιογραφίες προσωπικοτήτων της ελληνικής επανάστασης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

ΕΠΟΧΕΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Προϊστορία – Αρχαιότητα	33	26,83%
Μεσαίωνας – Βυζάντιο	26	21,14%
Ελληνική Επανάσταση	45	36,59%
Μακεδονικός Αγώνας / Βαλκανικοί Πόλεμοι	6	4,88%
Κατοχή	6	4,88%
Νεότερη εποχή	1	0,81%
Πολυτεχνείο	3	2,44%
Διαχρονική προσέγγιση	3	2,44%
Σύνολο	123	100,00%

Πίνακας 4: Πολεμική – Πολιτική Ιστορία

Γράφημα 4: Πολεμική – Πολιτική Ιστορία

Ο παραπάνω πίνακας καθώς και το γράφημα παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς σε αυτούς αποτυπώνονται οι κυρίαρχες εποχές της Πολεμικής – Πολιτικής ιστορίας. Η ελληνική επανάσταση καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της εκδοτικής παραγωγής με 45 από τα συνολικά 123 βιβλία. Ακολουθούν οι περίοδοι της Προϊστορίας – Αρχαιότητας (30 τίτλοι) και του Μεσαίωνα – Βυζαντίου (27 τίτλοι), ενώ οι υπόλοιπες εποχές καταλαμβάνουν περίπου το 20% της συνολικής παραγωγής.

Τα περισσότερα βιβλία με θέμα την ελληνική επανάσταση αποτελούν βιογραφίες αγωνιστών. Τα 30, περίπου, από τα 45 βιβλία του δείγματος, παρουσιάζουν την επανάσταση μέσα από βιογραφίες προσωπικοτήτων όπως: Κολοκοτρώνης, Καραϊσκάκης, Κανάρης, Μιαούλης, Παπαφλέσσας, Μπότσαρης. Ακολουθούν τα βιβλία που αναφέρονται στην Προϊστορία και την Αρχαιότητα. Στη συγκεκριμένη κατηγορία κυριαρχούν βιβλία που έχουν ως κεντρικό θέμα τον πόλεμο αλλά και τον πολιτισμό. Οι τρεις κυρίαρχες θεματικές θα μπορούσε να πει κανείς πως είναι: ο Μέγας Αλέξανδρος, οι Περσικοί πόλεμοι και η Αθήνα της κλασικής εποχής.

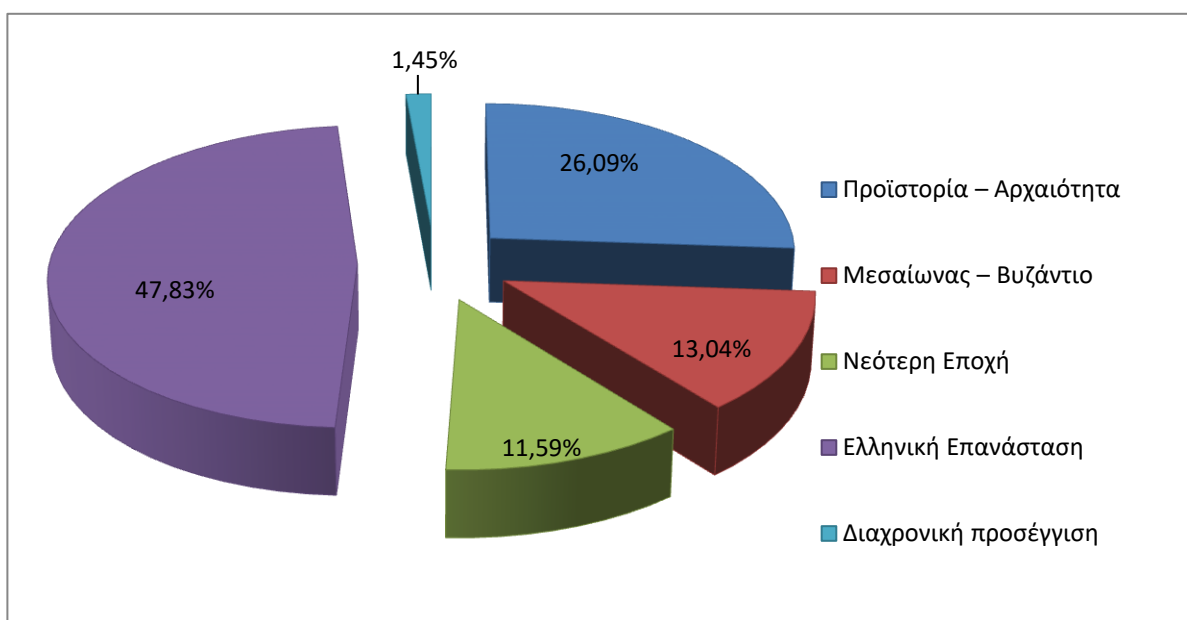
Δυναμικό παρόν δίνουν και τα βιβλία με ιστορίες από το Βυζάντιο καθώς καταλαμβάνουν το 22% της βιβλιοπαραγωγής. Ωστόσο, αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι το γεγονός πως η έκδοση βιβλίων για τη νεότερη και σύγχρονη ιστορία είναι σχεδόν μηδαμινή. Από το 1980 μέχρι το 2016 έχουν εκδοθεί περίπου 15 βιβλία, τιμή ιδιαίτερα μικρή, αν αναλογιστεί κανείς τα 45 βιβλία που έχουν εκδοθεί για την ελληνική επανάσταση την ίδια περίοδο.

Στους Πίνακες Αναφοράς 7 έως 14 του Παραρτήματος παρουσιάζονται αναλυτικά οι τίτλοι των παραπάνω βιβλίων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

ΕΠΟΧΕΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Προϊστορία – Αρχαιότητα	18	26,09%
Μεσαίωνας – Βυζάντιο	9	13,04%
Νεότερη Εποχή	8	11,59%
Ελληνική Επανάσταση	33	47,83%
Διαχρονική προσέγγιση	1	1,45%
Σύνολο	69	100,00%

Πίνακας 5: Προσωπικότητες

Γράφημα 5: Προσωπικότητες

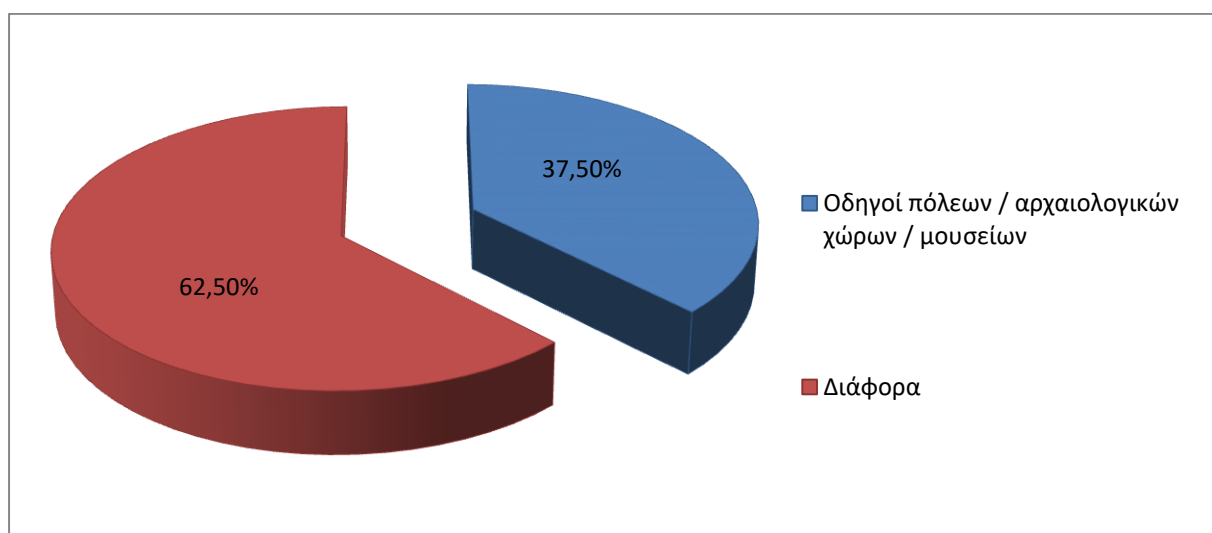
Τα παιδικά βιβλία που έχουν ως κεντρικό θέμα τους την εξιστόρηση της ζωής ορισμένων ανθρώπων (βιογραφίες) καταλαμβάνουν σημαντικό μέρος της βιβλιοπαραγωγής. Παρατηρώντας κανείς τον παραπάνω πίνακα μπορεί να διαπιστώσει πως η θεματική της ελληνικής επανάστασης είναι αυτή που κυριαρχεί και περιλαμβάνει τις περισσότερες βιογραφίες με ποσοστό 47,83%. Ακολουθούν οι βιογραφίες για πρόσωπα της Αρχαιότητας με 26,09%. Η πληθώρα βιογραφιών για τις συγκεκριμένες περιόδους δεν αποτελεί τυχαίο γεγονός. Η τυπική εκπαίδευση είναι αυτή η οποία οδηγεί σε αυτές τις πρακτικές καθώς προβάλλει πρόσωπα και τη δράση

τους. Οι Πίνακες Αναφοράς 15 έως 19 του περιλαμβάνουν αναλυτικά τους τίτλους των βιβλίων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Οδηγοί πόλεων / αρχαιολογικών χώρων / μουσείων	12	37,50%
Διάφορα	20	62,50%
Σύνολο	32	100,00%

Πίνακας 6: Τοπική Ιστορία

Γράφημα 6: Τοπική Ιστορία

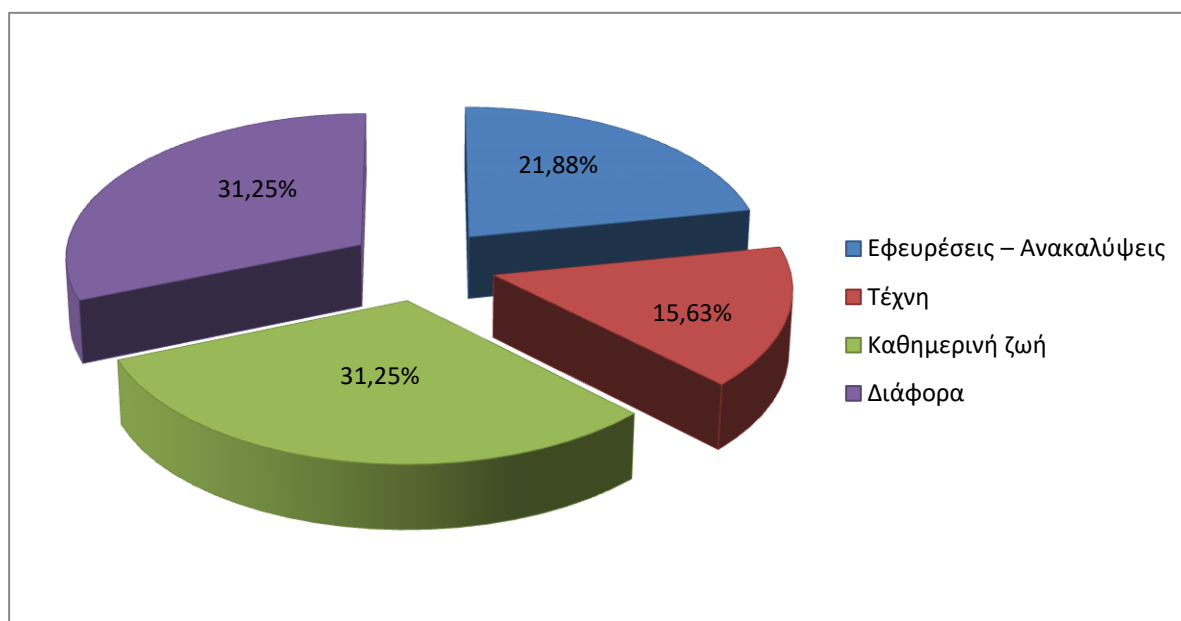
Από τα 212 βιβλία του δείγματος τα 32 έχουν ως κεντρικό θέμα την Τοπική Ιστορία. Από αυτά, το μεγαλύτερο ποσοστό, 62,50%, αποτελούν βιβλία Τοπικής Ιστορίας καθώς και βιβλία που περιλαμβάνουν την Ιστορία Πόλεων. Το υπόλοιπο 37,50% αποτελείται από Οδηγούς πόλεων, αρχαιολογικών χώρων και μουσείων. Τα παιδικά βιβλία Τοπικής Ιστορίας παρουσιάζουν σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους, όπως τους Δελφούς και την Ολυμπία (Πάμε στους Δελφούς; - Ντεκάστρο Μαρίζα,

Ολυμπία – Χαμηλάκη Κατερίνα) καθώς και την Ιστορία Πόλεων μέσα από τα μνημεία τους (Θεσσαλονίκη οδηγός για παιδιά – Χατζή Γιολάντα, η Αθήνα σε 7 διαδρομές – Ντεκάστρο Μαρίζα). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως από τα 32 βιβλία τα 11 αφορούν την Αθήνα. Ειδικότερα, κυριαρχούν ο αρχαιολογικός χώρος της Ακρόπολης και η αρχαία Αθήνα. Οι Πίνακες Αναφοράς 20 και 21 του Παραρτήματος περιλαμβάνουν αναλυτικά τους τίτλους των παραπάνω βιβλίων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Εφευρέσεις – Ανακαλύψεις	7	21,88%
Τέχνη	5	15,63%
Καθημερινή ζωή	10	31,25%
Διάφορα	10	31,25%
Σύνολο	32	100,00%

Πίνακας 7: Πολιτισμός

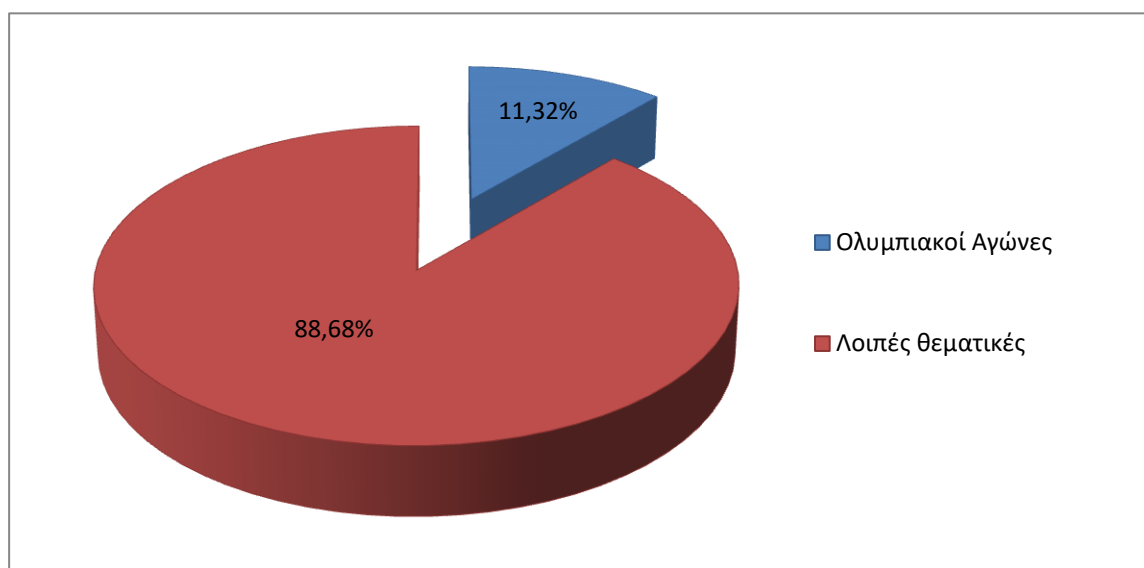
Γράφημα 7: Πολιτισμός

Από τα 32 βιβλία του δείγματος το 60% περίπου έχουν ως κεντρικό θέμα τους την καθημερινή ζωή και διάφορα άλλα θέματα όπως ιστορίες για τα μάρμαρα του Παρθενώνα και τις Καρυάτιδες (Η Αλίκη στη χώρα των μαρμάρων - Ζέη Άλκη, Οι Καρυάτιδες μετράνε τα φεγγάρια – Χατζούδη – Τούντα Ελένη). Τα βιβλία που εντάχθηκαν στην κατηγορία της καθημερινής ζωής έχουν ως θέμα τους την ενδυμασία (Το παραμύθι των υφασμάτων – Καλαμρά Παρή), την διατροφή (Πρόσκληση σε γεύμα – Σταμπόγλη Ελένη) και την τέχνη (Τα αγγεία και ο κόσμος τους – Φωκά Ιωάννα, Βαλαβάνης Πάνος). Οι τίτλοι των βιβλίων παρουσιάζονται αναλυτικά στους Πίνακες Αναφοράς 22 έως 25 του Παραρτήματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Ολυμπιακοί Αγώνες	24	11,32%
Λοιπές θεματικές	188	88,68%
Σύνολο βιβλίων	212	100,00%

Πίνακας 8: Ολυμπιακοί Αγώνες

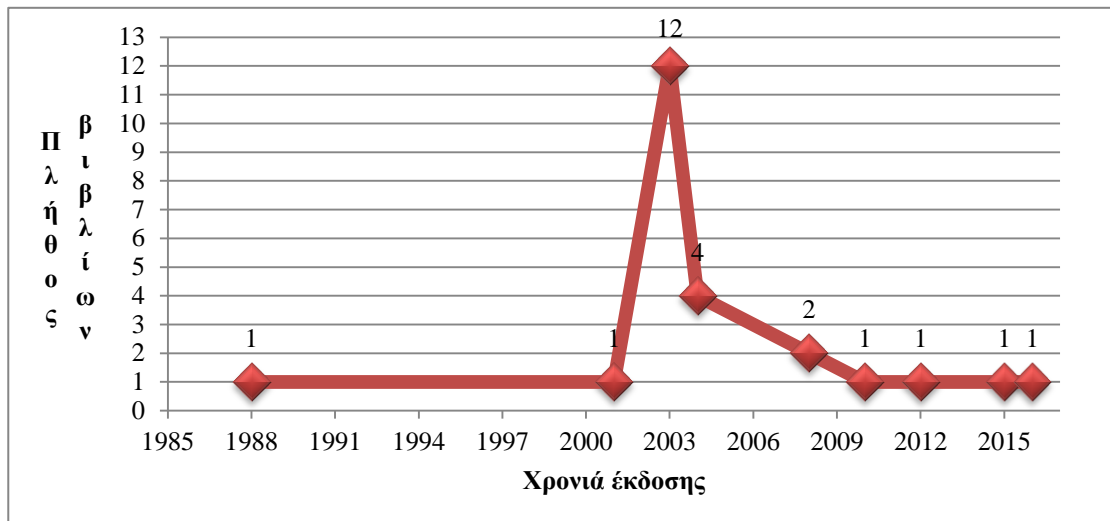
Γράφημα 8: Ολυμπιακοί Αγώνες

Ο παραπάνω πίνακας και το γράφημα παρουσιάζουν τη δυναμική των βιβλίων με θέμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην ελληνική αγορά. Από τα 212 βιβλία του δείγματος, το 11,32% περιλαμβάνουν θεματολογία σχετική με τους Ολυμπιακούς Αγώνες και την Αρχαία Ολυμπία. Ο Πίνακας Αναφοράς 26 του Παραρτήματος περιλαμβάνει τους τίτλους των 24 βιβλίων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν ο Πίνακας και το Γράφημα που ακολουθούν, καθώς σε αυτούς αποτυπώνονται οι κυρίαρχες χρονιές έκδοσης βιβλίων με θέμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

ΧΡΟΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1988	1	4,17%
2001	1	4,17%
2003	12	50,00%
2004	4	16,67%
2008	2	8,33%
2010	1	4,17%
2012	1	4,17%
2015	1	4,17%
2016	1	4,17%
Σύνολο	24	100,00%

Πίνακας 9: Ολυμπιακοί Αγώνες – Χρονιά 1^{ης} έκδοσης βιβλίων

Γράφημα 9: Ολυμπιακοί Αγώνες – Χρονιά 1^{ης} έκδοσης βιβλίων

Με βάση το παραπάνω γράφημα μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι η εκδοτική παραγωγή των βιβλίων που έχουν ως θέμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες επικεντρώνεται στα έτη 2003 και 2004. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι τα μισά από τα 24 βιβλία του δείγματος εκδίδονται το 2003. Το γεγονός αυτό δεν είναι τυχαίο, καθώς το 2004 η Ελλάδα ήταν η διοργανώτρια χώρα των Ολυμπιακών Αγώνων. Η εισαγωγή του μαθήματος της Ολυμπιακής Παιδείας στα σχολεία και η αύξηση της εκδοτικής παραγωγής αποτελούν προετοιμασία για το μεγάλο αυτό γεγονός. Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι πριν το 2003 έχουν εκδοθεί μόνο δυο βιβλία με την συγκεκριμένη θεματική, ένα το 1988 και ένα το 2001.

Το περιεχόμενο των συγκεκριμένων βιβλίων περιλαμβάνει πληροφορίες για την Αρχαία Ολυμπία και τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Αρχαιότητα. Ορισμένα βιβλία παρουσιάζουν τα ολυμπιακά αγωνίσματα καθώς και ιστορίες Ολυμπιονικών. Στόχος τους είναι να γνωρίσουν οι νεαροί αναγνώστες την ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων και τα ολυμπιακά ιδεώδη.

5.1.4. Συμπεράσματα – Συζήτηση

Τα τελευταία 15 περίπου χρόνια στη χώρα μας παρατηρείται σημαντική αύξηση της παραγωγής των παιδικών βιβλίων με ιστορικό περιεχόμενο. Τα παιδικά ιστορικά βιβλία που κυκλοφορούν είναι κυρίως βιβλία γνώσεων όμως υπάρχουν και αρκετά λογοτεχνικά βιβλία. Η διάκριση των βιβλίων με βάση τις εποχές στις οποίες αναφέρονται αλλά και με βάση τις θεματικές τους ενότητες διευκόλυνε την έρευνα.

Μελετώντας κανείς τους πίνακες και το γράφημα που αναφέρονται στον χρόνο και τις εποχές των παιδικών βιβλίων μπορεί να διακρίνει τις τάσεις που επικρατούν. Συγκεκριμένα από τα 212 βιβλία του δείγματος, τα 150 περίπου αναφέρονται στην Προϊστορία - Αρχαιότητα και τη Νεότερη εποχή. Η συγκεκριμένη επιλογή φαίνεται πως είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις προσεγγίσεις της επίσημης ιστορικής εκπαίδευσης. Οι εκδοτικοί οίκοι επιλέγουν θέματα που είναι γνωστά στα παιδιά και καλύπτουν όλο το φάσμα της σχολικής ιστορίας από την Γ' Δημοτικού με την Προϊστορία, την Δ' με την Αρχαιότητα, την Ε' με το Βυζάντιο και τέλος τη Στ' Δημοτικού με την Νεότερη εποχή και κυρίως με την Ελληνική επανάσταση. Τέλος, τα βιβλία που αναφέρονται στη Σύγχρονη Εποχή είναι μόλις τέσσερα, τα τρία εκ των οποίων αναφέρονται στο Πολυτεχνείο.

Από την άλλη, το θεματικό τοπίο των παιδικών ιστορικών βιβλίων παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς τις πτυχές τις οποίες καλύπτει. Το μεγαλύτερο μέρος της εκδοτικής παραγωγής, με ποσοστό 43,11% καταλαμβάνουν βιβλία με κεντρικό θέμα τον πόλεμο. Μάλιστα, η πλειοψηφία των βιβλίων πολεμικής ιστορίας επικεντρώνεται στην ελληνική επανάσταση, με 45 βιβλία και ακολουθούν οι κατηγορίες «Προϊστορία – Αρχαιότητα» και «Μεσαίωνα – Βυζάντιο» με 33 και 26 βιβλία αντίστοιχα. Η κυριαρχία της πολεμικής ιστορίας ανταποκρίνεται στις κατευθύνσεις που ακολουθεί η τυπική ιστορική εκπαίδευση. Οι κατηγορίες «Τοπική ιστορία» και «Πολιτισμός» περιλαμβάνουν μόλις 32 βιβλία η καθεμία, αριθμός που αποτελεί το ¼ συγκριτικά με τα βιβλία πολεμικής ιστορίας.

Με βάση τα παραπάνω μπορεί κανείς να συμπεράνει πως οι συγγραφείς και οι εκδοτικοί οίκοι επιλέγουν θέματα τα οποία είναι οικεία στα παιδιά και δεν απέχουν πολύ από τις γνώσεις που ήδη διαθέτουν.

6.1. ΠΑΙΔΙΚΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ: ΤΑ ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

6.1.1. Βιβλία για την Αρχαιότητα

Μέγας Αλέξανδρος (Βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)

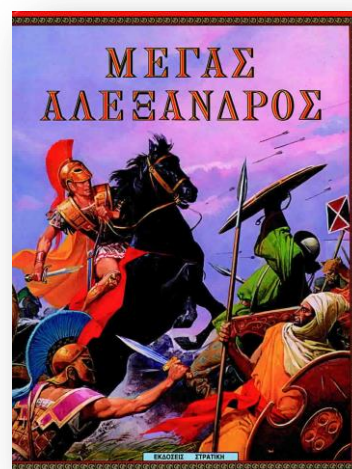
Θέμα: Η ζωή του Μεγάλου Αλεξάνδρου από τη γέννησή του μέχρι το θάνατό του. Το βιβλίο φωτίζει τις σημαντικές στιγμές της εκστρατείας του Μέγα Αλέξανδρου (Μάχη στο Γρανικό, Μάχη στην Ισσό, Μάχη στα Γαυγάμηλα, Μάχη στον Υδάσπη).

Περιεχόμενο: Η αφήγηση ξεκινά με την γέννηση του Αλέξανδρου και τα πρώτα χρόνια της ζωής του στη Μακεδονία. Στη συνέχεια η αφήγηση επικεντρώνεται στην εκστρατεία του στην Ασία, στις νικηφόρες μάχες (Γρανικός, Ισσός, Γαυγάμηλα) και κλείνει με τον θάνατό του.

Συγγραφέας: Ο Παναγιώτης (Πότης) Στρατίκης είναι εκδότης, συγγραφέας και σεναριογράφος. Έχει γράψει περισσότερα από είκοσι βιβλία με θέμα την Αρχαία ελληνική ιστορία. Το 1962 ίδρυσε μαζί με τα αδέρφια του τον Εκδοτικό Οίκο Αδελφοί Στρατίκη.

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση εξελίσσεται στις περιοχές όπου έζησε και έδρασε ο Μέγας Αλέξανδρος (Ελλάδα, Ασία, Αίγυπτο). Ακολουθείται το παραδοσιακό μοντέλο αφήγησης. Είναι γλαφυρή και ιδιαίτερα παραστατική. Πολλές περιγραφές ζωντανεύουν με τη φαντασία του αναγνώστη (σελ. 32-33). Στη περιγραφή των τελευταίων στιγμών του Αλέξανδρου η αφήγηση είναι συγκινητική (σελ. 76-78).

Μέσα από την ανάγνωση του συγκεκριμένου βιβλίου οι νεαροί αναγνώστες έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν όλες τις σημαντικές στιγμές της ζωής του Μέγα Αλέξανδρου. Ωστόσο, μέσω της βιογραφίας του αναδεικνύονται η δράση και οι

συμπεριφορές και άλλων προσώπων (Δαρείος) και οι αναγνώστες μεταφέρονται στην συγκεκριμένη ιστορική περίοδο. Η αφήγηση ξεκινά με τη γέννηση και τα πρώτα χρόνια της ζωής του Αλέξανδρου στη Μακεδονία. Το μεγαλύτερο μέρος όμως, καλύπτεται από την εξιστόρηση της εκστρατείας στην Ασία.

Μέσα από την εκτενή περιγραφή των μαχών αναδεικνύεται η ευφυΐα και η στρατηγική του ήρωα. Παρουσιάζεται ως άνδρας ευρηματικός και πανέξυπνος (σελ. 23, 26, 33, 43) και οι μάχες του παρά την αριθμητική υπεροχή των αντιπάλων είναι νικηφόρες (σελ. 24, 33, 45, 65). Επίσης, τονίζεται ο ευαίσθητος και ανθρώπινος χαρακτήρας του Αλέξανδρου, ιδίως με τη στάση που κρατούσε απέναντι στους νεκρούς. Ο Αλέξανδρος τιμούσε και σεβόταν τους νεκρούς («να θάψουν τους νεκρούς με όλες τις τιμές... χάλκινους ανδριάντες τους» στη σελ. 25, «Ο νεαρός βασιλιάς... προγόνων του.» στη σελ. 52), τις βασιλικές οικογένειες («Θα την προστατέψω... Πέρσες θέλουν» στη σελ. 34) και σιχαινόταν τους προδότες («Περιφρονώ όσο τίποτε άλλο τους προδότες... η τιμωρία σου» στη σελ. 54).

Ακόμη, επισημαίνεται ότι ο Αλέξανδρος δεν έκανε την εκστρατεία αυτή μόνο από προσωπική φιλοδοξία, αλλά επειδή ήθελε να εξαπλώσει παντού τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική γλώσσα («Μα τα σχέδια αυτά... φιλοδοξία του» στη σελ. 74).

Ιδιαίτερο σημείο είναι αυτό στο οποίο περιλαμβάνονται κατηγορίες από φίλους του ότι συμπαθούσε περισσότερο τους Έλληνες και τους Πέρσες απ' ό,τι τους Μακεδόνες («Στράφηκε προς τον Αλέξανδρο... στους περήφανους Μακεδόνες» στη σελ. 59, «Όμως, πολλοί από τους αξιωματικούς του... τα παράπονά τους στο βασιλιά τους» στη σελ. 72).

Τέλος, σε ορισμένα σημεία οι περιγραφές είναι ιδιαίτερα σκληρές για τους νεαρούς αναγνώστες («τους είχαν βασανίσει απάνθρωπα, κόβοντας τις μύτες, τ' αυτιά τους, τα χέρια τους και σε πολλούς βγάζοντας και τα μάτια τους» στη σελ. 48).

Εικονογράφηση: Οι εικόνες είναι μεγάλες και ιδιαίτερα παραστατικές. Συμπληρώνουν και επεκτείνουν το κείμενο. Υπάρχουν καθ' όλη τη διάρκεια της αφήγησης και ζωντανεύουν τις περιγραφές. Οι περισσότερες εικόνες απεικονίζουν σκηνές από μάχες (σελ. 22-23, 30, 32, 36, 44, 45, 65).

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Δ' Δημοτικού. Ενότητα 5: Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ. Μάθημα 31: Ο Μ. Αλέξανδρος καταλαμβάνει τη Μ. Ασία και την Αίγυπτο,

Μάθημα 32: Η πορεία προς την Ινδία. Το τέλος της εκστρατείας, Μάθημα 33: Ο θάνατος του Μ. Αλεξάνδρου

ΜΥΚΗΝΕΣ

(βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλαστικό)

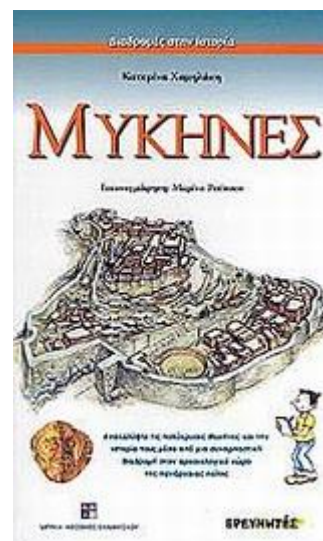
Θέμα: Η ανακάλυψη των Μυκηνών και της ιστορίας τους μέσα από μια διαδρομή στον αρχαιολογικό χώρο της αρχαίας πόλης.

Περιεχόμενο: Μια περιήγηση στις Μυκήνες. Ο αναγνώστης θα γνωρίσει την ακρόπολη και το ανάκτορο του βασιλιά, το θρησκευτικό κέντρο, τα σπίτια των Μυκηναίων, τα εργαστήρια των τεχνιτών, τους θολωτούς τάφους, τους ταφικούς κύκλους και το αρχαιολογικό μουσείο της Αργολίδας.

Συγγραφέας: Η Κατερίνα Χαμηλάκη σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Βυζαντινή Αρχαιολογία και Ιστορία στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Εργάζεται ως αρχαιολόγος στο Υπουργείο Πολιτισμού.

Ο ιστορικός λόγος: Ο αρχαιολογικός οδηγός των Μυκηνών βοηθά τον αναγνώστη στο ταξίδι του στην περιοχή. Ο οδηγός χωρίζεται σε τέσσερα κεφάλαια, τα οποία περιλαμβάνουν στοιχεία για την ιστορία των Μυκηνών, την ακρόπολη, την περιοχή έξω από την ακρόπολη καθώς και διαδρομές στην Αργολίδα.

Τα σημαντικά ιστορικά στοιχεία καθώς και η πλούσια εικονογράφηση μεταφέρουν τον αναγνώστη στο κλίμα μιας άλλης εποχής. Τα μνημεία αποκτούν ζωή και αποκαλύπτουν την ιστορία τους. Ο οδηγός περιέχει πληροφορίες για πρόσωπα, γεγονότα και θεσμούς σε χωριστά πλαίσια από το κείμενο της κεντρικής αφήγησης. Επίσης, υπάρχουν ερωτήσεις και ιδέες για δράση στην ευρύτερη περιοχή του αρχαιολογικού χώρου. Τα παιχνίδια γνώσεων που περιλαμβάνει ο οδηγός, ωθούν

τους αναγνώστες να προβληματιστούν, να σκεφτούν, να ψάξουν μα πάνω από όλα να διασκεδάσουν.

Εικονογράφηση: Το βιβλίο περιλαμβάνει πολλές και ποικίλες εικόνες. Στις σελίδες του ο αναγνώστης θα συναντήσει αντικείμενα μουσείων, παραστάσεις αγγείων, αναπαραστάσεις χώρων και δραστηριοτήτων, χάρτες. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως οι περισσότερες εικόνες, ακόμα και τα αγάλματα, είναι σκίτσα και όχι φωτογραφίες. Επίσης, η αναπαράσταση των χώρων έχει γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε ο αναγνώστης να αποκτήσει μια ολοκληρωμένη εικόνα για τις Μυκήνες.

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Γ' Δημοτικού. 10^η Ενότητα – Ο Μυκηναϊκός Πολιτισμός. Μάθημα 3: **Η ακρόπολη των Μυκηνών**, Μάθημα 4: **Η καθημερινή ζωή των Μυκηναίων**, Μάθημα 5: **Η θρησκεία και η γραφή των Μυκηναίων**, Μάθημα 6: **Η τέχνη των Μυκηναίων**

Ο Μεγαλέξανδρος

(λογοτεχνικό βιβλίο – μυθοπλασιακό)

Θέμα: Θέμα του βιβλίου είναι η ζωή του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Φωτίζονται οι μεγάλες στιγμές της εκστρατείας του και οι στρατιωτικές και ηγετικές του ικανότητες και επιτυχίες.

Περιεχόμενο: Η αφήγηση ξεκινά με τον μύθο που υπάρχει για τον βασιλιά Αλέξανδρο και τη γοργόνα και συνεχίζεται με την ανακάλυψη του τάφου του Φιλίππου και της γυναίκας του στη Βεργίνα. Στη συνέχεια η συγγραφέας ξετυλίγει το νήμα της ζωής του Μεγαλέξανδρου, δίνοντας πληροφορίες για τα πρώτα χρόνια της ζωής του στη Μακεδονία. Ακολουθεί η εκστρατεία του και οι νικηφόρες μάχες του και η αφήγηση κλείνει με την περιγραφή των τελευταίων στιγμών του Αλέξανδρου.

Συγγραφέας: Η Σοφία Ζαραμπούκα είναι συγγραφέας και εικονογράφος παιδικής λογοτεχνίας. Γράφει και εικονογραφεί η ίδια τα έργα της. Σπούδασε ζωγραφική και θέατρο στην Ελλάδα, γραφικές τέχνες και εικονογράφιση στην Αμερική. Το πρώτο της παιδικό βιβλίο γράφτηκε τον καιρό της δικτατορίας και εξηγεί στα παιδιά τι σημαίνει η λέξη αυτή. Από τότε το έργο της επικεντρώνεται στο παιδικό βιβλίο. Το 1982 τιμήθηκε με το βραβείο Ουράνη, παιδικής λογοτεχνίας, της Ακαδημίας Αθηνών για το σύνολο του έργου της.

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση εξελίσσεται στον ελλαδικό χώρο, στην Ασία, την Αίγυπτο και την Ινδία. Κινείται ανάμεσα στον μύθο και την πραγματικότητα και η εξιστόρηση θυμίζει παραμύθι. Πρόκειται για ενιαίο κείμενο το οποίο δεν χωρίζεται σε επιμέρους κεφάλαια. Όταν αλλάζει το θέμα υπάρχει κενό ανάμεσα στις παραγράφους. Δεν υπάρχει αρίθμηση σελίδων.

Ο Μέγας Αλέξανδρος παρουσιάζεται ως άνθρωπος που τιμούσε τους νικημένους και ήθελε να μάθει τα πάντα για τον τρόπο ζωής τους και τον πολιτισμό τους (*Ντυνότανε τις φορεσιές τους, δοκίμαζε τα φαγητά τους, έπαιρνε μέρος στα γλέντια τους και άκουγε τη γνώμη τους*). Επίσης, κατά την αφήγηση επισημαίνεται η αλλαγή του χαρακτήρα του Αλέξανδρου και αυτό προκαλεί αντιδράσεις. Από τη μια, ο φίλος του, ο Φιλώτας, τον κατηγορεί ότι συμπεριφέρεται σαν μονάρχης Πέρσης (*ακολουθούσε τις συνήθειες της περσικής Αυλής, φορούσε τα ρούχα τους και στο κεφάλι το στέμμα του Μεγάλου Βασιλιά, έδειχνε να προτιμάει την παρέα των Περσών αρχόντων και να ακούει τις συμβουλές τους*). Από την άλλη, οι Μακεδόνες άρχοντες ανησυχούν καθώς βλέπουν ότι ο Αλέξανδρος έχει αλλάξει (*αλλάζει όλο και πιο πολύ, ξεχνάει τις παραδόσεις του και γίνεται αληθινός Πέρσης δεσπότης*).

Ακόμη, φωτίζεται και η ανθρώπινη πλευρά του Αλέξανδρου με την αναφορά στον γάμο του με τη Ρωξάνη, ο οποίος έγινε σύμφωνα με το μακεδονικό τρόπο. Ο ίδιος ο Αλέξανδρος μάλιστα, συμβουλεύει τους στρατιώτες του να παντρεύονται ντόπιες γυναίκες και να κάνουν παιδιά.

Τέλος, σύμφωνα με την συγγραφέα ο Πτολεμαίος έκλεψε το πτώμα του Αλέξανδρου και το έθαψε κρυφά στην Αλεξάνδρεια επιδιώκοντας με την πράξη του αυτή να θεωρηθεί διάδοχος.

Εικονογράφηση: Οι εικόνες είναι ολοσέλιδες ή και δισέλιδες και επεκτείνουν την αφήγηση. Ορισμένες μοιάζουν με πίνακες ζωγραφικής που περιλαμβάνουν όλες τις λεπτομέρειες των περιγραφών, ενώ άλλες θυμίζουν θεατρικά σκηνικά. Μάλιστα, είναι και ιδιαίτερα βοηθητικές ως προς την κατανόηση της παράταξης των αντίπαλων στρατοπέδων στις μάχες και της αριθμητικής ανισότητας. Οι εικόνες των μαχών είναι ήπιες και ο τρόπος που προβάλλονται δεν προκαλεί άσχημα συναισθήματα. Στο τέλος του βιβλίου υπάρχει χάρτης με την πορεία του Μέγα Αλέξανδρου.

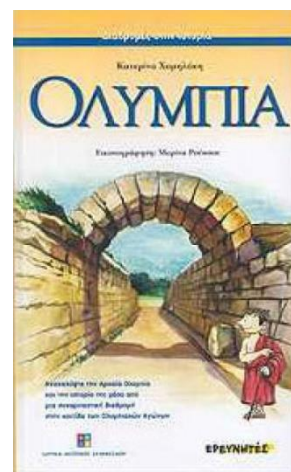
Συνάφεια με σχολική ιστορία: Δ' Δημοτικού. Ενότητα 5: Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ. Μάθημα 31: Ο Μ. Αλέξανδρος καταλαμβάνει τη Μ. Ασία και την Αίγυπτο, Μάθημα 32: Η πορεία προς την Ινδία. Το τέλος της εκστρατείας, Μάθημα 33: Ο θάνατος του Μ. Αλεξάνδρου

ΟΛΥΜΠΙΑ

(βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)

Θέμα: Η ανακάλυψη της αρχαίας Ολυμπίας και της ιστορίας της μέσα από μια περιήγηση στην κοιτίδα των Ολυμπιακών Αγώνων.

Περιεχόμενο: Ένα ταξίδι στην αρχαία Ολυμπία, στον χώρο και τα μνημεία της. Ο αναγνώστης θα γνωρίσει την ιερή Άλτη και τα άλλα ιερά, τους αθλητικούς χώρους, τους χώρους φιλοξενίας των αθλητών και των θεατών, τα αγωνίσματα, τους αθλητές και τον τρόπο διεξαγωγής των αγώνων.

Συγγραφέας: Η Κατερίνα Χαμηλάκη σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Βυζαντινή Αρχαιολογία και Ιστορία στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Εργάζεται ως αρχαιολόγος στο Υπουργείο Πολιτισμού.

Ο ιστορικός λόγος: Ο αρχαιολογικός οδηγός της Ολυμπίας αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για όποιον θέλει να γνωρίσει την αρχαία Ολυμπία. Ο οδηγός χωρίζεται σε πέντε κεφάλαια, τα οποία περιλαμβάνουν πληροφορίες για την ιστορία της Ολυμπίας,

την Ιερή Άλτη, τους αθλητικούς χώρους, τους αγώνες και τους αθλητές και τέλος τα μουσεία της Ολυμπίας.

Τα σημαντικά ιστορικά στοιχεία καθώς και η πλούσια εικονογράφηση μεταφέρουν τον αναγνώστη στο κλίμα μιας άλλης εποχής. Τα μνημεία αποκτούν ζωή και αποκαλύπτουν την ιστορία τους. Ο οδηγός περιέχει πληροφορίες για πρόσωπα, γεγονότα και θεσμούς σε χωριστά πλαίσια από το κείμενο της κεντρικής αφήγησης. Επίσης, υπάρχουν ερωτήσεις και ιδέες για δράση στην ευρύτερη περιοχή του αρχαιολογικού χώρου. Τα παιχνίδια γνώσεων που περιλαμβάνει ο οδηγός, ωθούν τους αναγνώστες να προβληματιστούν, να σκεφτούν, να ψάξουν μα πάνω από όλα να διασκεδάσουν.

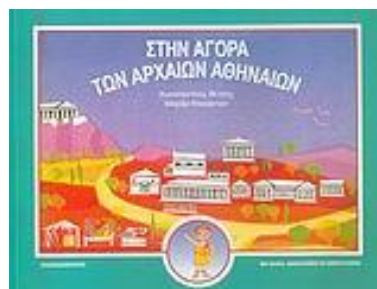
Εικονογράφηση: Το βιβλίο περιλαμβάνει πολλές και ποικίλες εικόνες. Στις σελίδες του ο αναγνώστης θα συναντήσει αντικείμενα μουσείων, παραστάσεις αγείων, αναπαραστάσεις χώρων και δραστηριοτήτων, χάρτες. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως οι περισσότερες εικόνες, ακόμα και τα αγάλματα, είναι σκίτσα και όχι φωτογραφίες. Επίσης, η αναπαράσταση των χώρων έχει γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε ο αναγνώστης να αποκτήσει μια ολοκληρωμένη εικόνα για την αρχαία Ολυμπία.

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Δ' Δημοτικού. 5^η Ενότητα - Θέματα από την Αρχαία Ιστορία. Κεφάλαιο 42: **Μια μέρα στην αρχαία Ολυμπία**

**Στην αγορά των αρχαίων Αθηναίων
(βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)**

Θέμα: Η Αγορά της αρχαίας Αθήνας

Περιεχόμενο: Με αφορμή την επίσκεψη του Ίωνα στην Αγορά της Αθήνας, ο νεαρός αναγνώστης πληροφορείται τα πάντα για τη ζωή της Αγοράς.

Μαθαίνει για την Εκκλησία του Δήμου, το Βουλευτήριο, την Ηλιαία και συμμετέχει ενεργά μέσα από τις δραστηριότητες του βιβλίου.

Συγγραφέας: Κωνσταντίνος Βέτσης – Μαρίζα Ντεκάστρο

Η Μαρίζα Ντεκάστρο έχει γράψει βιβλία για παιδιά, πάνω σε θέματα ιστορίας και τέχνης, κείμενα αρχαιολογικού περιεχομένου στις παιδικές σελίδες του περιοδικού «Αρχαιολογία», καθώς και πολλά άρθρα και έχει μεταφράσει παιδικά μυθιστορήματα και παραμύθια. Έχει συνεργαστεί με το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου στο πρόγραμμα της Φιλαναγνωσίας. Το 2006 τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Βιβλίου Γνώσεων για το βιβλίο που έγραψε με τον Π. Βαλαβάνη «Μικρές ιστορίες του μουσείου» και το 2012 από τον Κύκλο του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου για το βιβλίο «Περπατώντας τις εποχές του Βυζαντίου».

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση ξεκινά με γλαφυρή περιγραφή της Αθήνας, πολλά χρόνια πριν, τότε που ονομαζόταν Κεκροπία καθώς και με αναφορά στον μύθο της διεκδίκησης της Αθήνας από την Αθηνά και τον Ποσειδώνα. Ακολουθεί η ιστορία του Ίωνα, ενός νεαρού παιδιού, ο οποίος επισκέπτεται την Αγορά της Αθήνας μαζί με τον πατέρα του, προκειμένου να πουλήσουν τα προϊόντα τους. Μέσα από τις περιγραφές του Ίωνα, ο νεαρός αναγνώστης έχει τη δυνατότητα να γνωρίσει την Αγορά και να πλάσει με τη φαντασία του εικόνες.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται στιγμιότυπα από τη ζωή της Αγοράς και διασαφηνίζονται κάποιοι θεσμοί της Αθήνας όπως είναι: η Εκκλησία του Δήμου, το Βουλευτήριο, η Θόλος, η Ηλιαία, το Μητρώο, οι Επώνυμοι Ήρωες. Επίσης, περιλαμβάνεται η εξέλιξη του χώρου της Αγοράς από τα προϊστορικά χρόνια μέχρι σήμερα με καταγραφή των κυριότερων ημερομηνιών. Η αφήγηση συνεχίζεται στο Μουσείο της Αγοράς με αναφορές στα ταφικά έθιμα, την αγγειογραφία, τα δικαστήρια, τα όστρακα και το εμπόριο.

Με το συγκεκριμένο βιβλίο οι αναγνώστες έχουν τη δυνατότητα να ταξιδέψουν στην Αγορά της αρχαίας Αθήνας και να γνωρίσουν τους χώρους και τους θεσμούς της. Καθ' όλη τη διάρκεια της αφήγησης και των περιγραφών περιλαμβάνονται δραστηριότητες οι οποίες προτρέπουν τους αναγνώστες να συμμετέχουν ενεργά, οξύνουν την κριτική τους σκέψη και τους βοηθούν να εκφραστούν.

Εικονογράφηση: Το βιβλίο περιλαμβάνει σκίτσα, ζωγραφιές, σκηνές από αγγεία καθώς και φωτογραφίες από τους χώρους που περιγράφονται. Επίσης, υπάρχουν και εκθέματα μουσείων. Η ποικιλία των εικόνων βοηθά τον αναγνώστη να σχηματίσει μια ολοκληρωμένη εικόνα για την Αγορά της Αθήνας και τη λειτουργικότητά της.

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Δ' Δημοτικού. 3^η Ενότητα – Κλασικά Χρόνια – «Ο χρυσός αιώνας» (5^{ος} αιώνας π.Χ.). Κεφάλαιο 21: **Το πολίτευμα και η κοινωνία της Αθήνας στα χρόνια του Περικλή**

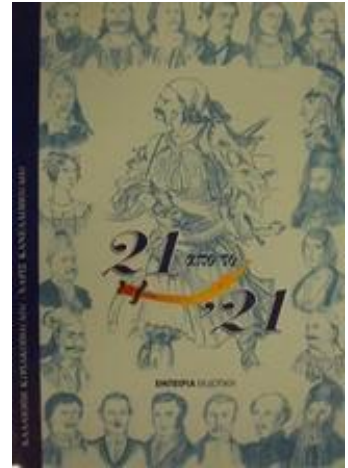
6.1.2. Βιβλία για την Επανάσταση

21 από το '21

(βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)

Θέμα: Το βιβλίο παρουσιάζει τις βιογραφίες 21 αγωνιστών του 1821.

Περιεχόμενο: Στο βιβλίο περιλαμβάνονται 21 βιογραφίες αγωνιστών της ελληνικής επανάστασης. Συγκεκριμένα υπάρχουν οι βιογραφίες των: Ρήγα Φεραίου, Νικολάου Σκουφά, Αθανασίου Τσακάλωφ, Εμμανουήλ Ξάνθου, Αλεξάνδρου & Δημητρίου Υψηλάντη, Παλαιών Πατρών Γερμανού, Γρηγορίου Ε', Γρηγορίου Παπαφλέσσα, Οδυσσέα Ανδρούτσου, Αθανασίου Διάκου, Κωνσταντίνου Κανάρη, Γεωργίου Καραϊσκάκη, Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, Μαντώ Μαυρογένους, Ανδρέα Μιαούλη, Μάρκου Μπότσαρη, Λασκαρίνας Μπουμπουλίνα, Νικηταρά Σταματελόπουλου, Σουλιωτισσών – Μόσχω Τζαβέλα και του Κίτσου Τζαβέλα.

Συγγραφείς: Καλλιόπη Κυριακοπούλου – Χάρης Κανελλοπούλου

Η Χάρης Κανελλοπούλου είναι ιστορικός τέχνης, ανεξάρτητη επιμελήτρια και συγγραφέας. Κείμενά της δημοσιεύονται τακτικά σε βιβλία, συλλογικούς τόμους και περιοδικά τέχνης. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στη μοντέρνα και σύγχρονη ελληνική τέχνη.

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση ξεκινά με εισαγωγή η οποία αφιερώνεται στον Ανώνυμο Έλληνα, δηλαδή σε κάθε άγνωστο στρατιώτη, άντρα ή γυναίκα που συμμετείχε στην επανάσταση του 1821. Έπειτα ξεκινούν οι βιογραφίες των αγωνιστών του '21. Κάθε βιογραφία αποτελείται από μικρές παραγράφους, στις οποίες παρουσιάζονται τα σημαντικά στοιχεία της ζωής κάθε βιογραφούμενου. Η αφήγηση ξεκινά από τα παιδικά χρόνια των αγωνιστών, συνεχίζεται με την αγωνιστική τους δράση και κλείνει με το τέλος της ζωής τους.

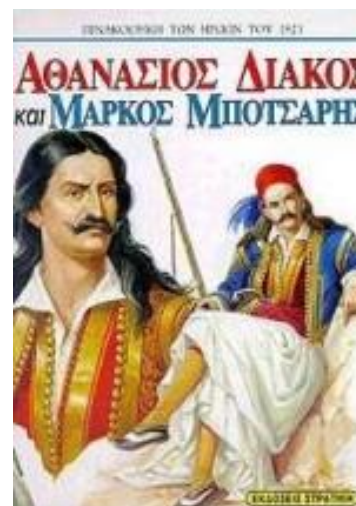
Κάθε βιογραφία καταλαμβάνει, κατά μέσο όρο, επτά με οχτώ σελίδες. Παρά την μικρή τους έκταση, οι βιογραφίες καταφέρνουν να συμπεριλάβουν και να παρουσιάσουν όλα τα σημαντικά και αξιοσημείωτα γεγονότα της ζωής κάθε αγωνιστή. Ο νεαρός αναγνώστης έχει τη δυνατότητα να γνωρίσει τους αγωνιστές και να αποκτήσει μια ολοκληρωμένη εικόνα για τις σημαντικότερες προσωπικότητες της επανάστασης. Στο τέλος του βιβλίου παρατίθεται ολόκληρος ο Εθνικός Ύμνος.

Εικονογράφηση: Στην αρχή κάθε βιογραφίας περιλαμβάνεται ένα σκίτσο με το βιογραφούμενο, κάθε φορά, πρόσωπο. Αξιοσημείωτο είναι το σκίτσο που υπάρχει στις σελίδες 178-179, στο οποίο απεικονίζονται οι Σουλιώτισσες σε στιγμή μάχης. Όλα τα υπόλοιπα σκίτσα αποτελούν προσωπογραφίες των αγωνιστών.

**Αθανάσιος Διάκος
και Μάρκος Μπότσαρης
(βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)**

Θέμα: Η ζωή και η δράση του Αθανάσιου Διάκου και του Μάρκου Μπότσαρη κατά την ελληνική επανάσταση. Στο επίκεντρο βρίσκονται τα σημαντικότερα γεγονότα της αγωνιστικής δράσης των συγκεκριμένων προσώπων.

Περιεχόμενο: Το βιβλίο χωρίζεται σε δυο μέρη από τα οποία το πρώτο αφηγείται τη ζωή του Αθανάσιου Διάκου και το δεύτερο του Μάρκου Μπότσαρη. Η αφήγηση ξεκινά με μια σύντομη αναφορά στη ζωή των ηρώων μέχρι τη στιγμή της συμμετοχής τους στην επανάσταση. Στη συνέχεια το επίκεντρο στρέφεται στην δράση των ηρώων ως κεντρικά πρόσωπα της επανάστασης. Επισημαίνονται οι πιο ένδοξες μάχες τους καθώς και το τέλος των δυο πρωταγωνιστών.

Συγγραφέας: Ο Πέτρος Μπίκος είναι πτυχιούχος του Οικονομικού Πανεπιστημίου της Αθήνας και εργάστηκε ως καθηγητής οικονομολόγος στη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση. Απ' τα μαθητικά του χρόνια ασχολείται και με τη Λογοτεχνία. Είναι μέλος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών.

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση εκτυλίσσεται στον ελλαδικό χώρο. Ακολουθείται το παραδοσιακό μοντέλο αφήγησης. Το βιβλίο ανήκει στην κατηγορία των μη μυθοπλασιακών βιβλίων και πρόκειται για βιογραφίες ηρώων του 1821. Υπάρχει ζωντάνια και αμεσότητα και σε ορισμένα σημεία οι περιγραφές προσδίδουν παραστατικότητα (σελ. 32).

Κατά την αφήγηση, οι Τούρκοι παρουσιάζονται να φοβούνται τους Έλληνες και να τρομάζουν στο άκουσμά τους («έχασε το χρώμα του από την τρομάρα του» στη σελ. 18, «αφέντες και δυνάστες να ζητούν γονατιστοί έλεος από τους σκλάβους τους!» στη σελ. 21, «τα μάζεψαν στα γρήγορα κι έγιναν καπνός» στη σελ. 50). Επίσης, η λέξη Τούρκοι γράφεται με μικρό το πρώτο γράμμα (σελ. 10, 11, 24, 48). Μόνο στη σελίδα 18 γράφονται με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα. Επίσης χρησιμοποιείται και ο όρος τουρκαλάδες (σελ. 15, 50). Οι λέξεις Πατρίδα (σελ. 36, 40, 48, 56), Έθνος – Αγώνας (σελ. 44) γράφονται με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα τους.

Επιπλέον, υπάρχει αναφορά σε φοβητσιάρηδες και συμφεροντολόγους πατριώτες που με τη στάση τους έβλαψαν την επανάσταση (σελ. 24), σε προδότες (σελ. 38), σε πατριώτες που βοήθησαν σημαντικά με τις πληροφορίες τους (σελ. 57) καθώς και σε εμφύλιες συγκρούσεις (σελ. 58-59).

Σε ορισμένα σημεία υπάρχει επίκληση σε πληροφορίες που έχουν αντληθεί από ιστορικούς («όπως υποστηρίζουν μερικοί ιστορικοί» στη σελ. 26, «χαρακτηρίστηκε από πολλούς ιστορικούς» στη σελ. 58). Επίσης, περιλαμβάνονται και δημοτικά τραγούδια που έχουν γραφτεί για τους ήρωες (Διάκος στη σελ. 12, Μπότσαρης στη σελ. 62).

Χαρακτηριστική είναι επίσης η αναφορά στην ομορφιά και των δυο ηρώων (Διάκος: «η ασύγκριτη, η εκπληκτική ομορφιά του... λεβέντικο» στη σελ. 8, «το αγγελικό του πρόσωπο» στη σελ. 22, «την ομορφιά σου» στη σελ. 32, Μπότσαρης: «ο όμορφος και ευγενικός αυτός νέος» στη σελ. 36).

Η μάχη της Αλαμάνας περιγράφεται αναλυτικά, με κάθε λεπτομέρεια και καταλαμβάνει επτά σελίδες (σελ. 26-32). Η αφήγηση ξεκινά από την αρχή της μάχης

και τελειώνει τη στιγμή της σύλληψης του Διάκου. Στο μέρος αυτό υπάρχει και συσχετισμός του Διάκου με τον Λεωνίδα στις Θερμοπύλες. Τέλος, στη σελίδα 52 εξηγείται ο πραγματικός λόγος που ο Μπότσαρης βοηθούσε τον Αλή Πασά στον πόλεμο που είχε με τον σουλτάνο.

Εικονογράφηση: Οι εικόνες λειτουργούν συμπληρωματικά με το κείμενο, το εμπλουτίζουν και το επεκτείνουν. Σε αυτές αποτυπώνονται τα σημαντικότερα γεγονότα της αφήγησης. Οι σκηνές των μαχών (με εξαίρεση τις σελίδες 31 και 49) αποτυπώνονται ήπια. Οι ανατριχιαστικές περιγραφές (σελ. 34, αναφορά στο σούβλισμα του Διάκου, σελ. 40, οι Αρβανίτες στήνουν ενέδρα στους Σουλιώτες) δεν περιλαμβάνουν εικόνες. Στη σελίδα 53 υπάρχει μια φωτογραφία με «ΤΟ ΗΡΩΟΝ ΤΩΝ ΠΕΣΟΝΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ» από τη σύγχρονη εποχή.

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Στ' Δημοτικού. Ενότητα Γ' Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830). Μάθημα 4: **Η επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα**, Μάθημα 10: **Ο Μάρκος Μπότσαρης**

Ανδρέας Μιαούλης – Ο ναύαρχος του Αγώνα
(βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)

Θέμα: Κεντρικό θέμα του βιβλίου είναι η ζωή του Ανδρέα Μιαούλη πριν και κατά τη διάρκεια της ελληνικής επανάστασης. Το βιβλίο εξαίρει την αγάπη του Μιαούλη για τη θάλασσα και τα καράβια καθώς και τις δεξιότητές του ως αρχηγός του ελληνικού στόλου.

Περιεχόμενο: Το πρώτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στη θάλασσα του Αιγαίου. Ο συγγραφέας ξεκινά την αφήγησή του περιγράφοντας τη στενή σχέση των Ελλήνων με τη θάλασσα. Τα τρία επόμενα κεφάλαια δίνουν πληροφορίες για τη ζωή και τη δράση του Ανδρέα Μιαούλη από τη γέννηση του μέχρι την συμμετοχή του στην Επανάσταση. Η αφήγηση συνεχίζεται με περιγραφή των κυριότερων πολεμικών συγκρούσεων και επιτυχιών του Μιαούλη (ναυμαχία στον κόλπο του Γέροντα). Επίσης, περιγράφεται η κατάσταση στο Μεσολόγγι καθώς και οι εμφύλιες συγκρούσεις των Ελλήνων. Στο τελευταίο κεφάλαιο ο συγγραφέας δίνει πληροφορίες για την κατάσταση της Ελλάδας μετά την Επανάσταση. Περιγράφονται τα προβλήματα, οι διαμάχες, η προσωπικότητα του Ιωάννη Καποδίστρια και η αφήγηση κλείνει με αναλυτική περιγραφή της νεκρικής πομπής του Ανδρέα Μιαούλη.

Συγγραφέας: Ο Πέτρος Μπίκος είναι πτυχιούχος του Οικονομικού Πανεπιστημίου της Αθήνας και εργάστηκε ως καθηγητής οικονομολόγος στη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση. Απ' τα μαθητικά του χρόνια ασχολείται και με τη Λογοτεχνία. Είναι μέλος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών.

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση εκτυλίσσεται στον ελλαδικό χώρο και κατά το μεγαλύτερο μέρος της στη θάλασσα. Ακολουθείται το παραδοσιακό μοντέλο αφήγησης.

Το βιβλίο αποτελεί βιογραφία του Ανδρέα Μιαούλη. Μέσα όμως από την περιγραφή της ζωής και της δράσης του φωτίζονται αρκετά σημεία της ελληνικής επανάστασης και ο νεαρός αναγνώστης δημιουργεί μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για την εποχή εκείνη. Συγκεκριμένα, ο συγγραφέας παρουσιάζει διστακτικό τον Μιαούλη ως προς τη συμμετοχή του στην επανάσταση κι αυτό το κάνει επειδή θέλει να αναφερθεί στις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν οι Έλληνες και τα εμπόδια που είχαν να ξεπεράσουν. Η περιγραφή πολλών ναυμαχιών, θέλει να καταδείξει την πληθώρα των μαχών (ήταν καθημερινό φαινόμενο) αλλά και την ναυτική υπεροχή των Ελλήνων. Οι Έλληνες παρόλο που δεν διέθεταν αρκετά και καλά πλοία, κατάφεραν πολλές φορές να κατατροπώσουν τα τεράστια και οπλισμένα πλοία των Τουρκοαιγυπτίων. Επίσης, η εκτενής αναφορά στη διχόνοια των Ελλήνων έχει σκοπό να καταδείξει τις καταστροφικές συνέπειες που είχε για την εξέλιξη της επανάστασης. Οι Έλληνες στράφηκαν εναντίον Ελλήνων αφήνοντας τους Τουρκοαιγύπτιους να κάνουν ανενόχλητοι τη δουλειά τους. Τέλος, η χρήση αριθμητικών δεδομένων (σελ.42, Από

τους 2.286 τούρκους... γλίτωσαν λιγότεροι από 200) έχει στόχο να καταδείξει το μέγεθος της καταστροφής.

Παρακάτω θα αναφέρω ορισμένα σημεία του κειμένου, τα οποία χρήζουν ιδιαίτερης μνείας. Αρχικά, το θρησκευτικό στοιχείο εμφανίζεται αρκετές φορές, ιδιαίτερα σε στιγμές πριν από τις μάχες: 1) Ο Μιαούλης προσεύχεται και ζητά συγχώρεση από τον Θεό για όσα θα κάνει, στη σελ. 30, 2) «φωνάζει και ξανακάνει το σταυρό του» στη σελ. 51, 3) «-Με τη βοήθεια του σταυρού, επιτεθείτε!» στη σελ. 54.

Γίνεται αναφορά σε λόγια ιστορικών («Λένε ακόμα μερικοί ιστορικοί» στη σελ. 9), περιλαμβάνονται περιγραφές όπως του Σπύρου Μελά («Ο Μιαούλης συναντά τον Νέλσωνα» στη σελ. 21) και αξιοποιούνται τα απομνημονεύματα του λόρδου Κόχραν (σελ. 22). Επίσης, περιλαμβάνεται η αναφορά του προξενικού πράκτορα της Αυστρίας (σελ. 42), καθώς και η περιγραφή που υπάρχει στο ημερολόγιο ενός αυτόπτη μάρτυρα (σελ. 54, ...ο αυτόπτης μάρτυρας Σαχτούρης...). Οι διάλογοι καθ' όλη τη διάρκεια της αφήγησης προσδίδουν ζωντάνια και παραστατικότητα στο λόγο (σελ. 14, 22, 28, 29).

Υπάρχουν σχόλια του συγγραφέα που προτρέπουν τον αναγνώστη να υιοθετήσει συγκεκριμένη στάση («οφείλουμε να τιμούμε τον Τομπάζη... πράξη του» στη σελ. 32) και ερωτήματα που προκαλούν σκέψεις («Αφού η Κυβέρνηση... γιατί έστειλε εκεί το στόλο και όχι στα Ψαρά» στη σελ. 49). Ακόμη, υπάρχει νύξη για αδιαφορία της κυβέρνησης να προσφέρει οικονομική ενίσχυση στο στόλο, η οποία θα οδηγήσει στο δράμα του Μεσολογγίου (σελ. 56).

Οι Τούρκοι γράφονται με μικρό τ (τούρκοι, σελ. 32, 42, 48) ενώ λέξεις όπως Επανάσταση (σελ. 51), Πατρίδα (σελ. 60), Έθνος (σελ. 60) γράφονται με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα.

Οι περιγραφές είναι ορισμένες φορές ιδιαίτερα σκληρές και άγριες («Από επτά χρονών κι απάνω δεν θέλω σκλάβο, να τους περάσετε όλους από σπαθί!» στη σελ. 46, «έχουν φτάσει να τρώνε μέχρι και ποντίκια» στη σελ. 58).

Εικονογράφηση: Οι εικόνες συγκινούν, προκαλούν δέος και μεταδίδουν εντονότερα το κλίμα της αφήγησης. Λειτουργούν συμπληρωματικά με το κείμενο.

Όλες οι σελίδες του βιβλίου εκτός από κείμενο περιλαμβάνουν και εικόνες. Τα μεγέθη καθώς και η θέση των εικόνων ποικίλουν από σελίδα σε σελίδα. Υπάρχουν δισέλιδα που περιλαμβάνουν κείμενο στη μία σελίδα και εικόνα στην άλλη (σελ. 18-19, 40-41, 46-47), σελίδες στις οποίες οι εικόνες καταλαμβάνουν τη μισή σελίδα

(σελ. 9, 11, 15, 33, 49). Επίσης οι σελίδες 52 – 53 απεικονίζουν την πιο δύσκολη και ριψοκίνδυνη ναυμαχία (ναυμαχία στο Γέροντα) η οποία στέφθηκε με επιτυχία για τους Έλληνες.

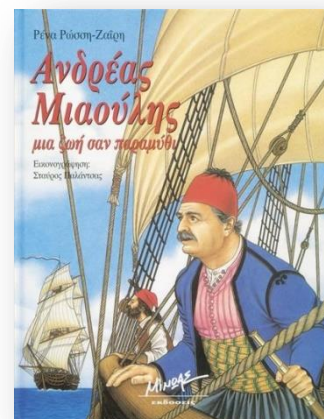
Παρόλο που η αφήγηση σε ορισμένα σημεία, ιδιαίτερα στις ναυμαχίες, είναι σκληρή, οι εικόνες δεν αποτυπώνουν την περιγραφή («Οι νεκροί ξεπέρασαν τις 25.000 ...ρίχτηκαν στη θάλασσα... τα τουμπανιασμένα κουφάρια τους μαύριζαν τα νερά... πούλημα!») (δεν υπάρχει εικόνα) στη σελ. 40, «τους μεταβάλλουν στη στιγμή σε άψυχα κουφάρια, που με το αίμα τους βάφεται η θάλασσα» (η εικόνα δείχνει τους Έλληνες να πυροβολούν τους Τούρκους, οι οποίοι μπαίνουν βιαστικά στη βάρκα για να γλιτώσουν) στη σελ. 48.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι οι περισσότερες σκηνές είτε διαδραματίζονται στη θάλασσα (σελ. 30, 41, 52-53, 55) είτε η θάλασσα υπάρχει ως φόντο (σελ. 28, 35, 44, 57). Τέλος, η εκτενής περιγραφή της νεκρικής πομπής του Μιαούλη, δημιουργεί εικόνες μεγαλοπρέπειας και συγκίνησης στον αναγνώστη (σελ. 61-62).

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Στ' Δημοτικού. Ενότητα Γ' - Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830). Μάθημα 5: **Η επανάσταση στα νησιά του Αιγαίου**

Ανδρέας Μιαούλης
μια ζωή σαν παραμύθι
(λογοτεχνικό βιβλίο – μυθοπλασιακό)

Θέμα: Η ζωή του Ανδρέα Μιαούλη από τη γέννησή του μέχρι τον θάνατό του.

Περιεχόμενο: Το βιβλίο φωτίζει τις πιο σημαντικές στιγμές της ζωής του Μιαούλη, όπως είναι η απόφασή του να γίνει καπετάνιος, οι δυσκολίες που πέρασε στα καράβια, ο γάμος του, η συμμετοχή του στην επανάσταση και το τέλος του. Η αφήγηση έχει τη μορφή παραμυθιού (συμφωνεί με τον τίτλο) και τα γεγονότα εξελίσσονται έχοντας ως κεντρικό πρόσωπο τον Μιαούλη. Το μεγαλύτερο μέρος της αφήγησης, περίπου τα ¾ καταλαμβάνει η εξιστόρηση της ζωής του ήρωα πριν από τη συμμετοχή του στην επανάσταση.

Συγγραφέας: Η Ρένα Ρώσση – Ζαΐρη είναι μέλος του Κύκλου Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου και της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς. Εργάζεται ως νηπιαγωγός, έχει γράψει πολλά παιδικά βιβλία και έχει μεταφράσει περισσότερα από 750 βιβλία παιδικής και εφηβικής λογοτεχνίας.

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση εκτυλίσσεται στον ελλαδικό χώρο. Είναι γοργή και περιλαμβάνει αρκετούς διαλόγους. Υπάρχει ζωντάνια και αμεσότητα στο λόγο. Κυριαρχούν οι μικρές προτάσεις.

Ακολουθείται χρονολογική σειρά. Η αφήγηση ξεκινά το 1769, ημερομηνία γέννησης του Μιαούλη και φτάνει μέχρι την 11^η Ιουνίου 1835, που είναι η ημερομηνία του θανάτου του. Δεν υπάρχουν κεφάλαια.

Το βιβλίο έχει σκοπό να φανερώσει την πορεία της ζωής του Ανδρέα Μιαούλη, εξιστορώντας τη ζωή του σαν να είναι ένα παραμύθι. Από μικρός ο ήρωας πετύχαινε τους στόχους που έθετε και ξεπερνούσε τις δυσκολίες που παρουσιάζονταν στο δρόμο του. Η επίτευξη των στόχων του συνεχίστηκε και κατά τη διάρκεια της ελληνικής επανάστασης που ο ίδιος ως αρχηγός του ελληνικού στόλου σημείωσε αρκετές επιτυχίες και νίκες. Η αφήγηση κλείνει με τον Μιαούλη να εκφράζει την ευχαρίστησή του για τη ζωή που έζησε και την χαρά του που είχε την τύχη να δει ελεύθερη την πατρίδα του (σελ.42).

Αξιοσημείωτα είναι τα εξής: Στο σημείο που γίνεται η μετάβαση από την καθημερινή ζωή του Μιαούλη στην ένταξή του στην επανάσταση, υπάρχει σχόλιο της συγγραφέως που προϊδεάζει για την πορεία του ήρωα στον αγώνα («Η ζωή του Μιαούλη... μας γεμίζει Ελλάδα!» στη σελ. 32). Επίσης, το θρησκευτικό στοιχείο είναι έκδηλο σε αρκετά σημεία («ένα μεγάλο μαύρο σταυρό... Ιησούς Χριστός Νικά» στη σελ. 33, «Μπαίνει... στην εκκλησιά, προσκυνάει... το στόλο του» στη σελ. 38).

Εικονογράφηση: Οι εικόνες είναι μεγάλες (μονοσέλιδες ή δισέλιδες). Ακόμα και στις δισέλιδες εικόνες υπάρχει μικρό κείμενο. Οι εικόνες μοιάζουν με ζωγραφιές και συμβαδίζουν με την αφήγηση.

Αξιοσημείωτες εικόνες είναι: 1) Στη σελίδα 16 ο ήρωας είναι αιχμάλωτος και έχει αίμα στην μπλούζα του, 2) στο δισέλιδο 28-29 απεικονίζεται ένα στιγμιότυπο μάχης στο οποίο Έλληνες σημαδεύουν Τούρκους με τα όπλα τους και διακρίνονται μέχρι και οι σφαίρες και 3) η εικόνα της σελίδας 10 παραπέμπει στο «Κρυφό σχολειό». Τα παιδιά κάθονται γύρω από ένα τραπέζι, μόνο ο Μιαούλης είναι όρθιος και τους κάνει μάθημα ένας καλόγερος.

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Στ' Δημοτικού. Ενότητα Γ' Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830). Μάθημα 5: **Η επανάσταση στη νησιά του Αιγαίου**

Ανδρούτσος – Ο θρύλος της Γραβιάς (βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)

Θέμα: Η ζωή του Ανδρούτσου και η δράση του στην Επανάσταση. Το βιβλίο φωτίζει ορισμένα ιστορικά γεγονότα (Μάχη στο Χάνι της Γραβιάς) καθώς και εμφύλιες διαμάχες κατά τη διάρκεια της Επανάστασης.

Περιεχόμενο: Η αφήγηση ξεκινά πριν την ελληνική επανάσταση με τα δύο πρώτα κεφάλαια να αναφέρονται στον πατέρα του Ανδρούτσου, στα κατορθώματά του ως κλέφτη (αποκαλείται μάλιστα «Λιοντάρι της Κλεφτουριάς») και κλείνουν με τον θάνατό του. Στη συνέχεια κεντρικό αφηγηματικό πρόσωπο είναι ο Οδυσσέας Ανδρούτσος. Αναφέρονται σημαντικά γεγονότα της ζωής του, όπως η δεκαπεντάχρονη παραμονή του στο παλάτι του Αλή Πασά, η μάχη στο Χάνι της Γραβιάς (δικαιολογώντας και τον τίτλο), ο κατατρεγμός του, η αποκατάστασή του και το άδοξο τέλος του.

Συγγραφέας: Ο Πέτρος Μπίκος είναι πτυχιούχος του Οικονομικού Πανεπιστημίου της Αθήνας και εργάστηκε ως καθηγητής οικονομολόγος στη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση. Απ' τα μαθητικά του χρόνια ασχολείται και με τη Λογοτεχνία. Είναι μέλος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών.

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση εξελίσσεται στον ελλαδικό χώρο. Ακολουθείται το παραδοσιακό μοντέλο αφήγησης και η εξιστόρηση των γεγονότων γίνεται με χρονολογική σειρά.

Η αφήγηση είναι ιδιαίτερα ζωντανή και παραστατική. Σε κάποια σημεία ο λόγος είναι συγκινησιακά φορτισμένος («Περνούν τα ηρωικά παλικάρια στους ώμους τα αδειανά ντουφέκια τους...» στη σελ. 20, «δεν άργησε να καταλάβει... πως τον βασάνιζαν» στη σελ. 58).

Οι νεαροί αναγνώστες με αφετηρία τον αγωνιστή της επανάστασης, Οδυσσέα Ανδρούτσο, αποκτούν μια ολοκληρωμένη εικόνα για το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο και προσεγγίζουν αποτελεσματικότερα την κοινωνία της συγκεκριμένης εποχής. Με την εξιστόρηση σημαντικών γεγονότων της ελληνικής επανάστασης φωτίζονται οι συμπεριφορές, τα κίνητρα και οι προθέσεις των ιστορικών προσώπων. Κατά την ανάγνωση εκτός από το περιεχόμενο την προσοχή τραβούν ορισμένα σημεία τα οποία θα αναφέρω παρακάτω. Αρχικά, οι Τούρκοι γράφονται με μικρό τ (τούρκοι) (σελ. 9,10,12,16,17,23,45,51 κοκ.) ενώ οι λέξεις Ρωσία - Γαλλία (σελ.17), Γάλλοι - Αλγερίνοι (σελ. 19), η Αλβανική – Ιταλική γλώσσα (σελ. 24) γράφονται κανονικά. Επίσης, οι λέξεις Πατρίδα και Αγώνας γράφονται με κεφαλαίο Π (σελ. 15, 32,36,56) και Α (σελ. 30) αντίστοιχα.

Επίσης, καθ' όλη τη διάρκεια της αφήγησης γίνονται φανερά τα σχόλια του συγγραφέα. Ενδεικτικά αναφέρω μερικά: 1) «τσακίζει αλύπητα τους εχθρούς» στη σελ. 10, 2) «ένας ακόμη θρίαμβος» στη σελ. 19, 3) «περνούν τα ηρωικά παλικάρια» στη σελ. 20, 4) «κατά των τυράννων της Πατρίδας» στη σελ. 20, 5) «το σχέδιό του ήταν άριστο» στη σελ. 34, 6) «Πού να ήξερε τι φίδι φαρμακερό...» στη σελ. 48, 7) «Όμως τώρα αυτός ο φοβερός τουρκομάχος» στη σελ. 56, 8) «Του τραγικότερου ήρωα της Επανάστασης» στη σελ. 60. Σε ορισμένα σημεία μάλιστα ασκείται κριτική στον Ανδρούτσο: 1) «σε ένα βαθμό ευθυνόταν και ο ίδιος ο Οδυσσέας για τον κατατρεγμό του» στη σελ. 45, 2) «εμπαθής και παράφορος χαρακτήρας του» στη σελ. 45, 3) «Άσχημη μέχρι απαράδεκτη ορισμένες φορές συμπεριφορά του» στη σελ. 45. Ωστόσο, η αρνητική κριτική περιορίζεται μόνο σε μια παράγραφο των 40 σειρών.

Στην σκηνή του βασανιστηρίου η περιγραφή όσων διαδραματίστηκαν εκείνη τη νύχτα προέρχεται από τον φρουρό του κάστρου ο οποίος ήταν και ο αυτόπτης μάρτυρας του περιστατικού. Η αφήγηση κόβεται γρήγορα με το σχόλιο ότι είναι ιδιαίτερα σπαραχτική στη συνέχεια (σελ. 58).

Τέλος, σε ορισμένα σημεία γίνεται αναφορά στις απόψεις ιστορικών για συγκεκριμένα ζητήματα («Ο Μακρυγιάννης και πολλοί ιστορικοί υποστηρίζουν.... Ο Κωλέτης» στη σελ. 40).

Εικονογράφηση: Οι εικόνες είναι ιδιαίτερα παραστατικές, επεκτείνουν το κείμενο και μεταδίδουν το κλίμα της εποχής. Είναι μεγάλες (μονοσέλιδες ή δισέλιδες) τις περισσότερες φορές (σελ. 39, σελ. 46-47). Αξιοσημείωτο είναι ότι δεν υπάρχουν σκληρές εικόνες. Ακόμα και η τελευταία σκηνή του βασανιστηρίου περιλαμβάνει μια εικόνα έξω από το κάστρο (σελ. 59) και μια μικρή εικόνα (μισή σελίδα, σελ. 60) η οποία παρουσιάζει από πλάγια τη μεταφορά του άψυχου κορμιού του Ανδρούτσου.

Παρόλο που δεν υπάρχουν σκληρές εικόνες, η αφήγηση σε ορισμένα σημεία είναι τόσο παραστατική ώστε ο αναγνώστης δημιουργεί τις εικόνες με τη φαντασία του («προσπάθησε να πάρει το τιμημένο και καταχιόνιστο από τα χιόνια κεφάλι του δοξασμένου πρωτοκαπετάνιου, για να μην πέσει στα χέρια των τούρκων και το εξευτελίσουν σέρνοντάς το στους δρόμους και επιδεικνύοντάς το σαν τρόπαιο, όπως το συνήθιζαν» στη σελ. 10).

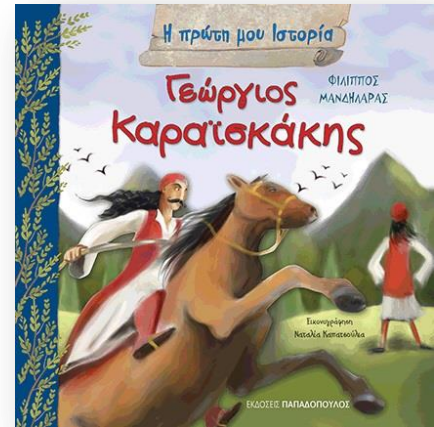
Σε όλες τις εικόνες οι αγωνιστές κρατούν στα χέρια τους όπλα ή σπαθιά και σε αρκετές εικόνες τα χέρια τους είναι υψωμένα (σελ. 39, 46, 47, 55).

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Στ' Δημοτικού. Ενότητα Γ' Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830). Μάθημα 4: **Η επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα**

Γεώργιος Καραϊσκάκης (βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)

Θέμα: Οι περιπέτειες του Γεώργιου Καραϊσκάκη.

Περιεχόμενο: Κεντρικό θέμα του βιβλίου είναι η ζωή και η δράση του Γεώργιου Καραϊσκάκη. Οι περιπέτειες του ήρωα παρουσιάζονται με χαριτωμένα και απλά στιχάκια, ώστε να εντυπώνονται εύκολα στη μνήμη των παιδιών. Στο τέλος του βιβλίου υπάρχουν οι απαραίτητες πληροφορίες για την κατανόηση των ιστορούμενων γεγονότων.

Συγγραφέας: Ο Φίλιππος Μανδηλαράς σπούδασε Γαλλική Φιλολογία και ασχολήθηκε με την κοινωνική ανθρωπολογία, την εθνογραφία και τα εργαστήρια δημιουργικής γραφής. Έχει δημιουργήσει μια μέθοδο δημιουργικής γραφής για τα παιδιά και έχει γράψει και εκδώσει πολλά βιβλία για παιδιά όλων των ηλικιών.

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση είναι απλή, κατανοητή και τα κείμενα σχηματίζουν ρίμα. Οι διάλογοι που υπάρχουν προσδίδουν ζωντάνια και βοηθούν στην εξέλιξη της αφήγησης. Κατά τη διάρκεια της αφήγησης υπάρχουν σημειώσεις με επεξήγηση ορισμένων όρων που είναι, ίσως, άγνωστοι στους νεαρούς αναγνώστες (Κλέφτες, τεμενάδες).

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως ο συγγραφέας παρουσιάζει όλη τη ζωή και τη δράση του ήρωα με συνοπτικό αλλά συνάμα ουσιαστικό τρόπο. Η αφήγηση είναι σύντομη αλλά αυτό δεν στερεί τη δυνατότητα από τον αναγνώστη να γνωρίσει τις πιο σημαντικές στιγμές της ζωής αλλά και της επαναστατικής δράσης του ήρωα (Ο Καραϊσκάκης γίνεται Κλέφτης, αντιμετώπιση του Κιουταχή, θάνατος). Στις τελευταίες σελίδες του βιβλίου παρατίθενται πληροφορίες για την κατανόηση των γεγονότων που ιστορούνται (Κλέφτες, η μάχη που δεν έδωσε ποτέ).

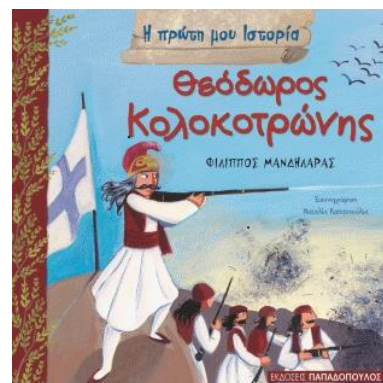
Εικονογράφηση: Η εικονογράφηση είναι πολύχρωμη και χιουμοριστική. Οι εικόνες είναι προσιτές στους νεαρούς αναγνώστες και έλκουν την προσοχή τους.

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Στ' Δημοτικού. Ενότητα Γ' Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830). Μάθημα 13: **Οι αγώνες του Καραϊσκάκη**

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης
(βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)

Θέμα: Η ζωή και οι περιπέτειες του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη.

Περιεχόμενο: Κεντρικό θέμα του βιβλίου είναι η δράση του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Οι περιπέτειες του ήρωα παρουσιάζονται με χαριτωμένα και απλά στιχάκια, ώστε να εντυπώνονται εύκολα στη μνήμη των παιδιών. Στο τέλος του βιβλίου υπάρχουν ιστορικές πληροφορίες για ορισμένα γεγονότα και θεσμούς όπως: η Φιλική Εταιρεία, η απελευθέρωση της Ελλάδας.

Συγγραφέας: Ο Φίλιππος Μανδηλαράς σπούδασε Γαλλική Φιλολογία και ασχολήθηκε με την κοινωνική ανθρωπολογία, την εθνογραφία και τα εργαστήρια δημιουργικής γραφής. Έχει δημιουργήσει μια μέθοδο δημιουργικής γραφής για τα παιδιά και έχει γράψει και εκδώσει πολλά βιβλία για παιδιά όλων των ηλικιών.

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση είναι ιδιαίτερα πρωτότυπη και ελκυστική. Τα κείμενα θυμίζουν μικρά ποιήματα, κάνουν ρίμα και η γλώσσα τους είναι προσιτή στους νεαρούς αναγνώστες. Με αυτόν τον πρωτότυπο τρόπο ο συγγραφέας καταφέρνει να διηγηθεί όλα τα σημαντικά γεγονότα της ζωής του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη και να κρατήσει αμείωτο το ενδιαφέρον των αναγνωστών. Κατά τη διάρκεια της αφήγησης υπάρχουν σημειώσεις με επεξήγηση ορισμένων όρων που είναι, ίσως, άγνωστοι στους νεαρούς αναγνώστες (άρματα, Κλέφτες, Μπέης, Πασάς). Η χρήση ειδικών

πλαϊσίων στα οποία περιλαμβάνονται τα λόγια του Κολοκοτρώνη προσδίδει ζωντάνια και παραστατικότητα στην αφήγηση.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως ο συγγραφέας παρουσιάζει όλη τη ζωή και τη δράση του ήρωα με συνοπτικό αλλά συνάμα ουσιαστικό τρόπο. Η αφήγηση είναι σύντομη αλλά αυτό δεν στερεί τη δυνατότητα από τον αναγνώστη να γνωρίσει τις πιο σημαντικές στιγμές της ζωής αλλά και της επαναστατικής δράσης του ήρωα (Ο Κολοκοτρώνης γίνεται Κλέφτης, πολιορκία της Τριπολιτσάς, καταστροφή του Δράμαλη, φυλάκιση). Τέλος, στις τελευταίες σελίδες του βιβλίου παρατίθενται ιστορικές πληροφορίες για σημαντικά γεγονότα (η άλωση της Τριπολιτσάς, η απελευθέρωση της Ελλάδας) που δίνουν τη δυνατότητα στους αναγνώστες να γνωρίσουν καλύτερα ορισμένα γεγονότα και θεσμούς.

Εικονογράφηση: Η εικονογράφηση είναι πολύχρωμη και χιουμοριστική. Οι εικόνες είναι προσιτές στους νεαρούς αναγνώστες και έλκουν την προσοχή τους.

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Στ' Δημοτικού. Ενότητα Γ' Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830). Μάθημα 3: **Η επανάσταση στην Πελοπόννησο**, Μάθημα 7: **Η άλωση της Τριπολιτσάς**, Μάθημα 9: **Η εκστρατεία του Δράμαλη – Δερβενάκια**

**Κολοκοτρώνης
η αδούλωτη γενιά
(βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)**

Θέμα: Η ζωή, η δράση και η συμβολή του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη και των προγόνων του ως Κλέφτες στην ελληνική επανάσταση.

Περιεχόμενο: Η αφήγηση ξεκινά με ένα απόσπασμα από το βιβλίο του Σπύρου Μελά «Ο ΓΕΡΟΣ ΤΟΥ ΜΟΡΙΑ», στο οποίο περιγράφεται ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Στη συνέχεια ο συγγραφέας αναφέρει τα ονόματα και εξιστορεί τα κατορθώματα των προγόνων του Κολοκοτρώνη. Ακολουθεί σύντομη αναφορά στον καπετάνιο Ζαχαριά και τη δράση του. Η αφήγηση συνεχίζεται με τη δράση του Κολοκοτρώνη ως αρχηγού των Κλεφτών και την παραμονή του στη Ζάκυνθο. Τέλος, η αφήγηση ολοκληρώνεται με την εξιστόρηση των τριών σημαντικών νικών του Κολοκοτρώνη (Βαλτέτσι, Τρίπολη, Δερβενάκια) και την τύχη του μετά τη λήξη της επανάστασης (φυλάκιση, αθώωση, θάνατος).

Συγγραφέας: Πάνος Γιαννακάκης

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση εκτυλίσσεται πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την ελληνική επανάσταση. Τα γεγονότα διαδραματίζονται στον ελλαδικό χώρο. Ακολουθείται το παραδοσιακό μοντέλο αφήγησης. Οι διάλογοι καθ' όλη τη διάρκεια της αφήγησης προσδίδουν ζωντάνια και κρατούν αμείωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Μέσα από το βιβλίο «Κολοκοτρώνης η αδούλωτη γενιά» οι νεαροί αναγνώστες έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη και την δράση του κατά τη διάρκεια της ελληνικής επανάστασης. Η αφήγηση ξεκινά με την εξιστόρηση των κατορθωμάτων των προγόνων του Κολοκοτρώνη με στόχο την ανάδειξη της φιλοπατρίας και της γενναιότητάς της γενιάς των Κολοκοτρωναίων. Από αυτή τη γενιά προήλθε ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης που αποτέλεσε τον βράχο της επανάστασης, σύμφωνα με τον συγγραφέα. Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης παρουσιάζεται ως γενναίος πατριώτης που παρά τον πόλεμο που δέχτηκε (διαφυγή στη Ζάκυνθο, φυλάκιση) έδινε πάντα το παρόν όταν τον καλούσε η πατρίδα. Εκτός από την περιγραφή των μαχών, το βιβλίο περιλαμβάνει αφηγήσεις για την καθημερινότητα, τις διχόνοιες, την προδοσία και την μεγαλοψυχία. Τέλος, μέσα από την αφήγηση ο αναγνώστης μπορεί να σχηματίσει μια εικόνα για τις ξένες δυνάμεις και την συμμετοχή τους στην επανάσταση.

Αξιοσημείωτα είναι τα εξής σημεία: Οι Τούρκοι γράφονται με μικρό το πρώτο γράμμα (σελ. 7, 10, 18, 26, 35). Επίσης χρησιμοποιούνται οι όροι «τουρκιά» και «τουρκαλάδες». Η λέξη πατρίδα γράφεται με μικρό (π), (σελ. 10, 56) και ο Αγώνας με κεφαλαίο (Α), (σελ. 34). 2) Χρησιμοποιούνται αποσπάσματα από άλλα βιβλία

(σελ. 7-8, σελ. 32), λόγια ιστορικών (σελ. 25), δημοτικά τραγούδια που έχουν γραφτεί για συγκεκριμένα γεγονότα (σελ. 31, σελ. 42), ένας μύθος για τον ήρωα (σελ. 22) καθώς και αποσπάσματα από τα απομνημονεύματα του Κολοκοτρώνη (σελ. 45-46).

Επιπλέον, υπάρχει αναφορά σε προσδοκώμενη βοήθεια από τους Ευρωπαίους, Ρωσία – Γαλλία, (σελ. 19, 43) η οποία δεν εκπληρώθηκε ποτέ. Υπάρχει όμως και αναφορά στην βοήθεια της Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας που συνέβαλε στον τερματισμό της επανάστασης (σελ. 69).

Παρόλο που οι εικόνες δεν αποτυπώνουν την σκληρότητα των μαχών, οι περιγραφές σε ορισμένα σημεία είναι ανατριχιαστικές («το αίμα τους έτρεχε αυλάκι στους δρόμους», «Τα πτώματα σωρεύονταν το ένα πάνω στο άλλο στους δρόμους» στη σελ. 21), («άλλους τους σκότωνε τσακίζοντάς τους τα κόκαλα, άλλους τους παλούκωνε (τους σουβλιζε ζωντανούς)», «άλλους τους έριχνε στη φωτιά και άλλους τους τεμάχιζε με τσεκούρια» στη σελ. 46) («Άλογα χλιμιντρίζουν, οι γυναίκες των χαρεμιών ουρλιάζουν, μπουχός και καπνός υψώνονται ως τον ουρανό, η κατάξερη γη μαλακώνει από το πολύ αίμα» στη σελ. 66).

Ακόμη, υπάρχουν σχόλια του συγγραφέα για τη στάση των Ελλήνων στον πόλεμο Ενετών και Τούρκων («Δεν βοήθησαν... προτιμότερος ο Ευρωπαίος από τον Ασιάτη» σελ. 15-16), καθώς και αναφορά σε φιλία Ελλήνων – Τούρκων («Συνέβαινε συχνά αρκετοί Έλληνες να δημιουργούν φιλίες με Τούρκους που έδειχναν κάποια ανθρωπιά» σελ. 29). Επιπρόσθετα, αναφέρεται η αντίφαση που υπάρχει ανάμεσα στην εξιστόρηση του συγγραφέα και την άποψη μερικών ιστορικών («Ωστόσο μερικοί ιστορικοί λένε» στη σελ. 32).

Στο κείμενο διευκρινίζεται για ποιο λόγο ο Κολοκοτρώνης φορούσε περικεφαλαία (σελ. 52) και αναφέρεται η διαμάχη που υπήρχε με τον Παπαφλέσσα (σελ. 52). Στη σελίδα 59, ο Κολοκοτρώνης χαρακτηρίζεται ως βράχος, στα θεμέλια του οποίου στηρίχθηκε ολόκληρη η επανάσταση. Τέλος, υπάρχει αναφορά στις πολιτικές εξελίξεις μετά την απελευθέρωση (σελ. 64, σελ. 67-69).

Εικονογράφηση: Οι εικόνες είναι πολλές και τα μεγέθη ποικίλουν. Δρουν συμπληρωματικά με την αφήγηση και φωτίζουν τα πιο σημαντικά γεγονότα. Οι εικόνες των μαχών είναι ήπιες και δεν αποτυπώνονται αιματηρές συγκρούσεις.

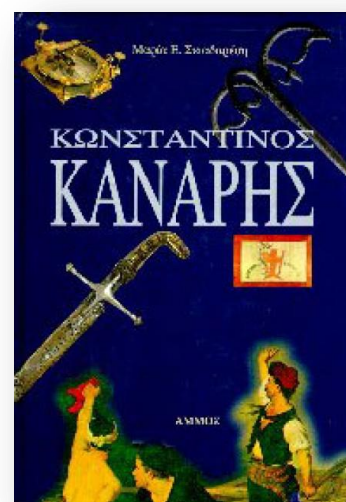
Συνάφεια με σχολική ιστορία: Στ' Δημοτικού. Ενότητα Γ' Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830). Μάθημα 3: **Η επανάσταση στην Πελοπόννησο**, Μάθημα 7: **Η άλωση της Τριπολιτσάς**, Μάθημα 9: **Η εκστρατεία του Δράμαλη – Δερβενάκια**

Κωνσταντίνος Κανάρης
(βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)

Θέμα: Η ζωή και η συνεισφορά του Κωνσταντίνου Κανάρη στον αγώνα για την απελευθέρωση της Ελλάδας.

Περιεχόμενο: Ο Κωνσταντίνος Κανάρης αφηγείται στον Ρώσο ναύαρχο Σεστακόφ και τους αξιωματικούς του, έπειτα από δική τους πρόσκληση, τα κατορθώματά του κατά τον επαναστατικό αγώνα.

Συγγραφέας: Η Μαρία Σκιαδαρέση σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ασχολήθηκε με την προϊστορική αρχαιολογία και αργότερα με τη νεότερη ιστορία.

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση είναι ιδιαίτερα ζωντανή και παραστατική. Ο ίδιος ο Κανάρης αφηγείται σημαντικά γεγονότα του αγώνα όπως τα έζησε ο ίδιος. Οι ερωτήσεις που θέτουν οι Ρώσοι αξιωματικοί βοηθούν στην εξέλιξη της αφήγησης και φωτίζουν κι άλλες πτυχές της. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως ενώ ο Κανάρης φαντάζει τόσο σπουδαίος στα μάτια των Ρώσων, οι οποίοι είχαν ακούσει πολλά γι' αυτόν και τον θαύμαζαν, ο ίδιος παρουσιάζεται ιδιαίτερα ταπεινός και προσγειωμένος. Καθ' όλη τη διάρκεια της αφήγησης υπάρχουν επεξηγήσεις δύσκολων λέξεων και όρων για τους νεαρούς αναγνώστες στο κάτω μέρος των σελίδων. Επίσης, περιλαμβάνονται αποσπάσματα από απομνημονεύματα και

ποιήματα με αναφορά στον ήρωα και στην επανάσταση. Στο τέλος του βιβλίου υπάρχει η βιογραφία του Κανάρη.

Εικονογράφηση: Οι ζωγραφιές, οι φωτογραφίες και τα κειμήλια που υπάρχουν στο βιβλίο, βοηθούν τον αναγνώστη να δημιουργήσει μια ολοκληρωμένη εικόνα για την περίοδο της ελληνικής επανάστασης και για τον Κωνσταντίνο Κανάρη.

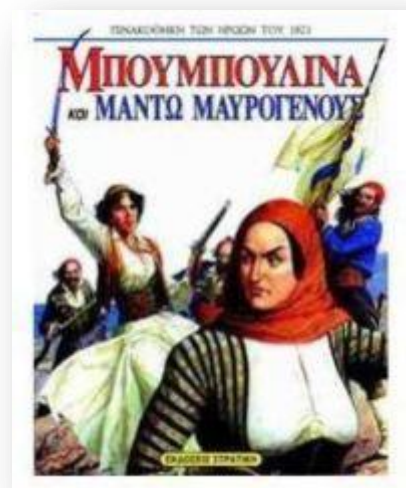
Συνάφεια με σχολική ιστορία: Στ' Δημοτικού. Ενότητα Γ' Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830). Μάθημα 5: Η επανάσταση στα νησιά του Αιγαίου, Μάθημα 8: Οι αγώνες του Κανάρη

**Μπουμπουλίνα
και Μαντώ Μαυρογένους
(βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)**

Θέμα: Η συμβολή της Μπουμπουλίνας και της Μαντώ Μαυρογένους στον αγώνα των Ελλήνων.

Περιεχόμενο: Το βιβλίο χωρίζεται σε δυο μέρη. Το πρώτο μέρος είναι αφιερωμένο στη ζωή και τη δράση της Μπουμπουλίνας και το δεύτερο στη Μαντώ Μαυρογένους.

Συγγραφέας: Ο Πέτρος Μπίκος είναι πτυχιούχος του Οικονομικού Πανεπιστημίου της Αθήνας και εργάστηκε ως καθηγητής οικονομολόγος στη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση. Απ' τα μαθητικά του χρόνια ασχολείται και με τη Λογοτεχνία. Είναι μέλος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών.

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση εκτυλίσσεται στον ελλαδικό χώρο. Ακολουθείται το παραδοσιακό μοντέλο αφήγησης. Το βιβλίο ανήκει στην κατηγορία των μη μυθοπλασιακών βιβλίων και πρόκειται για βιογραφίες ηρώων του 1821. Οι δυο ηρωίδες παρουσιάζονται γενναίες, μεγαλόψυχες και αποφασιστικές. Αναλαμβάνουν ηγετικούς ρόλους και καταφέρνουν να ανταποκριθούν πολύ καλά σε αυτούς. Είναι δυο εύπορες γυναίκες, οι οποίες ξοδεύουν όλη τους την περιουσία για χάρη του αγώνα. Δεν σταματούν ποτέ να σκέφτονται την πατρίδα τους, ακόμα κι όταν το ελληνικό κράτος τους γυρίζει την πλάτη.

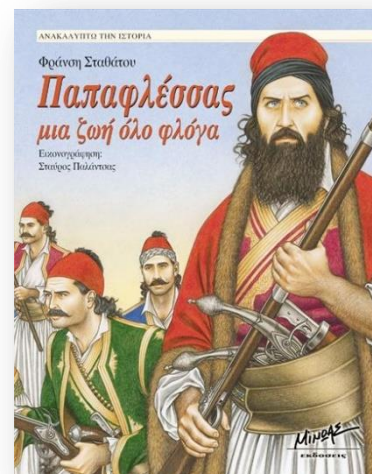
Στην αφήγηση περιλαμβάνονται αναφορές σε αυτόπτες μάρτυρες (σελ. 26), σε ιστορικούς (σελ. 40), σε λόγια Φιλελλήνων (σελ. 52) καθώς και σε κρατικά έγγραφα της εποχής (σελ. 49). Οι περιγραφές σε ορισμένα σημεία είναι ιδιαίτερα σκληρές (σελ. 24, 48), οι Έλληνες παρουσιάζονται να πολεμούν με μανία και να χτυπούν αλύπητα τους εχθρούς. Καθ' όλη τη διάρκεια της αφήγησης η λέξη Τούρκοι γράφεται μικρό το πρώτο γράμμα (τούρκοι), ενώ λέξεις όπως αγώνας γράφονται με κεφαλαίο (Αγώνας).

Εικονογράφηση: Οι εικόνες λειτουργούν συμπληρωματικά με το κείμενο, το εμπλουτίζουν και το επεκτείνουν. Σε αυτές αποτυπώνονται τα σημαντικότερα γεγονότα της αφήγησης. Οι σκηνές των μαχών αποτυπώνονται ήπια.

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Στ' Δημοτικού. Ενότητα Γ' Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830). Μάθημα 5: Η επανάσταση στα νησιά του Αιγαίου (μόνο στη στήλη «Ματιά στο παρελθόν»)

Παπαφλέσσας
Μια ζωή όλο φλόγα
(λογοτεχνικό βιβλίο – μυθοπλασιακό)

Θέμα: Κεντρικό θέμα του βιβλίου είναι η ζωή του αρχιμανδρίτη Παπαφλέσσα. Φωτίζονται πτυχές της

προσωπικότητάς του και του χαρακτήρα του αλλά και οι επαναστατικές του ιδέες.

Περιεχόμενο: Η αφήγηση ξεκινά με τον Παπαφλέσσα σε παιδική ηλικία και ολοκληρώνεται με το θάνατό του. Καθ' όλη τη διάρκεια της αφήγησης εξάγονται το πείσμα, ο ατίθασος χαρακτήρας και η εξυπνάδα του ήρωα. Σημαντικά περιστατικά είναι το σχέδιο που κατέστρωσε στο μοναστήρι της Ρεκίτσας (σελ. 12-14), η μύηση του ήρωα στη Φιλική Εταιρεία (σελ. 20-21) και η μάχη στο Μανιάκι (σελ. 40-42).

Συγγραφέας: Η Φράνση Σταθάτου πρωτοεμφανίστηκε στη νεότερη «Διάπλαση των Παίδων». Συνεργάστηκε με διάφορα περιοδικά γράφοντας διηγήματα, χρονογραφήματα, ρεπορτάζ και ταξιδιωτικά κείμενα. Ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την παιδική λογοτεχνία και βραβεύτηκε από την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, τη Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά, τον Κύκλο του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου, το Υπουργείο Πολιτισμού με δύο Κρατικά Βραβεία Παιδικού Θεατρικού Έργου, καθώς και από το Υπουργείο Παιδείας για Αναγνωστικά του Δημοτικού. Ο Κύκλος του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου την τίμησε με το «Βραβείο Πηνελόπη Δέλτα» για το σύνολο του έργου της και την προσφορά της στην ελληνική λογοτεχνία.

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση διαδραματίζεται στον ελλαδικό αλλά και στον εξωελλαδικό χώρο (Κωνσταντινούπολη, Μολδοβλαχία, Ισμαήλιο). Είναι ζωντανή και σε αυτό συμβάλλει η χρήση διαλόγων (σελ. 13, 14, 16, 30, 32). Η γλώσσα είναι προσιτή στους νεαρούς αναγνώστες και δεν υπάρχουν ιδιοματισμοί ή δυσνόητες λέξεις. Δεν υπάρχουν κεφάλαια, ακολουθείται χρονολογική σειρά και η αφήγηση θυμίζει παραμύθι.

Μέσα από την αφήγηση ο νεαρός αναγνώστης γνωρίζει τον Γρηγόριο Δικαίο Παπαφλέσσα από τα παιδικά του χρόνια ως άτακτο και ατίθασο παιδί, μέχρι τη συμμετοχή του στην επανάσταση και τη θυσία του για την πατρίδα. Ο Παπαφλέσσας διαγράφεται ως ένθερμος αγωνιστής που δεν διστάζει να θυσιάσει τα όνειρά του (ήθελε να γίνει δεσπότης) αλλά και να θυσιαστεί ο ίδιος για την απελευθέρωση της πατρίδας του.

Αξιοσημείωτα σημεία είναι τα εξής: Σημαντική θέση κατέχει το θρησκευτικό στοιχείο το οποίο το οποίο ενέπνευσε τον Παπαφλέσσα να γίνει ιερέας («στην κυριακάτικη λειτουργία... το «Πιστεύω» και το «Πάτερ ημών»») στη σελ 8, «η εκκλησία και η θρησκεία τον τραβούν σαν μαγνήτης, αποφάσισε... να γίνει

καλόγερος» στη σελ. 10). Επίσης, υπάρχει αναφορά σε σχολείο που υπήρχε στην Δημητσάνα («Σχολή της Δημητσάνας» στη σελ. 10) καθώς και στο μάθημα που έκανε ένας καλόγερος στα παιδιά του χωριού (σελ. 7).

Στις σελίδες 18, 38 και 39 η συγγραφέας αναφέρεται στη διαμάχη που υπάρχει ανάμεσα στον Παπαφλέσσα και τον Κολοκοτρώνη και στα συναισθήματα του πρώτου για την φυλάκιση του δεύτερου από την κυβέρνηση της οποίας ήταν μέλος.

Στη σελίδα 36 η συγγραφέας αποφεύγει να εξιστορήσει το τέχνασμα του Παπαφλέσσα, που οδήγησε τους Έλληνες στην κατάληψη της Καλαμάτας και την παράδοση των Τούρκων, με το επιχείρημα ότι είναι μεγάλο σε έκταση.

Τα ονόματα των πόλεων δίνονται με το παλιό και με το καινούριο όνομά τους (σελ. 26, Αϊβαλί – Κυδωνίες, σελ. 28, Ανάπλι – Ναύπλιο, Αίγιο - Βοστίτσα). Επίσης, οι γυναίκες φαίνεται ότι έχουν ενεργό συμμετοχή στην προετοιμασία του Αγώνα (σελ. 32 κείμενο και εικόνα).

Τέλος, στις τελευταίες σειρές της αφήγησης, η συγγραφέας κάνοντας επίκληση στο συναίσθημα τονίζει ότι ο χαρακτήρας του Παπαφλέσσα έκανε μεγάλο καλό στην πατρίδα και ότι όλοι θα τον τιμούν για τη μάχη στο Μανιάκι όπως τιμούν τον Λεωνίδα στις Θερμοπύλες (σελ. 44).

Εικονογράφηση: Οι εικόνες μοιάζουν με ζωγραφιές. Συμπληρώνουν και επεκτείνουν το κείμενο. Όλες οι σελίδες περιλαμβάνουν εικόνες. Το μέγεθός τους ποικίλλει και αυτό εξαρτάται από την σημαντικότητα των γεγονότων που εξιστορούνται (σελ. 26, ο Παπαφλέσσας αφήνει την Κωνσταντινούπολη (μισή σελίδα) ενώ σελ. 30-31, η σύσκεψη για την έναρξη της επανάστασης καταλαμβάνει δυο σελίδες).

Αξιοσημείωτες είναι οι εικόνες των σελίδων 33 και 41. Στη σελίδα 33, διακρίνονται κορίτσια και γυναίκες οι οποίες βοηθούν στην οργάνωση του Αγώνα. Στη σελίδα 41 ο Παπαφλέσσας εμφανίζεται φορώντας φουστανέλα και όχι ράσο.

Επίσης, η πιο σκληρή και άγρια εικόνα βρίσκεται στις σελίδες 42-43, στις οποίες απεικονίζεται η μάχη στο Μανιάκι. Στη συγκεκριμένη σκηνή υπάρχουν νεκροί Έλληνες και Αιγύπτιοι, σώματα με σφαίρες και αίμα καθώς και άνθρωποι που μάχονται με όπλα και σπαθιά.

Τέλος, στην τελευταία εικόνα του βιβλίου (σελ. 44) ο Ιμπραήμ ασπάζεται το μέτωπο του Παπαφλέσσα και λέει τα λόγια: «Αυτός ήταν ικανός και γενναίος άνθρωπος».

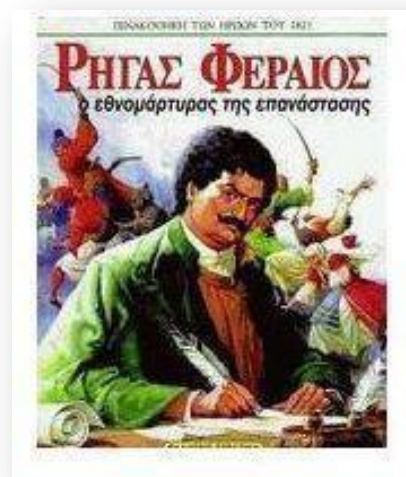
Συνάφεια με σχολική ιστορία: Στ' Δημοτικού. Ενότητα Γ' Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830). Μάθημα 3: Η επανάσταση στην Πελοπόννησο, Μάθημα 11: Ο Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο – Ο Παπαφλέσσας

Ρήγας Φεραίος – Ο εθνομάρτυρας της Επανάστασης

(βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)

Θέμα: Η ζωή και η δράση του Ρήγα Φεραίου.

Περιεχόμενο: Η αφήγηση ξεκινά με την γέννηση και τελειώνει με τον θάνατο του Ρήγα Φεραίου, επισημαίνοντας καθ' όλη τη διάρκεια τα σημαντικά γεγονότα της ζωής του. Σταθμοί της αφήγησης είναι η φυγή και η διαμονή του Ρήγα στο Άγιο Όρος, η παραμονή στην Κωνσταντινούπολη, το ταξίδι στη Βιέννη, η φυλάκιση και ο θάνατος του Ρήγα.

Συγγραφέας: Ο Πέτρος Μπίκος είναι πτυχιούχος του Οικονομικού Πανεπιστημίου της Αθήνας και εργάστηκε ως καθηγητής οικονομολόγος στη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση. Απ' τα μαθητικά του χρόνια ασχολείται και με τη Λογοτεχνία. Είναι μέλος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών.

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση εξελίσσεται στον ελλαδικό αλλά και στον εξωελλαδικό χώρο. Πρόκειται για βιογραφία του Ρήγα Φεραίου. Μέσα από την αφήγηση ο νεαρός αναγνώστης έχει τη δυνατότητα να γνωρίσει το ιστορικό παρελθόν της περιόδου που προηγείται της ελληνικής επανάστασης. Με κεντρικό άξονα το πρόσωπο του Ρήγα, ο συγγραφέας αναδεικνύει στάσεις, απόψεις, αντιλήψεις και κίνητρα ανθρώπων. Η γλώσσα είναι ζωντανή, ενδιαφέρουσα και σε ορισμένα σημεία συγκινησιακά φορτισμένη (σελ. 26, Ως Πότε; ...αποφασισμένος επαναστάτης!...). Η

σαφήνεια και η αμεσότητα της αφήγησης κρατά αμείωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη από την αρχή μέχρι το τέλος.

Ο Ρήγας Φεραίος παρουσιάζεται ως μεγάλος οραματιστής που αφιέρωσε τη ζωή του στον αγώνα για την απελευθέρωση της σκλαβωμένης Ελλάδας. Από μικρός προσπαθούσε να βρει απαντήσεις στα ερωτήματα που τον βασάνιζαν σχετικά με την κατάσταση της πατρίδας του. Η περιέργεια του αυτή κίνησε αρκετές φορές τις υποψίες των Τούρκων, οι οποίοι τον έβαλαν στο στόχαστρο. Έτσι ο Ρήγας αναγκάστηκε να φύγει στο Άγιο όρος προκειμένου να γλιτώσει τη ζωή του. Από εκεί ξεκίνησε τη δράση του, γράφοντας τον «Θούριο του Ρήγα». Καθ' όλη τη διάρκεια της αφήγησης, ο Ρήγας δείχνει ιδιαίτερη αγάπη προς τα βιβλία και διαβάζει συνέχεια. Η ανάγνωση είναι η κινητήριος δύναμη που τον βοηθά να πραγματοποιήσει το μεγάλο του όνειρο: να φωτίσει το μυαλό των ραγιάδων και να θερμάνει τις ψυχές τους.

Τα λόγια του Ρήγα καταφέρνουν να εισχωρήσουν στις ψυχές των σκλαβωμένων Ελλήνων. Εκτός όμως από του Έλληνες, καταφέρνει να ξεσηκώσει και τους άλλους βαλκανικούς λαούς εναντίον των Τούρκων. Ωστόσο, μια πράξη προδοσίας (σελ. 46), κατέστρεψε τα όνειρα και τις ελπίδες του Ρήγα για απελευθέρωση. Ο ίδιος φυλακίστηκε, βασανίστηκε και θανατώθηκε με φρικτό τρόπο (σελ. 56). Στο τέλος του βιβλίου περιλαμβάνεται ολόκληρος ο «Θούριος του Ρήγα».

Αξίζει να σταθούμε σε ορισμένα σημεία της αφήγησης που παρουσιάζουν ενδιαφέρον. Αρχικά, οι Τούρκοι, καθ' όλη τη διάρκεια της αφήγησης, γράφονται με μικρό (τ) (σελ. 9, 19 κοκ.) ενώ ονόματα όπως Έλληνες, Βαλκανικοί λαοί, Ελληνικός, γράφονται με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα. Οι περιγραφές σε ορισμένα σημεία είναι ιδιαίτερα σκληρές για νεαρούς αναγνώστες («Φανατισμένοι τούρκοι... στο Δούναβη» στη σελ. 56). Επίσης, αξιοπρόσεκτο είναι το γεγονός ότι η αυτοκτονία παρουσιάζεται ως ηρωική πράξη και μόνη διέξοδος (σελ. 51).

Εικονογράφηση: Οι εικόνες επεκτείνουν και εμπλουτίζουν το κείμενο. Είναι ιδιαίτερα παραστατικές και μεταφέρουν το κλίμα της αφήγησης. Όλες σχεδόν οι εικόνες είναι ήπιες, εκτός από αυτές των σελίδων 56 και 57 στις οποίες απεικονίζονται τα βασανιστήρια του Ρήγα και το άψυχο κορμί του, αντίστοιχα.

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Στ' Δημοτικού. Ενότητα Β' – Οι Έλληνες κάτω από την οθωμανική και τη λατινική κυριαρχία (1453-1821), Μάθημα: 8) Ο Ρήγας Βελεστινλής και ο Αδαμάντιος Κοραής

6.1.3. Βιβλία για την Τοπική Ιστορία και την Ιστορία των Πόλεων

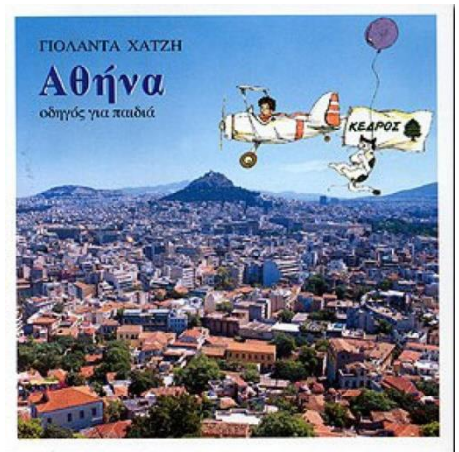
Αθήνα

Οδηγός για παιδιά

(βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)

Θέμα: Μια περιήγηση στην Αθήνα, στα μνημεία, στις συνοικίες και στα αξιοθέατα της πόλης.

Περιεχόμενο: Η Αθηνά, γέννημα θρέμμα της Αθήνας, συνοδεύει τα παιδιά σε έναν περίπατο στην πόλη της και τους δίνει πληροφορίες για τον πολιτισμό της στο πέρασμα των αιώνων.

Συγγραφέας: Η Γιολάντα Χατζή σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Δίδαξε γαλλική γλώσσα και λογοτεχνία στην ελληνογαλλική σχολή των Ουρσουλίνων. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Φιλοσοφική Σχολή της Ρώμης. Εργάζεται ως Επιστημονική Υπεύθυνη στο Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας.

Ο ιστορικός λόγος: Στον οδηγό υπάρχουν δυο αφηγήσεις οι οποίες εξελίσσονται παράλληλα. Η πρώτη αφήγηση είναι της Αθηνάς και έχει ως στόχο την παροχή πληροφοριών για τον πολιτισμό και τα μνημεία της Αθήνας. Η δεύτερη αφήγηση περιλαμβάνει ιστορικά στοιχεία και δεν συμβαδίζει με την πρώτη αφήγηση. Πρόκειται για αναδρομική αφήγηση από τη νεολιθική εποχή μέχρι σήμερα.

Η Αθηνά ξεναγεί τους αναγνώστες σε αρχαίους ναούς, ρωμαϊκά ερείπια, βυζαντινές εκκλησίες, μουσεία, γειτονιές, πλατείες και πάρκα της Αθήνας. Ο αναγνώστης γνωρίζει σημαντικά κτίρια και την ιστορία τους. Η αφήγηση περιλαμβάνει ιστορικές πληροφορίες για τα αξιοθέατα και ταξιδεύει τον αναγνώστη σε άλλες εποχές. Μέσα από την περιγραφή των συνοικιών δίνεται ο παλμός της ζωής μιας άλλης εποχής.

Με την δεύτερη αφήγηση ο αναγνώστης γνωρίζει την ιστορία της Αθήνας και αποκτά το ιστορικό υπόβαθρο που θα τον βοηθήσει στην εξερεύνηση της πόλης. Η αφήγηση ξεκινά από τη νεολιθική εποχή και ακολουθούν αναφορές στην αρχαϊκή εποχή, στους κλασικούς χρόνους, στη ρωμαϊκή εποχή, στα βυζαντινά χρόνια, στην τουρκοκρατία, στην ελληνική επανάσταση, στο πρώτο ελληνικό κράτος, στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, την Μικρασιατική καταστροφή, την Κατοχή και την σύγχρονη Αθήνα.

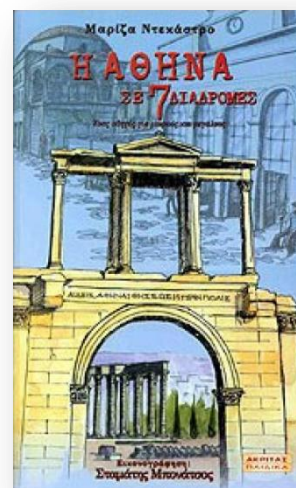
Οι δύο αφηγήσεις που περιλαμβάνει ο οδηγός από τη μια βοηθούν τον αναγνώστη να εξερευνήσει καλύτερα την πόλη της Αθήνας και από την άλλη του παρέχουν όλες τις σημαντικές ιστορικές πληροφορίες ώστε να γνωρίσει το παρελθόν της πόλης. Ο οδηγός αποτελεί ιδιαίτερα χρήσιμο βοήθημα για όποιον θέλει να γνωρίσει και να νιώσει τον παλμό της πρωτεύουσας.

Εικονογράφηση: Όλες οι εικόνες είναι σύγχρονες φωτογραφίες των περιοχών και των κτιρίων στα οποία γίνεται η ξενάγηση. Σε κάθε εικόνα υπάρχει το σκίτσο της Αθηνάς και της γάτας της. Τόσο οι φωτογραφίες όσο και το σκίτσο της Αθηνάς είναι έγχρωμα. Μάλιστα, το σκίτσο του Αθηνάς δεν είναι το ίδιο σε κάθε εικόνα αλλά προσαρμόζεται ανάλογα με την περίσταση και το εικονιζόμενο τοπίο. Οι έγχρωμες φωτογραφίες είναι ιδιαίτερα παραστατικές και προσδίδουν ζωντάνια στην αφήγηση. Δίνεται η εντύπωση στον αναγνώστη ότι βρίσκεται στην εικονιζόμενη περιοχή.

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Δ' Δημοτικού. 6^η Ενότητα - Θέματα Τοπικής Ιστορίας. Κεφάλαιο 43: **Η ιστορία του τόπου μου**

Η Αθήνα σε 7 διαδρομές (βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)

Θέμα: Πρόκειται για έναν οδηγό πόλης που επιχειρεί να βοηθήσει στη γνωριμία με την Αθήνα. Προτείνονται επτά

διαδρομές οι οποίες συμβαδίζουν με διάφορες ιστορικές περιόδους (αρχαιότητα, βυζάντιο, σύγχρονη εποχή).

Περιεχόμενο: Το βιβλίο είναι χωρισμένο σε επτά κεφάλαια καθένα από τα οποία περιλαμβάνει ξενάγηση σε διαφορετική περιοχή της Αθήνας κάθε φορά. Στην αρχή του βιβλίου δίνονται χρήσιμες πληροφορίες για το πώς μπορεί ο αναγνώστης να χρησιμοποιήσει τον οδηγό και πώς να διαβάσει έναν χάρτη. Επίσης, στο τέλος του βιβλίου προτείνονται μικρές εκδρομές σε περιοχές γύρω από την Αθήνα (Καισαριανή, Πειραιάς, Λαύριο).

Συγγραφέας: Η Μαρίζα Ντεκάστρο έχει γράψει βιβλία για παιδιά, πάνω σε θέματα ιστορίας και τέχνης, κείμενα αρχαιολογικού περιεχομένου στις παιδικές σελίδες του περιοδικού «Αρχαιολογία», καθώς και πολλά άρθρα και έχει μεταφράσει παιδικά μυθιστορήματα και παραμύθια. Έχει συνεργαστεί με το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου στο πρόγραμμα της Φιλαναγνωσίας. Το 2006 τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Βιβλίου Γνώσεων για το βιβλίο που έγραψε με τον Π. Βαλαβάνη «Μικρές ιστορίες του μουσείου» και το 2012 από τον Κύκλο του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου για το βιβλίο «Περπατώντας τις εποχές του Βυζαντίου».

Ο ιστορικός λόγος: Η αφήγηση ξεκινά με σύντομη αναφορά στην Αθήνα (κατοικείται από την προϊστορική εποχή, έγινε πρωτεύουσα το 1834). Ακολουθεί η πρώτη διαδρομή, η οποία γίνεται με ξεναγό τον Πausανία. Ο αναγνώστης γνωρίζει τα δημόσια οικοδομήματα της πόλης: τον Κεραμεικό, την Αρχαία Αγορά, την Ακρόπολη, τον Παρθενώνα, το Ερέχθειο, το Ωδείο του Ηρώδου του Αττικού, το θέατρο του Διονύσου, την Πύλη του Αδριανού, το Ναό του Ολυμπίου Διός και το Στάδιο. Η δεύτερη διαδρομή επιχειρεί να φωτίσει τις γειτονιές της Αθήνας κατά την βυζαντινή εποχή. Με αφορμή διασωθέντα κτίρια, κυρίως εκκλησίες, η αφήγηση μεταφέρει τον αναγνώστη στο κλίμα της βυζαντινής εποχής.

Στην τρίτη διαδρομή, ο αναγνώστης μεταφέρεται στην περίοδο της τουρκοκρατίας. Παρουσιάζεται η εικόνα της τουρκοκρατούμενης Αθήνας και παρέχονται πληροφορίες για την λειτουργία ορισμένων κτιρίων (Φετιχιέ Τζαμί, Μεντρεσές). Η ξενάγηση συνεχίζεται στην Πλάκα με την αφήγηση να ζωντανεύει εικόνες μιας άλλης εποχής. Η πέμπτη διαδρομή μεταφέρει τον αναγνώστη στα χρόνια της βασιλείας του Όθωνα και στην αναδιοργάνωση της Αθήνας. Ακολουθεί ξενάγηση

στις κεντρικές λεωφόρους της πόλης με αναφορά σε σημαντικά κτίρια (Εθνικό Θέατρο, Πολυτεχνείο, Βιβλιοθήκη, Ακαδημία).

Η ξενάγηση συνεχίζεται στη σύγχρονη αγορά και στο Μοναστηράκι. Η αφήγηση μεταφέρει το κλίμα και τον παλμό των συγκεκριμένων περιοχών. Η έβδομη και τελευταία διαδρομή μεταφέρει τον αναγνώστη στον Εθνικό Κήπο, δίνοντας αναλυτική περιγραφή της ιστορίας και των κτιρίων που περιλαμβάνει. Επίσης, στη διαδρομή αυτή παρέχονται και ιστορικά στοιχεία για το κτίριο της Βουλής. Τέλος, στο τελευταίο μέρος του βιβλίου προτείνονται εκδρομές γύρω από την Αθήνα σε περιοχές με ιστορικό ενδιαφέρον (Καισαριανή, Βραυρώνα, Μονή Δαφνίου, Πειραιάς, Λαύριο).

Κάθε διαδρομή περιλαμβάνει χάρτη με αριθμημένες τις περιοχές στις οποίες γίνεται η ξενάγηση. Επίσης, προτείνεται η διάρκεια που απαιτεί η εξερεύνηση σε κάθε περιοχή καθώς και μερικές χρήσιμες συμβουλές για τον εξερευνητή.

Το βιβλίο αποτελεί ένα ιδιαίτερο βοήθημα για όποιον θέλει να ανακαλύψει την Αθήνα. Με αφορμή αρκετές περιοχές ο αναγνώστης μπορεί να παρατηρήσει την εξέλιξη τους στο χρόνο και να ταξιδέψει σε μια άλλη εποχή. Οι ιστορικές πληροφορίες που παρέχονται βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση της λειτουργικότητας των περιοχών και των κτιρίων. Επίσης, πληροφορίες όπως για παράδειγμα ο συμβολισμός της στολής των τσολιάδων ελκύουν την προσοχή και το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Εικονογράφηση: Οι εικόνες λειτουργούν συμπληρωματικά με την αφήγηση. Απεικονίζουν πιστά τις περιγραφόμενες περιοχές και ενεργοποιούν την προσοχή των αναγνωστών. Οι περιοχές, τα κτίρια, οι χάρτες, γενικότερα όλες οι εικόνες, είναι σκίτσα και όχι φωτογραφίες.

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Δ' Δημοτικού. 6^η Ενότητα - Θέματα Τοπικής Ιστορίας. Κεφάλαιο 43: **Η ιστορία του τόπου μου**

Θεσσαλονίκη
Οδηγός για παιδιά
(βιβλίο γνώσεων – μη μυθοπλασιακό)

Θέμα: Μια περιήγηση στη Θεσσαλονίκη, στα μνημεία, στις συνοικίες και στα αξιοθέατα της πόλης.

Περιεχόμενο: Ο Αλέξανδρος, γέννημα θρέμμα της Θεσσαλονίκης, συνοδεύει τα παιδιά στην εξόρμησή τους και τους δίνει πληροφορίες για τον πολιτισμό της πόλης στο πέρασμα των αιώνων.

Συγγραφέας: Η Γιολάντα Χατζή σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Δίδαξε γαλλική γλώσσα και λογοτεχνία στην ελληνογαλλική σχολή των Ουρσουλίνων. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Φιλοσοφική Σχολή της Ρώμης. Εργάζεται ως Επιστημονική Υπεύθυνη στο Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας.

Ο ιστορικός λόγος: Στον οδηγό υπάρχουν δυο αφηγήσεις οι οποίες εξελίσσονται παράλληλα. Η πρώτη αφήγηση είναι του Αλέξανδρου και έχει ως στόχο την παροχή πληροφοριών για τον πολιτισμό και τα μνημεία της Θεσσαλονίκης. Η δεύτερη αφήγηση παρουσιάζει ιστορικά στοιχεία από τη Μακεδονία της κλασικής εποχής, τη Θεσσαλονίκη της ρωμαϊκής και βυζαντινής εποχής, την τουρκοκρατία, τη διάρκεια του Μεσοπολέμου, τη γερμανική Κατοχή και την πορεία της πόλης από την απελευθέρωσή της μέχρι σήμερα.

Ο Αλέξανδρος ξεναγεί τους αναγνώστες σε σημαντικά μνημεία της πόλης όπως είναι η Καμάρα, η Αγορά, η Ροτόντα, η Αγία Σοφία, ο Λευκός Πύργος αλλά και σε συνοικίες όπως η Πάνω Πόλη, το Μπεζεστένι, τα Λουλουδάδικα δίνοντας πληροφορίες για την κατασκευή τους και τη χρήση τους στο πέρασμα των αιώνων. Ο αναγνώστης αποκτά μια πλήρη εικόνα για αρκετές περιοχές και μνημεία.

Επίσης, με την δεύτερη αφήγηση ο αναγνώστης γνωρίζει τις πιο σημαντικές στιγμές της ιστορίας της Θεσσαλονίκης και αποκτά το ιστορικό υπόβαθρο που θα τον βοηθήσει στην εξερεύνηση της πόλης.

Εικονογράφηση: Όλες οι εικόνες είναι φωτογραφίες των περιοχών και των κτιρίων στα οποία γίνεται η ξενάγηση. Σε κάθε εικόνα υπάρχει το σκίτσο του Αλέξανδρου και του σκύλου του. Οι φωτογραφίες είναι ασπρόμαυρες ενώ ο Αλέξανδρος και ο σκύλος του είναι έγχρωμοι. Επίσης, το σκίτσο του Αλέξανδρου δεν είναι το ίδιο σε κάθε εικόνα αλλά προσαρμόζεται ανάλογα με την περίσταση και το απεικονιζόμενο τοπίο, γεγονός που προσδίδει ζωντάνια και παραστατικότητα στις εικόνες.

Συνάφεια με σχολική ιστορία: Δ' Δημοτικού. 6^η Ενότητα - Θέματα Τοπικής Ιστορίας. Κεφάλαιο 43: **Η ιστορία του τόπου μου**

6.1.4. Συμπεράσματα – Συζήτηση

Τα παιδικά βιβλία δεν είναι ιδεολογικά ουδέτερα. Μέσα από την ανάγνωση των βιβλίων προκύπτει πως οι αφηγηματικές δομές των κειμένων δεν αποκλίνουν ιδιαίτερα από τις επίσημες και ανεπίσημες μορφές ιστορικής κατανάλωσης. Αντίθετα, φαίνεται πως αναπαράγουν σε μεγάλο βαθμό τις κατευθύνσεις της θεσμοθετημένης ιστορικής εκπαίδευσης. Μέσα από τα κείμενα αυτά αναδύεται η συνέχεια και η ενότητα της ελληνικής ιστορίας. Μάλιστα, η ενότητα αυτή υπογραμμίζεται από το σχήμα Αρχαιότητα – Βυζάντιο – Νεότερη Εποχή.

Το μοντέλο που ακολουθείται σε όλα τα βιβλία του δείγματος είναι το παραδοσιακό μοντέλο. Ο ιστορικός χρόνος είναι ένας και γραμμικός, η αλήθεια μια και εφικτή ενώ χρησιμοποιούνται και τεκμήρια για την ανάδειξη της αξιοπιστίας των γεγονότων. Οι απόψεις που προβάλλονται παραπέμπουν στον θετικισμό και τον ιστορικισμό.

Ιδιαίτερη μνεία θα μπορούσε να γίνει για τα βιβλία που έχουν ως θέμα τους την ελληνική επανάσταση, τα οποία αποτελούν και το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος. Πρόκειται κυρίως για βιογραφίες ηρώων της μέσα από την αφήγηση των οποίων ξεδιπλώνονται σημαντικά γεγονότα και στιγμές του αγώνα. Η ελληνική επανάσταση παρουσιάζεται ως ένας αγώνας στον οποίο συμμετείχαν και ήθελαν να συμμετέχουν όλοι οι Έλληνες προκειμένου να ανακτήσουν την ελευθερία τους. Οι αφηγήσεις των εν λόγω βιβλίων περιλαμβάνουν ανδραγαθήματα γενναίων ανδρών αλλά και δύσκολες στιγμές, όπως οι στιγμές μιας ήττας. Οι ήρωες των βιβλίων παρουσιάζονται γενναίοι, με αυταπάρνηση και έτοιμοι να θυσιάσουν ακόμα και τη ζωή τους στον ένοπλο αγώνα. Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός πως στη σειρά «Πινακοθήκη των ηρώων του 1821» των Αδελφών Στρατίκη, οι Τούρκοι γράφονται με μικρό το αρχικό γράμμα, ενώ λέξεις όπως έθνος, πατρίδα και αγώνας γράφονται με κεφαλαίο.

Ο αφηγηματικός λόγος δεν περιορίζεται μόνο σε στιγμές ανδρείας και εθνικής ομοψυχίας, αλλά περιλαμβάνει και σκοτεινές στιγμές, όπως η προδοσία και οι εμφύλιες συγκρούσεις. Χαρακτηριστικό στοιχείο των αφηγήσεων είναι και ο βίαιος και σκληρός λόγος σε ορισμένες περιγραφές. Οι αναφορές σε άψυχα και ακέφαλα κορμιά, σε σούβλισμα και λίμνες αίματος είναι ιδιαίτερα άγριες για τους νεαρούς αναγνώστες. Ωστόσο, όσο άγριες είναι οι περιγραφές, τόσο ήπιες είναι οι εικόνες. Αν και περιλαμβάνουν αρκετές σκηνές από μάχες δεν προκαλούν την αποστροφή του αναγνώστη καθώς είναι ιδιαίτερα προσεγμένες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

7.1. ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθούν τα παιδικά βιβλία με ιστορικό περιεχόμενο που κυκλοφορούν στην ελληνική αγορά. Αρχικά, επιχείρησα να κάνω καταγραφή των τίτλων των βιβλίων, προκειμένου να αναδειχθεί η δυναμική τους στην εκδοτική παραγωγή. Από την καταγραφή προέκυψε πως από τη δεκαετία του 2000 η εκδοτική παραγωγή ιστορικών παιδικών βιβλίων, παρουσιάζει σημαντική αύξηση. Όλοι σχεδόν οι εκδοτικοί οίκοι έχουν εκδώσει βιβλία γνώσεων αλλά και λογοτεχνικά με ιστορικό περιεχόμενο.

Αφού έγινε καταγραφή των τίτλων ακολούθησε η κατηγοριοποίηση των βιβλίων με άξονα τα ποσοτικά τους χαρακτηριστικά. Έτσι λοιπόν, τα βιβλία κατηγοριοποιήθηκαν με βάση την χρονιά πρώτης έκδοσής τους, τον χρόνο - εποχές καθώς και τις θεματικές τους ενότητες. Από την ταξινόμηση των βιβλίων με βάση τη χρονολογία έκδοσής τους προέκυψαν τα δεδομένα που αφορούν στην πορεία της εκδοτικής παραγωγής από το 1985 έως το 2016. Επιπλέον, η κατηγορία «Ο Χρόνος και οι Εποχές» ανέδειξε τις εποχές που κυριαρχούν στα παιδικά βιβλία ιστορίας. Η ταξινόμηση έγινε στις εξής κατηγορίες: 1) Αρχαιότητα – Προϊστορία, 2) Βυζάντιο, 3) Νεότερα χρόνια, 4) Σύγχρονη εποχή και 5) Διαχρονική προσέγγιση. Τέλος, τα βιβλία κατηγοριοποιήθηκαν με βάση το κυρίαρχο θέμα στις ακόλουθες κατηγορίες: α) Πολεμική – Πολιτική ιστορία, β) Προσωπικότητες, γ) Τοπική ιστορία, δ) Πολιτισμός και ε) Ολυμπιακοί Αγώνες.

Στη συνέχεια επιλέχθηκε ένα δείγμα παιδικών ιστορικών βιβλίων με σκοπό την ανάγνωση και την ερμηνεία των ιστορικών γεγονότων που αναπαρήγαγαν. Στο σημείο αυτό υπήρξαν ορισμένοι παράγοντες οι οποίοι λειτούργησαν αποτρεπτικά στην έρευνα. Αρχικά, ο αριθμός των βιβλίων που υπήρχαν τόσο στη βιβλιοθήκη της Φλώρινας, όσο και στη βιβλιοθήκη της Βέροιας, όπου διενεργήθηκε η έρευνα, ήταν μικρός. Ένας ακόμη περιορισμός ήταν η θεματική ποικιλία, καθώς τα περισσότερα βιβλία αποτελούσαν βιογραφίες («Ρήγας Φεραίος Ο εθνομάρτυρας της επανάστασης» - Μπίκος Πέτρος, «Ο μεγαλέξανδρος» - Ζαραμπούκα Σοφία). Τέλος, ένας τρίτος παράγοντας που λειτούργησε ανασταλτικά ήταν η κυριαρχία βιβλίων με θέμα την

ελληνική επανάσταση. Ο παράγοντας αυτός περιόρισε την έρευνα στη συγκεκριμένη θεματική.

Ο τρόπος μελέτης των βιβλίων στηρίχθηκε στα ποιοτικά τους χαρακτηριστικά. Δόθηκε έμφαση στη χρήση της γλώσσας και στη χρήση ειδικού λεξιλογίου, στην αξιοποίηση πηγών, στην εικονογράφηση και στη συνολική οργάνωση των βιβλίων. Η ανάλυση του περιεχομένου των βιβλίων βασίστηκε στην ερμηνευτική μέθοδο και αποτέλεσε σύμπραξη δυο επιστημονικών χώρων, της ιστορίας και της λογοτεχνίας. Από την πλευρά της ιστορίας το ενδιαφέρον εστιάστηκε στις παρεχόμενες πληροφορίες και την τεκμηρίωσή τους (αναφορά σε πηγές) και στη χρήση ορολογίας, τα οποία συμβάλλουν στη σύνθεση της εικόνας του παρελθόντος, στις απόπειρες ερμηνείας του και εν γένει στην ιστορική κατανόηση. Από την πλευρά της λογοτεχνίας, δόθηκε προσοχή στη χρήση τεχνικών όπως της μυθοπλασίας, προκειμένου να αναδειχθεί ο τρόπος προσέγγισης της γνώσης (μυθοπλασιακά και μη μυθοπλασιακά βιβλία). Επίσης, παρατηρήθηκε και η λειτουργία της γλώσσας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας οδήγησαν στο συμπέρασμα πως οι αναγνώστες έχουν πιο εύκολη πρόσβαση στα θεματικά πεδία της Αρχαιότητας και της Νεότερης Ιστορίας καθώς υπάρχει πληθώρα βιβλίων για τις παραπάνω θεματικές. Επίσης, οι δύο Βιβλιοθήκες στις οποίες διεξήχθη η έρευνα περιελάμβαναν ανάλογα βιβλία. Το Βυζάντιο παρουσιάζει σχεδόν τα μισά βιβλία απ' ότι οι δυο παραπάνω θεματικές, ενώ ακολουθούν τα βιβλία με Διαχρονική προσέγγιση και βιβλία με θέματα από την Σύγχρονη ιστορία. Τα βιβλία που παρουσιάζουν διαχρονική προσέγγιση είναι κυρίως οδηγοί πόλεων και τα βιβλία της Σύγχρονης εποχής έχουν ως θέμα το Πολυτεχνείο.

Χαρακτηριστικό είναι επίσης το γεγονός πως από τις θεματικές στις οποίες ταξινομήθηκαν τα βιβλία, αυτή που περιλαμβάνει τα περισσότερα είναι η «Πολεμική – Πολιτική ιστορία». Το κυρίαρχο θέμα της συγκεκριμένης κατηγορίας είναι η Ελληνική Επανάσταση και ακολουθούν η Αρχαιότητα και το Βυζάντιο. Δυναμικό παρόν δίνουν και οι «Προσωπικότητες» ενώ σε χαμηλότερη θέση στην βιβλιοπαραγωγή βρίσκονται τα βιβλία Τοπικής ιστορίας, Πολιτισμού και Ολυμπιακών Αγώνων. Σε ότι αφορά τα βιβλία Τοπικής ιστορίας πρόκειται κυρίως για οδηγούς πόλεων, αρχαιολογικών χώρων και μουσείων. Τα βιβλία της ενότητας «Πολιτισμός» πραγματεύονται θέματα που έχουν να κάνουν με την καθημερινή ζωή, την τέχνη, τις εφευρέσεις αλλά και με τον υλικό πολιτισμό.

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε προκύπτει πως τα παιδικά βιβλία με ιστορικό περιεχόμενο, τόσο τα βιβλία γνώσεων (μη μυθοπλασιακά) όσο και τα

λογοτεχνικά (μυθοπλασιακά), αποτελούν σημαντικές πηγές πληροφόρησης και συμβάλλουν στη διαμόρφωση αναπαραστάσεων για το παρελθόν. Επίσης, διαφαίνεται ότι τα βιβλία αυτά αν και φαινομενικά δημιουργούν εναλλακτικές αφηγήσεις για το παρελθόν, ελάχιστα αποκλίνουν από τις επίσημες μορφές ιστορικής κατανόησης όπως είναι για παράδειγμα τα σχολικά εγχειρίδια. Μάλιστα τα θέματα των παιδικών βιβλίων καθώς και το χρονικό πλαίσιο των αφηγήσεων φαίνεται πως αναπαράγουν σε μεγάλο βαθμό κυρίαρχες προσεγγίσεις της ιστορικής εκπαίδευσης. Οι εκδοτικοί οίκοι επιλεγούν θέματα που είναι γνωστά στα παιδιά και καλύπτουν όλο το φάσμα της σχολικής ιστορίας από την Γ' Δημοτικού με την Προϊστορία, την Δ' με την Αρχαιότητα, την Ε' με το Βυζάντιο και τέλος τη Στ' Δημοτικού με την Νεότερη εποχή και κυρίως με την Ελληνική επανάσταση.

Η παρούσα έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει το έναυσμα για τη διενέργεια συναφών ερευνητικών μελετών στο μέλλον. Μάλιστα, οι μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να επεκταθούν στο κομμάτι της τυπικής εκπαίδευσης ώστε να διερευνηθούν τα οφέλη από τη συμπερίληψη της ιστορικής αφηγηματογραφίας στο ιστορικό μάθημα (ανάπτυξη ιστορικού εγγραμματισμού των μαθητών). Άλλωστε, μέσα από την λογοτεχνία ο νεαρός αναγνώστης πληροφορείται για όσα συνέβησαν στο παρελθόν με τρόπο ελκυστικό και αποτελεσματικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενογλώσση

- Appleyard, J. A. (1991). *Becoming a Reader. The Experience of Fiction from Childhood to Adulthood*. Cambridge University Press.
- Butler, C. & O' Donovan H. (2012). *Reading History in Children's Books*. UK: Palgrave Macmillan.
- Hunt, P. (1999). *Understanding Children's Literature*. London: Routledge.
- Kasvikis, K. (2005). *Dominant approaches in alternative versions? Greek archaeological fiction and non – fiction literature for children and teenagers*. Presented at the 11th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists. Cork, Ireland.
- Landes, S. (1985). *Picture Books As Literature*. *Children's Literature Association – Quarterly*, 10(2), 51-54.
- Nodelman, P. (1992). *The Pleasures of Children's Literature*. New York: Longman.
- Thorp, R. (2015). *Popular history magazines and history education*. *Historical Encounters: A journal of historical consciousness, historical cultures, and history education*, 2 (1), 102-112.

Ελληνόγλωσση

- Αγγελάκος, Κ., Κόκκινος, Γ. (2004). *Η διαθεματικότητα στο σύγχρονο σχολείο & Η διδασκαλία της Ιστορίας με τη χρήση πηγών*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Αθανασοπούλου, Α. (2004). *Ιστορία και Λογοτεχνία στο σχολείο. Μια διεπιστημονική πρόταση... Στο Κ. Αγγελάκος, Γ. Κόκκινος (επιμ.). Η διαθεματικότητα στο σύγχρονο σχολείο & Η διδασκαλία της Ιστορίας με τη χρήση πηγών*. Αθήνα: Μεταίχμιο. 101-131.

Αναγνωστόπουλος, Δ.Β. (1987). Θέματα Παιδικής Λογοτεχνίας: Ανιχνεύσεις. Αθήνα: Καστανιώτης.

Αναγνωστοπούλου, Δ., Καλογήρου, Τ., Πάτσιου, Β. (2001). Λογοτεχνικά βιβλία στην προσχολική αγωγή. Σχολή Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου.

Ανδρέου, Α., Κακουριώτης, Σπ., Κόκκινος, Γ., Λεμονίδου, Ε., Παπανδρέου, Ζ., Πασχαλούδη, Ε. (2015). Εισαγωγή. Στο Α. Ανδρέου, Σπ. Κακουριώτης, Γ. Κόκκινος, Ε. Λεμονίδου, Ζ. Παπανδρέου, Ε. Πασχαλούδη (επιμ.) Η Δημόσια Ιστορία στην Ελλάδα. Χρήσεις και καταχρήσεις της ιστορίας. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο. 9-26.

Αποστολίδου, Β., Καπλάνη, Β., Χοντολίδου, Ε. (2000). Διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο: Μια νέα πρόταση διδασκαλίας. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Αποστολίδου, Β., Χοντολίδου, Ε. (2006). Λογοτεχνία και Εκπαίδευση. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Αποστολίδου, Β. (χ.χ.). Λογοτεχνία και ιστορία. Μια σχέση ιδιαίτερα σημαντική για τη λογοτεχνική εκπαίδευση.

http://www.greeklanguage.gr/digitalResources/assets/img/literature/education/literature_history/apostolidou-literature-history.pdf (Ανακτήθηκε: 10/03/2017)

Αρτζανίδου, Ε., Γούλης, Δ., Γρόσδος, Στ., Καρακίτσιος, Α. (2011). Παιχνίδια φιλιαναγνωσίας και αναγνωστικές εμπυχωώσεις. Αθήνα: Gutenberg.

Βαλάση, Ζ. (2001). Εισαγωγή στη μελέτη της λογοτεχνίας και των βιβλίων για παιδιά. Μικρό Πανόραμα. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Γιαννικοπούλου, Α. (2015). Ιστορίες από την Ιστορία. Το ιστορικό εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο. *Κείμενα*, 21, 1-15.

Γιαννικοπούλου, Α. (2010). Ζωή σαν παραμύθι. Μύθος και αλήθεια στην εικονογραφημένη βιογραφία για παιδιά. *Κείμενα*, 11, 1-13.

- Δελώνης, Α. (1990). Ελληνική Παιδική Λογοτεχνία: 1835-1985 από τις πρώτες ρίζες μέχρι σήμερα. Αθήνα: Ηράκλειτος.
- Δελώνης, Α. (1991). Βασικές γνώσεις για το παιδικό και νεανικό βιβλίο. Αθήνα: Σύγχρονο Σχολείο.
- Δορδανάς, Σ. (2015). Ο Goldhagen, το «νέο κύμα» και ο «διάλογος για την ιστορία»: Όψεις και όροι της δημόσιας ιστορίας στη Γερμανία και στην Ελλάδα. Στο Α. Ανδρέου, Σπ. Κακουριώτης, Γ. Κόκκινος, Ε. Λεμονίδου, Ζ. Παπανδρέου, Ε. Πασχαλούδη (επιμ.) Η Δημόσια Ιστορία στην Ελλάδα. Χρήσεις και καταχρήσεις της ιστορίας. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο. 99-112.
- Κανατσούλη, Μ. (2002). Εισαγωγή στη θεωρία και κριτική της παιδικής λογοτεχνίας. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Κανατσούλη, Μ. (2004). Ιδεολογικές διαστάσεις της Παιδικής Λογοτεχνίας. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Κανταρτζή, Ευ. (2002). Ιστορική αναδρομή της εικονογράφησης των παιδικών και σχολικών βιβλίων. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Καρακίτσος, Α. (2004). Φαντασία, Μνήμη και Παρατήρηση στο σύγχρονο παιδικό Μυθιστόρημα. Στο Τσιλιμένη, Τ. (Επιμ.). Σύγχρονο Παιδικό – Νεανικό Μυθιστόρημα (83-102). Αθήνα: Σύγχρονοι Ορίζοντες.
- Καρακίτσος, Α. (2013). Οι αναπαραστάσεις του Εβραίου στην παιδική λογοτεχνία. Κυνηγώντας τις λέξεις και τα νοήματα. *Κείμενα*, 17, 1-8.
- Καρπόζηλου, Μ. (2009). Το παιδί στην χώρα των βιβλίων. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Καρπόζηλου, Μ. (2010). Τα παιδικά βιβλία γνώσεων. Ένα παράθυρο στα ορατά και αόρατα πράγματα του κόσμου. *Κείμενα*, 11, 1-14.
- Κασβίκης, Κ. (2006). Όψεις του Παρελθόντος στα Παιδικά Βιβλία με Αρχαιολογικό

Περιεχόμενο. Στο 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις στην εκπαιδευτική πραγματικότητα. Δράμα.

Κατσίκη – Γκίβαλου, Α. (2006). Ιστορία και Μυθοπλασία στη Λογοτεχνία για παιδιά και νέους. Διαβάζω, 462, 77-79.

Κατσίκη – Γκίβαλου, Α. (2008). Λογοτεχνία στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Ωρα μηδέν. Διαβάζω, 488, 66-69.

Κιτσαράς, Γ. (1993). Το εικονογραφημένο βιβλίο στη νηπιακή και πρωτοσχολική ηλικία: Μια θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση. Αθήνα: Παπαζήση.

Κόκκινος, Γ. (2012). Η σκουριά και το πυρ. Προσεγγίζοντας τη σχέση ιστορίας, τραύματος και μνήμης. Αθήνα: Gutenberg.

Κόκκινος, Γ. (1998). Από την ιστορία στις ιστορίες. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Λεμονίδου, Ε. (2015). Δημόσια ιστορία: Η διεθνής εμπειρία και το ελληνικό παράδειγμα. Στο Α. Ανδρέου, Σπ. Κακουριώτης, Γ. Κόκκινος, Ε. Λεμονίδου, Ζ. Παπανδρέου, Ε. Πασχαλούδη (επιμ.) Η Δημόσια Ιστορία στην Ελλάδα. Χρήσεις και καταχρήσεις της ιστορίας. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο. 83-98.

Μπενέκος, Α. (1981). Το εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο. Αθήνα: Δίπτυχο.

Νάκου, Ε. (2009). Μουσεία, ιστορίες και ιστορία. Αθήνα: Νήσος.

Παπαντωνάκης, Γ., Κώτη – Παπαντωνάκη, Δ. (2010). Βιβλίο γνώσεων για παιδιά και νέους. Θεωρητική προσέγγιση. *Κείμενα*, 11, 1-24.

Στανιού, Ε., Τσιλιμένη, Τ. (2015). Το ιστορικό στοιχείο στο σύγχρονο ελληνικό νεανικό μυθιστόρημα. Η περίπτωση του Μικρού αδελφού και της Προφητείας του κόκκινου κρασιού, της Λότης Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου. *Κείμενα*, 21, 1-14.

Τσιγγενοπούλου, Μ. (2016). Η ιστορία στην παιδική λογοτεχνία: ο ρόλος του ιστορικού μυθιστορήματος στη διαμόρφωση εικόνων για τον εθνικό «εαυτό» και τους εθνικούς «άλλους». *Κείμενα*, 23, 1-16.

Φλάισερ, Χ. (2008). Οι πόλεμοι της μνήμης. Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος στη δημόσια ιστορία. Αθήνα: Νεφέλη.

Μεταφρασμένα

Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2008). Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας (μτφ. Σ. Κυρανάκης, Μ. Μαυράκη, Χ. Μητσοπούλου, Π. Μπιθάρα, Μ. Φιλοπούλου). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Eagleton, T. (2008). Εισαγωγή στη θεωρία της λογοτεχνίας (μτφ. Τζιόβας, Δ.). Αθήνα: Οδυσσέας.

Gremminger, A. (1990). Το παιδί και το βιβλίο (μτφ. Κουναλάκη, Α.). Αθήνα: Νότος.

Hunt, P. (2009). Κατανοώντας τη Λογοτεχνία για Παιδιά (μτφ. Μητσοπούλου, Χρ.). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Hunt, P. (2001). Κριτική, Θεωρία και Παιδική Λογοτεχνία (μτφ. Σακελλαριάδου, Ε.). Αθήνα: Πατάκης.

Noiret, S. (2015). Υπάρχει τελικά διεθνής δημόσια ιστορία; Στο Α. Ανδρέου, Σπ. Κακουριώτης, Γ. Κόκκινος, Ε. Λεμονίδου, Ζ. Παπανδρέου, Ε. Πασχαλούδη (επιμ.) Η Δημόσια Ιστορία στην Ελλάδα. Χρήσεις και καταχρήσεις της ιστορίας. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο. 51-64.

Noiriell, G. (2005). Τι είναι η σύγχρονη ιστορία; (μτφ. Κορασίδου, Μ.). Αθήνα: Gutenberg.

Norton, D. (2007). Μέσα από τα μάτια ενός παιδιού (μτφ. Καπτσίκη, Φ., Καζαντζή, Σ.). Αθήνα: Επίκεντρο.

Schaeffer, J. M. (2000). Τι είναι λογοτεχνικό είδος; (μτφ. Ακριτόπουλος, Α.).
Θεσσαλονίκη: Ηρόδοτος.

Spink, J. (1990). Τα παιδιά ως αναγνώστες (μτφ. Ντελόπουλος, Κ.). Αθήνα:
Καστανιώτης.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

<i>A/A</i>	<i>Τίτλος</i>	<i>Συγγραφέας</i>	<i>Εκδόσεις</i>	<i>Έτος 1ης Έκδοσης</i>	<i>Πόλη</i>
1	Ιστορίες που τις είπε ο πόλεμος	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2012	Αθήνα
2	Ιστορίες που τις είπε η θάλασσα	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2012	Αθήνα
3	Ιστορίες που τις είπε το φως	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2014	Αθήνα
4	Ιστορίες που τις είπε ο δρόμος	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2013	Αθήνα
5	Ιστορίες που τις είπε η αγορά	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2013	Αθήνα
6	Ιστορίες που τις είπε η Πέτρα/πέτρα	Αγγελίδου Μαρία	Αερόστατο	2011	Αθήνα
7	Μύρτις: Οι ζωές της	Αγγελίδου Μαρία	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα
8	Το βιβλίο των πειρατών (Το Βυζάντιο των Θαυμάτων)	Αγγελίδου Μαρία	Λιβάνης	2011	Αθήνα
9	Το βιβλίο των αυτοκρατόρων (Το Βυζάντιο των Θαυμάτων)	Αγγελίδου Μαρία	Α. Α. Λιβάνη	2010	Αθήνα
10	Το Βυζάντιο σε έξι χρώματα-κόκκινο	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2016	Αθήνα
11	Το Βυζάντιο σε έξι χρώματα-χρυσό	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2016	Αθήνα
12	Ολυμπιακοί αγώνες και ολυμπιακό πνεύμα	Αναστασάκη Μιμικάννα	Ατραπός	2004	Αθήνα
13	Γεννήθηκα το 1821	Αποστολίδου Ρέα, Αβέρωφ Γιούρι	Σκάι	2010	Αθήνα

14	Γεννημένοι νικητές: Διαγόρας ο Ρόδιος: Μια μεγάλη οικογένεια ολυμπιονικών	Βαλαβάνης Πάνος Δ.	Ακρίτας	2003	Αθήνα
15	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος Ο τελευταίος αυτοκράτορας (Αγαπώ την Ιστορία)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2012	Αθήνα
16	Διγενής Ακρίτας - Ο ήρωας που έγινε θρύλος (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
17	Θεοδώρα - Μια αληθινή αυτοκράτειρα (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
18	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος Ο τελευταίος αυτοκράτορας (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
19	Η Στάση του Νίκα - Η μεγάλη εξέγερση (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
20	Στην αγορά των αρχαίων Αθηναίων	Βέτσης Κων/νος - Ντεκάστρο Μαρίζα	Καλειδοσκόπιο	1989	Αθήνα
21	Κάποτε στη ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Βιγγοπούλου Μυρσίνη	Άθως (Σταμούλη Α.Ε.)	2011	Αθήνα
22	Θεόδωρος	Γαλανού Ειρήνη	Νίκας/Ελληνική	2007	Αθήνα

	Κολοκοτρώνης		Παιδεία Α.Ε.		
23	Ένας μικρούλης μεγάλος ολυμπιονίκης	Γεωργιάδη Σγουρή	Διεθνές Κέντρο Ολυμπιακής Εκχειρίας	2012	Αθήνα
24	Χρυσές Μυκίνες	Γιαλουράκη Σοφία	Ακρίτας	2000	Αθήνα
25	Κολοκοτρώνης - Η αδούλωτη γενιά (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Γιαννακάκης Πάνος	Στρατικής	1995	Αθήνα
26	Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα	Γιαννακούρου - Γαλερή Μαρή	Παπαδόπουλος	2003	Αθήνα
27	Μέγας Αλέξανδρος - Θρύλος και Ιστορία	Γιαννόπουλος Χρήστος	Καρακώτσογλου	2015	Αθήνα
28	Λεωνίδα το λιοντάρι των Θερμοπυλών	Γιαννόπουλος Χρήστος	Καρακώτσογλου	2015	Αθήνα
29	Μέγας Αλέξανδρος (Τα παιδικά του χρόνια)	Γραμμένος Μπάμπης	Άγκυρα	2010	Αθήνα
30	Καπετάν Κώττας	Γρηγοριάδου - Σουρέλη Γαλάτεια	Ψυχογιός	1992	Αθήνα
31	Κύθηρα: Οδηγός για παιδιά	Δαμιανού Μ. Δέσποινα	Εταιρεία Κυθηραϊκών Μελετών	2015	Αθήνα
32	Η Γούπυ στην Ακρόπολη	Δαρδάλη Άννα	Χατζηλάκος Π.	2007	Αθήνα
33	Μέγας Αλέξανδρος	Δεληγιάννη - Αναστασιάδη Γεωργία	Μίνωας	2012	Αθήνα
34	Ο Φίλιππος και τα μαγικά κρόταλα	Δούκα Μάνια	Μπίρη - Νέες Σελίδες	2010	Αθήνα
35	είδα κι άκουσα ΣΤΗΝ ΚΝΩΣΟ	Έμκε Έλλη	Βιβλιοπωλείον της Εστίας	1981	Αθήνα
36	Κάποτε στη	Ευαγγελίδη Αγάπη	Άγκυρα	1997	Αθήνα

	Βασιλεύουσα				
37	Ιουστινιανός	Ζάνου Δανάη	Μίνωας	2004	Αθήνα
38	Το Βυζάντιο σε εικόνες 1	Ζαραμπούκα Σοφία	Πατάκη	2005	Αθήνα
39	Το Βυζάντιο σε εικόνες 2	Ζαραμπούκα Σοφία	Πατάκη	2005	Αθήνα
40	Ο μεγαλέξανδρος	Ζαραμπούκα Σοφία	Κέδρος	1993	Αθήνα
41	Η Αλίκη στη χώρα των μαρμάρων	Ζέη Άλκη	Κέδρος	1997	Αθήνα
42	Φράγκοι ιππότες στην Ελλάδα (Με το σπαθί στο χέρι)	Ηλιού Λίζα	Μίλητος	2002	Αθήνα
43	Ακρίτες οι υπερασπιστές των συνόρων (Με το σπαθί στο χέρι)	Ηλιού Λίζα	Μίλητος	2002	Αθήνα
44	Αρματολοί και κλέφτες (Με το σπαθί στο χέρι)	Ηλιού Λίζα	Μίλητος	2002	Αθήνα
45	Μια σιροπιαστή ιστορία από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης	Ιακώβου Άννα	Παρρησία	2012	Αθήνα
46	Καλώς Ήρθες στην Αρχαία Ελλάδα	Καζαντζίδη Μαρία	Άγκυρα	2014	Αθήνα
47	Κόκκινη κλωστή δεμένη - Το παραμύθι των υφασμάτων (Στους δρόμους του Βυζαντίου (4))	Καλαμαρά Παρή	Καλειδοσκόπιο	2002	Αθήνα
48	Μια φορά κι έναν καιρό εκεί στην	Καλέμης Αλέξανδρος Δ.	Ευβοϊκές Εκδόσεις	2003	Χαλκίδα

	Εύβοια...		Κίνητρο Ε. Καλέμη		
49	Μαμά, τι έγινε στο Πολυτεχνείο;	Καλογεράκη Μαρία	Ελληνικά Γράμματα	2000	Αθήνα
50	Βασίλειος Διγενής Ακρίτας	Καλοκύρη Ελένη, Καλοκύρης Δημήτρης	Κέδρος	1993 (2η εκδ.)	Αθήνα
51	Περικλής - Ο μεγάλος Αθηναίος πολιτικός	Καλτσίκη Έμμη	Άγκυρα	2005	Αθήνα
52	Στο Κρυφό Σχολειό	Καπάνταη Ισμήνη	Ποταμός	1997	Αθήνα
53	Σκιές στη Λίμνη	Καραμπάτη Περσεφόνη	Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα	2014	
54	Σαν τέτοια ώρα στο βουνό	Καραμπάτη Περσεφόνη	Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα	2015	
55	Η επαναστάτρια και ο Σύλλας	Καραστάθης Κώστας	Ακρίτας	1990	Αθήνα
56	Φάρμακα και θαύματα... (Στους δρόμους του Βυζαντίου (5))	Κατσαρός Βασίλης	Καλειδοσκόπιο	2008	Αθήνα
57	Ένα τρένο είναι η ελληνική ιστορία...	Καψάλης Γιώργος Π.	Κέδρος	2007	
58	Μια μπαλάντα για τη Ρεβέκκα	Κλιάφα Μαρούλα	Μεταίχμιο	2014	Αθήνα
59	Από την Ολυμπία προς όλο τον Κόσμο!	Κλοκώνη Ιλεάνα	Άγκυρα	2015	Αθήνα
60	Αριστοτέλης: Ο μέτοικος που έγινε πατέρας της επιστήμης	Κοκκινάκη Νένα	Άγκυρα	2006	Αθήνα

61	Σωκράτης, ο δάσκαλος των αιώνων	Κοκκινάκη Νένα	Άγκυρα	2003	Αθήνα
62	απ' των κάστρων τις Χρυσόπορτες (Στους δρόμους του Βυζαντίου (2))	Κόλιας Γ. Ταξιάρχης	Καλειδοσκόπιο	1998	Αθήνα
63	Εσύ πώς έζησες μικρός, παππού;	Κρεμμυδάς Βασίλης	Τυπωθήτω	2014	Αθήνα
64	Πρώτη γνωριμία με την Αθήνα του Περικλή	Κροντηρά Λήδα	Ποταμός	2007	Αθήνα
65	Η Δ' Σταυροφορία	Κυριαζής Κώστας	Εστία	1981	Αθήνα
66	21 από το '21	Κυριακοπούλου Καλλιόπη, Κανελλοπούλου Χάρις	Εμπειρία Εκδοτική	1998	Αθήνα
67	Μία + 5 Καρυάτιδες	Κυριτσόπουλος Αλέξης	Κέδρος	2007	Αθήνα
68	ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ	Κωνσταντινίδης Ησαΐας	Ελληνική Άνοδος	2008	Αθήνα
69	Οι θαυμαστές περιπέτειες του Μεγαλέξανδρου	Κωνσταντινίδης Ησαΐας	Ιδιωτική	2006	
70	Δοξασμένη Έξοδος	Λάππας Τάκης	Ατλαντίς	1980	Αθήνα
71	Δυο γενναίες γυναίκες	Λάππας Τάκης	Ατλαντίς	1998	Αθήνα
72	Λεύκωμα αγωνιστών 1821	Λάππας Τάκης	Ατλαντίς	χ.χ.	
73	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος	Λούφα - Τζοάννου Θεοδώρα	Άγκυρα	1996	Αθήνα
74	Στα χνάρια των Φιλικών	Λούφα - Τζοάννου Θεοδώρα	Άγκυρα	1998	Αθήνα
75	Θεόδωρος Κολοκοτρώνης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
76	Κωνσταντίνος	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα

	Κανάρης (Η Πρώτη μου Ιστορία)				
77	Σόλωνας ο σοφός νομοθέτης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα
78	Ο Μέγας Αλέξανδρος (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
79	Ο Περικλής και ο χρυσός αιώνας (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα
80	Ο Λεωνίδας (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
81	Κωνσταντινούπολη - Η βασίλισσα των πόλεων (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2014	Αθήνα
82	Η αντίσταση των Ελλήνων (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2015	Αθήνα
83	Η μάχη του Μαραθώνα (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2015	Αθήνα
84	Η εξέγερση του Πολυτεχνείου (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
85	Γεώργιος Καραϊσκάκης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2014	Αθήνα
86	Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι του Μεσολογγίου (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2014	Αθήνα

87	Κρήτη-Από τον Μίνωα ως σήμερα (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2016	Αθήνα
88	Το έπος του '40 (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
89	Οι Ολυμπιακοί αγώνες (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2016	Αθήνα
90	Ελλάδα η χώρα των σοφών και των ηρώων	Μαραγκός Νίκος	Ι. Σιδέρης	2004	Αθήνα
91	Στο σχολείο με... χαρτί και καλαμάρι Στους δρόμους του Βυζαντίου (3)	Μαρκόπουλος Θανάσης	Καλειδοσκόπιο	1999	Αθήνα
92	Μακρυγιάννης-Ένας γενναίος πατριδοφύλακας	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα
93	Ρήγας Βελεστινλής-Αγωνιστής και εθνεγέρτης	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα
94	Καραϊσκάκης - Έξοχος αγωνιστής και πατριώτης	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1989	Αθήνα
95	Καποδίστριας-Ο πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα
96	Ιστορίες από το Βυζάντιο α' τόμος Περίοδος 300-565 μ.Χ.	Μαυροειδή-Παπαδάκη Σοφία	Πατάκη	2003	Αθήνα
97	Ιστορίες από το Βυζάντιο β' τόμος Περίοδος 610-1025	Μαυροειδή-Παπαδάκη Σοφία	Πατάκη	2003	Αθήνα

	μ.Χ.				
98	Ιστορίες από το Βυζάντιο γ' τόμος Περίοδος 900-1453 μ.Χ.	Μαυροειδή-Παπαδάκη Σοφία	Πατάκη	2003	
99	Αθήνα - Η πόλη μας άλλοτε και τώρα	Μιλλεούνη Μαίρη	Ελληνικά Γράμματα	2000	Αθήνα
100	Οι Ολυμπιακοί αγώνες	Μουρατίδης Γιάννης	Πλάτων	2003	
101	Λίγα γαρίφαλα για το Πολυτεχνείο	Μουρίκη Κατερίνα	Διάπλαση	2008	Αθήνα
102	Ανδρούτσος - Ο θρύλος της Γραβιάς (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
103	Μπουμπουλίνα και Μαντώ Μαυρογένους (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
104	Λόρδος Βύρων - Ο κορυφαίος φιλέλληνας (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1999	Αθήνα
105	Ρήγας Φεραίος - Ο εθνομάρτυρας της επανάστασης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1999	Αθήνα
106	Ανδρέας Μιαούλης - Ο ναύαρχος του Αγώνα (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	2003	Αθήνα

107	Αθανάσιος Διάκος και Μάρκος Μπότσαρης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1998	Αθήνα
108	Παπαφλέσσας - Ο πυρπολητής των ψυχών (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1995	Αθήνα
109	Καραϊσκάκης - Ο σταυραετός της Ρούμελης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1995	Αθήνα
110	Νικηταράς - Ο Τουρκοφάγος (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
111	Η ζωφόρος του Παρθενώνα	Μπίρη - Μελά Μαρία	Μπίρη - Νέες Σελίδες	2010	Αθήνα
112	Ένα κορίτσι φτερουγίζει στον Κεραμεικό	Μπουλώτης Χρήστος	Πολιτιστικό ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς	2011	Αθήνα
113	Η Ελευθερία και το ταξίδι της ελληνικής Σημαίας	Μωραΐτου Πηνελόπη	Πορφύρα	2016	Αθήνα
114	25η Μαρτίου - Διπλογοιρτή για την Ελλάδα	Μωραΐτου Πηνελόπη, Μωραΐτου Μαρία	Ακρίτας	2012	Αθήνα
115	Διαγόρας ο Ρόδιος - Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΥΓΜΑΧΟΣ	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
116	Αρχιμήδης	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα

117	Η εκστρατεία των Αθηναίων στη Σικελία	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
118	Η Μάχη του Μαραθώνα	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
119	Η ναυμαχία της Σαλαμίνας	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
120	Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
121	Τα ολυμπιακά αγωνίσματα	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
122	Κωνσταντής, ο Γενίτσαρος που δεν ξέχασε	Ντάσιου-Γιάννου Αθηνά	Άθως (Σταμούλη Α.Ε.)	2006	Αθήνα
123	Τι και πώς στην Προϊστορία (Οδηγός για παιδιά)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Κέδρος	2013	Αθήνα
124	Τα χρόνια πέρασαν... οι σελίδες γέμισαν - Ημερολόγιο 1910	Ντεκάστρο Μαρίζα	Μεταίχιμο	2009	Αθήνα
125	Λαϊκή Τέχνη - Οδηγός για παιδιά	Ντεκάστρο Μαρίζα	Κέδρος	1994	Αθήνα
126	Μακρυγιάννης	Ντεκάστρο Μαρίζα	Ερευνητές - Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2007	Αθήνα
127	Πάμε στη Θεσσαλονίκη; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
128	Πάμε στους Δελφούς; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2009	Αθήνα
129	Πάμε στο Ναύπλιο; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2009	Αθήνα

130	Πάμε στην Κρήτη; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2009	Αθήνα
131	Η Αθήνα σε 7 διαδρομές (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Ακρίτας	200	Αθήνα
132	Ο βυζαντινός στρατός και το τέλος του Βυζαντίου	Ντεκάστρο Μαρίζα	Ακρίτας	2008	Αθήνα
133	Βυζαντινή τέχνη - Οδηγός για παιδιά	Ντεκάστρο Μαρίζα	Κέδρος	1990	Αθήνα
134	Η τροχιά του πολιτισμού	Παπάκου - Λάγου Αυγή	Σύγχρονη Εποχή	1999	Αθήνα
135	Το λυκαυγές του πολιτισμού	Παπάκου - Λάγου Αυγή	Σύγχρονη Εποχή	1999	Αθήνα
136	Στη Μακεδονία μια φορά...	Πατεράκη Γιολάντα	Ψυχογιός	1994	Αθήνα
137	Γουτεμβέργιος και η εφεύρεση της τυπογραφίας (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
138	Έντισον και οι μεγάλες εφευρέσεις (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
139	Κολόμβος και η ανακάλυψη της Αμερικής (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
140	Γαλιλαίος και τα μυστικά του ουρανού (Οι άνθρωποι που	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα

	άλλαξαν τον κόσμο)				
141	ΟΛΥΜΠΙΑ - Μύθοι και Ιστορία - ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΔΟΞΑΣ	Περίορη Ευγενία	Φυτράκης	2004	Αθήνα
142	Κατσαντώνης - Το λιοντάρι της κλεφτουριάς (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	1998	Αθήνα
143	Κανάρης - Ο μπουρλοτιέρης του Αιγαίου (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	1998	Αθήνα
144	Πλαπούτας - Ο πολέμαρχος του Μοριά (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	2003	Αθήνα
145	Μικροί Επισκέπτες στο Μουσείο της Ακρόπολης	Πίνη Εύη	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
146	Με τη Γλαύκη στην Αρχαία Αγορά της Αθήνας	Πίνη Εύη	Παπαδόπουλος	2008	Αθήνα
147	Περικλής και κλασική Αθήνα	Πίνη Εύη	Ερευνητές	2009	Αθήνα
148	Η μάχη του Μαραθώνα	Πίνη Εύη	Ερευνητές	2010	Αθήνα
149	Ο κόκκινος μανδύας	Πίνη Εύη	Ερευνητές	2013	Αθήνα
150	Ο Σπύρος Λούης και οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες	Πούλος Κώστας	Παπαδόπουλος	2003	Αθήνα

151	Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης Στιγμές από τη ζωή του	Πούλος Κώστας	Παπαδόπουλος	2004	Αθήνα
152	Μαρία Κάλλας (ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ)	Πούλος Κώστας	Παπαδόπουλος	2004	Αθήνα
153	Τα απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη	Πούλος Κώστας (διασκευή)	Παπαδόπουλος	2002	Αθήνα
154	Στην Ολυμπία κάποτε...	Ράπτης Γεώργιος, Δελημπανίδου Γεωργία	Πατάκη	2004	Αθήνα
155	ΟΙ ΠΡΟΕΛΛΗΝΕΣ	Ροδάκης Περικλής	Λιβάνης	2008	Αθήνα
156	Μπουμπουλίνα μια ζωή για την πατρίδα	Ρώσση-Ζαΐρη Ρένα	Μίνωας	2004	Αθήνα
157	Ανδρέας Μιαούλης - Μια ζωή σαν παραμύθι	Ρώσση – Ζαΐρη Ρένα	Μίνωας	2002	Αθήνα
158	Η φωτιά που δε σβήνει	Σακελλαρίου Χάρης	Καστανιώτης	1985	Αθήνα
159	Πάμε στην Αθήνα; (Οδηγοί πόλεων)	Σβορώνου Ελένη	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
160	Το πάτημα του Έλληνα	Σβορώνου Ελένη	Κέδρος	2015	Αθήνα
161	Θεσσαλονίκη (Οδηγοί πόλεων)	Σβορώνου Ελένη	Ερευνητές- Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2006	Αθήνα
162	ΑΡΧΑΙΑ ΑΘΗΝΑ	Σβορώνου Ελένη	Ερευνητές	2003	Αθήνα
163	Στη μάχη των Θερμοπυλών	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	24/11/2016	Αθήνα
164	Στη μάχη του Μαραθώνα	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2015	Αθήνα
165	Μισή μαγική ώρα στην Επίδαυρο	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2004	Αθήνα

166	Μισή μαγική ώρα στην Ακρόπολη	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
167	Μισή μαγική ώρα στην Ολυμπία	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
168	Μισή μαγική ώρα στους Δελφούς	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2004	Αθήνα
169	Ο Πέτρος και η επανάσταση του 1821	Σέρβη Κατερίνα	Σκάι	2011	Αθήνα
170	Το μυστήριο της κλεμμένης ολυμπιακής φλόγας	Σιάκη Ματίνα	Καστανιώτης	2003	Αθήνα
171	Η φλόγα που λάμπει για πάντα	Σιάκη Ματίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
172	Ρεκόρ, μετάλλια και υπεραθλητές	Σιάκη Ματίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
173	Στο σκοτάδι της σπηλιάς	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1998	Αθήνα
174	Κάτω από τον ήλιο της Μακεδονίας	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1992	Αθήνα
175	Στην πόλη του Αϊ Δημήτρη	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1982	Αθήνα
176	Άννα και Θεοφανώ	Σίνου Κίρα	Κέδρος	2004	Αθήνα
177	Το ασημένιο μενταγιόν	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1994	Αθήνα
178	Κωνσταντίνος Κανάρης	Σκιαδαρέση Μαρία	Άμμος	1997	Αθήνα
179	Τα χρόνια της φωτιάς (Κωνσταντίνος Κανάρης) (Προσωπογραφίες)	Σκιαδαρέση Μαρία	Πατάκη	2007	Αθήνα
180	Ο πρίγκιπας (Αλέξανδρος)	Σκιαδαρέση Μαρία	Πατάκης	2009	Αθήνα

	Υψηλάντης) (Προσωπογραφίες)				
181	Λίγο πριν το τέλος (Ρήγας Βελεστινλής) (Προσωπογραφίες)	Σκιαδαρέση Μαρία	Πατάκης	2007	Αθήνα
182	Για ένα στεφάνι αγριλιάς από την Ολυμπία	Σπυροπούλου Ζωή	Δωρικός	2003	Αθήνα
183	Παπαφλέσσας - Μια ζωή όλο φλόγα	Σταθάτου Φράνση	Μίνωας	2003	Αθήνα
184	Το θαύμα της Ρόδου	Σταθάτου Φράνση	Εστία	1980	Αθήνα
185	Πρόσκληση σε γεύμα (Στους δρόμους του Βυζαντίου (1))	Σταμπόγλη Ελένη	Καλειδοσκόπιο	1997	Αθήνα
186	Αρχαία Ολυμπία και Ολυμπιακοί Αγώνες	Στρατικής Πότης	Στρατικής	1988	Αθήνα
187	Μέγας Αλέξανδρος	Στρατικής Πότης	Στρατικής	1984	Αθήνα
188	Ήρωες της Ελλάδας	Συλλογικό έργο	Ψυχογιός	2007	Αθήνα
189	"Κάποτε στη Μακεδονία..." - Ιστορία της Μακεδονίας για παιδιά	Συλλογικό έργο (επιμ. Ιωάννης Σ. Κολιόπουλος)	University Studio Press	2011	Θεσ/νικη
190	1,2,3...11 Αληθινές Ιστορίες Ολυμπιονικών	Τομαή Φωτεινή	Παπαζήσης	2011	Αθήνα
191	Το αλφαβητάρι των Ολυμπιακών Αγώνων	Τομαή Φωτεινή	Παπαζήσης	2008	Αθήνα
192	Καλώς ήρθατε στην ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ	ΤΣΑΜΠΡΑ Φ. – ΣΚΑΛΙΔΗ Ζ.	Καλέντης	2008	Αθήνα
193	Οι πήλινες Μούσες	Τσίρος Σπύρος Γ.	Κέδρος	1988	Αθήνα
194	Μια βόλτα στα βυζαντινά χρόνια	Τσιτιρίδου- Χριστοφορίδου Εύη	Κέδρος	2014	Αθήνα

195	Βυζαντινή Κωνσταντινούπολη (με δραστηριότητες)	Τσιτιρίδου- Χριστοφορίδου Εύη	Πατάκη	2011	Αθήνα
196	Τα αγγεία και ο κόσμος τους	Φωκά Ιωάννα - Βαλαβάνης Πάνος	Κέδρος	1990	Αθήνα
197	Εκείνη την μέρα... τα παιδιά μίλησαν με τον Κολοκοτρώνη	Φώτου Δήμητρα	Αρναούτη	2013	Αθήνα
198	ΟΛΥΜΠΙΑ	Χαμηλάκη Κατερίνα	Ερευνητές- Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2004	Αθήνα
199	ΜΥΚΗΝΕΣ	Χαμηλάκη Κατερίνα	Ερευνητές- Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2004	Αθήνα
200	Στα χρόνια του Τρικούπη	Χατζή Γιολάντα	Κέδρος	1996	Αθήνα
201	Η ιστορία της Κρήτης	Χατζή Γιολάντα	Πατάκη	1998	Αθήνα
202	Ιστορία και πολιτισμός των Κυκλάδων	Χατζή Γιολάντα	Πατάκη	2002	Αθήνα
203	Κόρινθος και Ίσθμια	Χατζή Γιολάντα	Εξάντας	2003	Αθήνα
204	Δελφοί και Πύθια	Χατζή Γιολάντα	Εξάντας	2002	Αθήνα
205	Αθήνα (οδηγός για παιδιά)	Χατζή Γιολάντα	Κέδρος	2000	Αθήνα
206	Θεσσαλονίκη (οδηγός για παιδιά)	Χατζή Γιολάντα	Κέδρος	1997	Αθήνα
207	ΟΛΥΜΠΙΑ και Ολύμπια	Χατζή Γιολάντα	Εξάντας	2001	Αθήνα
208	ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ - Η μαγεία του κόσμου - ανοίγοντας τα	Χατζηαναγνώστου Τάκης	Καστανιώτης	2005	Αθήνα

	φτερά(1ο)				
209	ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ - Η μαγεία του κόσμου - πέρα από το όνειρο (2ο)	Χατζηαναγνώστου Τάκης	Καστανιώτης	2005	Αθήνα
210	ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ - Η μαγεία του κόσμου -ο γυρισμός (3ο)	Χατζηαναγνώστου Τάκης	Καστανιώτης	2005	Αθήνα
211	Οι Καρυάτιδες μετράνε τα φεγγάρια	Χατζούδη – Τούντα Ελένη	Άγκυρα	2003	Αθήνα
212	Μέγας Αλέξανδρος (Αγαπώ την Ιστορία)	-	Άγκυρα	2012	Αθήνα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΛΙΣΤΑ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

1. Γράφημα 1: Ταξινόμηση βιβλίων με βάση τη χρονιά 1ης έκδοσης.....	34
2. Γράφημα 2: Παιδικά βιβλία, ο Χρόνος και οι Εποχές.....	37
3. Γράφημα 3: Τα θέματα των παιδικών βιβλίων.....	39
4. Γράφημα 4: Πολεμική – Πολιτική Ιστορία.....	41
5. Γράφημα 5: Προσωπικότητες.....	42
6. Γράφημα 6: Τοπική Ιστορία.....	43
7. Γράφημα 7: Πολιτισμός.....	44
8. Γράφημα 8: Ολυμπιακοί Αγώνες.....	45
9. Γράφημα 9: Ολυμπιακοί Αγώνες-Χρονιά 1ης έκδοσης βιβλίων.....	47

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 1

Παιδικά βιβλία, χρονιά 1^{ης} έκδοσης

A/A	Τίτλος	Συγγραφέας	Εκδόσεις	Α' Έκδοση	Πόλη
-----	--------	------------	----------	-----------	------

1980-1985

1	είδα κι άκουσα ΣΤΗΝ ΚΝΩΣΟ	Έμκε Έλλη	Βιβλιοπωλείον της Εστίας	1981	Αθήνα
2	Η Δ' Σταυροφορία	Κυριαζής Κώστας	Εστία	1981	Αθήνα
3	Δοξασμένη Έξοδος	Λάμπας Τάκης	Ατλαντίς	1980-1998	Αθήνα
4	Η φωτιά που δε σβήνει	Σακελλαρίου Χάρης	Καστανιώτης	1985/2011	Αθήνα
5	Στην πόλη του Αϊ Δημήτρη	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1982	Αθήνα
6	Το θαύμα της Ρόδου	Σταθάτου Φράνση	Εστία/Ψυχογιός	1980/2011	Αθήνα
7	Μέγας Αλέξανδρος	Στρατικής Πότης	Στρατικής	1984	Αθήνα

1986-1990

1	Στην αγορά των αρχαίων Αθηναίων	Βέτσης Κων/νος - Ντεκάστρο Μαρίζα	Καλειδοσκόπιο	1989/2006	Αθήνα
2	Η επαναστάτρια και ο Σύλλας	Καραστάθης Κώστας	Ακρίτας	1990	Αθήνα
3	Μακρυγιάννης- Ένας γενναίος πατριδοφύλακας	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα
4	Ρήγας Βελεστινλής- Αγωνιστής και εθνεγέρτης	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα
5	Καραϊσκάκης - Έξοχος αγωνιστής και πατριώτης	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1989	Αθήνα
6	Καποδίστριας-Ο πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα
7	Βυζαντινή τέχνη - Οδηγός για παιδιά	Ντεκάστρο Μαρίζα	Κέδρος	1990	Αθήνα
8	Αρχαία Ολυμπία και Ολυμπιακοί Αγώνες	Στρατικής Πότης	Στρατικής	1988	Αθήνα

9	Οι πήλινες Μούσες	Τσίρος Σπύρος Γ.	Κέδρος	1988	Αθήνα
10	Τα αγγεία και ο κόσμος τους	Φωκά Ιωάννα - Βαλαβάνης Πάνος	Κέδρος	1990/2004	Αθήνα

1991-1995

1	Κολοκοτρώνης - Η αδούλωτη γενιά (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Γιαννακάκης Πάνος	Στρατικής	1995	Αθήνα
2	Καπετάν Κώττας	Γρηγοριάδου - Σουρέλη Γαλάτεια	Ψυχογιός	1992	Αθήνα
3	Ο μεγαλέξανδρος	Ζαραμπούκα Σοφία	Κέδρος	1993	Αθήνα
4	Βασίλειος Διγενής Ακρίτας	Καλοκύρη Ελένη, Καλοκύρης Δημήτρης	Κέδρος	1993 (2η εκδ)	Αθήνα
5	Παπαφλέσσας - Ο πυρπολητής των ψυχών (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1995	Αθήνα
6	Καραϊσκάκης - Ο σταυραετός της Ρούμελης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1995	Αθήνα
7	Λαϊκή Τέχνη - Οδηγός για παιδιά	Ντεκάστρο Μαρίζα	Κέδρος	1994	Αθήνα
8	Στη Μακεδονία μια φορά...	Πατεράκη Γιολάντα	Ψυχογιός	1994/2015	Αθήνα
9	Κάτω από τον ήλιο της Μακεδονίας	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1992	Αθήνα
10	Το ασημένιο μενταγιόν	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1994	Αθήνα

1996-2000

1	Χρυσές Μυκήνες	Γιαλουράκη Σοφία	Ακρίτας	2000	Αθήνα
2	Κάποτε στη Βασιλεύουσα	Ευαγγελίδη Αγάπη	Άγκυρα	1997	Αθήνα
3	Η Αλική στη χώρα των μαρμάρων	Ζέη Άλκη	Κέδρος / Μεταίχμιο	1997/2014	Αθήνα
4	Μαμά, τι έγινε στο Πολυτεχνείο;	Καλογεράκη Μαρία	Ελληνικά Γράμματα	2000	Αθήνα
5	Στο Κρυφό Σχολειό	Καπάνταη Ισμήνη	Ποταμός	1997/2006	Αθήνα
6	απ' των κάστρων	Κόλιας Γ. Ταξιάρχης	Καλειδοσκόπιο	1998	Αθήνα

	τις Χρυσόπορτες (Στους δρόμους του Βυζαντίου (2))				
7	21 από το '21	Κυριακοπούλου Καλλιόπη, Κανελλοπούλου Χάρης	Εμπειρία Εκδοτική	1998/2002	Αθήνα
8	Δυο γενναίες γυναίκες	Λάμπας Τάκης	Ατλαντίς	1998	Αθήνα
9	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος	Λούφα - Τζοάννου Θεοδώρα	Άγκυρα	1996/2011	Αθήνα
10	Στα χνάρια των Φιλικών	Λούφα - Τζοάννου Θεοδώρα	Άγκυρα	1998	Αθήνα
11	Στο σχολείο με... χαρτί και καλαμάρι Στους δρόμους του Βυζαντίου (3)	Μαρκόπουλος Θανάσης	Καλειδοσκόπιο	1999	Αθήνα
12	Αθήνα - Η πόλη μας άλλοτε και τώρα	Μιλλεούνη Μαίρη	Ελληνικά Γράμματα	2000	Αθήνα
13	Ανδρούτσος - Ο θρύλος της Γραβιάς (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
14	Μπουμπουλίνα και Μαντώ Μαυρογένους (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
15	Λόρδος Βύρων - Ο κορυφαίος φιλέλληνας (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1999	Αθήνα
16	Ρήγας Φεραίος - Ο εθνομάρτυρας της επανάστασης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1999	Αθήνα
17	Αθανάσιος Διάκος και Μάρκος Μπότσαρης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1998	Αθήνα
18	Νικηταράς - Ο Τουρκοφάγος (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
19	Η Αθήνα σε 7 διαδρομές (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Ακρίτας / Μεταίχιμο	2000/2009	Αθήνα

20	Η τροχιά του πολιτισμού	Παπάκου - Λάγου Αυγή	Σύγχρονη Εποχή	1999	Αθήνα
21	Το λυκαυγές του πολιτισμού	Παπάκου - Λάγου Αυγή	Σύγχρονη Εποχή	1999	Αθήνα
22	Κατσαντώνης - Το λιοντάρι της κλεφτουριάς (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	1998	Αθήνα
23	Κανάρης - Ο μπουρλοτιέρης του Αιγαίου (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	1998	Αθήνα
24	Στο σκοτάδι της σπηλιάς	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1998/2001	Αθήνα
25	Κωνσταντίνος Κανάρης	Σκιαδαρέση Μαρία	Άμμος	1997	Αθήνα
26	Πρόσκληση σε γεύμα (Στους δρόμους του Βυζαντίου (1))	Σταμπόγλη Ελένη	Καλειδοσκόπιο	1997/2002	Αθήνα
27	Στα χρόνια του Τρικούπη	Χατζή Γιολάντα	Κέδρος	1996/2000	Αθήνα
28	Η ιστορία της Κρήτης	Χατζή Γιολάντα	Πατάκη	1998	Αθήνα
29	Αθήνα (οδηγός για παιδιά)	Χατζή Γιολάντα	Κέδρος	2000	Αθήνα
30	Θεσσαλονίκη (οδηγός για παιδιά)	Χατζή Γιολάντα	Κέδρος	1997	Αθήνα

2001-2005

1	Ολυμπιακοί αγώνες και ολυμπιακό πνεύμα	Αναστασάκη Μιμικάννα	Ατραπός	2004	Αθήνα
2	Γεννημένοι νικητές: Διαγώρας ο Ρόδιος: Μια μεγάλη οικογένεια ολυμπιονικών	Βαλαβάνης Πάνος Δ.	Ακρίτας	2003	Αθήνα
3	Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα	Γιαννακούρου - Γαλερή Μαρή	Παπαδόπουλος	2003	Αθήνα
4	Ιουστινιανός	Ζάνου Δανάη	Μίνωας	2004	Αθήνα
5	Το Βυζάντιο σε εικόνες 1	Ζαραμπούκα Σοφία	Πατάκη	2005	Αθήνα
6	Το Βυζάντιο σε	Ζαραμπούκα Σοφία	Πατάκη	2005	Αθήνα

	εικόνες 2				
7	Φράγκοι ιππότες στην Ελλάδα (Με το σπαθί στο χέρι)	Ηλιού Λίζα	Μίλητος	2002	Αθήνα
8	Ακρίτες οι υπερασπιστές των συνόρων (Με το σπαθί στο χέρι)	Ηλιού Λίζα	Μίλητος	2002	Αθήνα
9	Αρματολοί και κλέφτες (Με το σπαθί στο χέρι)	Ηλιού Λίζα	Μίλητος	2002	Αθήνα
10	Κόκκινη κλωστή δεμένη - Το παραμύθι των υφασμάτων (Στους δρόμους του Βυζαντίου (4))	Καλαμαρά Παρή	Καλειδοσκόπιο	2002	Αθήνα
11	Μια φορά κι έναν καιρό εκεί στην Εύβοια...	Καλέμης Αλέξανδρος Δ.	Ευβοϊκές Εκδόσεις Κίνητρο Ε. Καλέμη	2003	Χαλκίδα
12	Περικλής - Ο μεγάλος Αθηναίος πολιτικός	Καλτσίκη Έμμυ	Άγκυρα	2005	Αθήνα
13	Σωκράτης, ο δάσκαλος των αιώνων	Κοκκινάκη Νένα	Άγκυρα	2003	Αθήνα
14	Ελλάδα η χώρα των σοφών και των ηρώων	Μαραγκός Νίκος	Ι. Σιδέρης	2004	Αθήνα
15	Ιστορίες από το Βυζάντιο α' τόμος Περίοδος 300-565 μ.Χ.	Μαυροειδή-Παπαδάκη Σοφία	Πατάκη	2003	Αθήνα
16	Ιστορίες από το Βυζάντιο β' τόμος Περίοδος 610-1025 μ.Χ.	Μαυροειδή-Παπαδάκη Σοφία	Πατάκη	2003	Αθήνα
17	Ιστορίες από το Βυζάντιο γ' τόμος Περίοδος 900-1453 μ. Χ.	Μαυροειδή-Παπαδάκη Σοφία	Πατάκη	2003	
18	Οι Ολυμπιακοί αγώνες	Μουρατίδης Γιάννης	Πλάτων	2003	
19	Ανδρέας Μιαούλης - Ο ναύαρχος του Αγώνα (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	2003	Αθήνα

20	Διαγόρας ο Ρόδιος - Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΥΓΜΑΧΟΣ	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
21	Αρχιμήδης	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
22	Η εκστρατεία των Αθηναίων στη Σικελία	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
23	Η Μάχη του Μαραθώνα	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
24	Η ναυμαχία της Σαλαμίνας	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
25	Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
26	Τα ολυμπιακά αγωνίσματα	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
27	ΟΛΥΜΠΙΑ - Μύθοι και Ιστορία - ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΔΟΞΑΣ	Περίορη Ευγενία	Φυτράκης	2004	Αθήνα
28	Πλαπούτας - Ο πολέμαρχος του Μοριά (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	2003	Αθήνα
29	Ο Σπύρος Λούης και οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες	Πούλος Κώστας	Παπαδόπουλος	2003	Αθήνα
30	Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης Στιγμές από τη ζωή του	Πούλος Κώστας	Παπαδόπουλος	2004	Αθήνα
31	Μαρία Κάλλας (ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ)	Πούλος Κώστας	Παπαδόπουλος	2004	Αθήνα
32	Τα απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη	Πούλος Κώστας (διασκευή)	Παπαδόπουλος	2002	Αθήνα
33	Στην Ολυμπία κάποτε...	Ράπτης Γεώργιος, Δελημπανίδου Γεωργία	Πατάκη	2004	Αθήνα
34	Μπουμπουλίνα μια ζωή για την πατρίδα	Ρώσση-Ζαΐρη Ρένα	Μίνωας	2004	Αθήνα
35	Ανδρέας Μιαούλης - Μια ζωή σαν παραμύθι	Ρώσση-Ζαΐρη Ρένα	Μίνωας	2002	Αθήνα
36	ΑΡΧΑΙΑ ΑΘΗΝΑ	Σβορώνου Ελένη	Ερευνητές	2003	Αθήνα
37	Μισή μαγική ώρα	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2004	Αθήνα

	στην Επίδαυρο				
38	Μισή μαγική ώρα στην Ακρόπολη	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
39	Μισή μαγική ώρα στην Ολυμπία	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
40	Μισή μαγική ώρα στους Δελφούς	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2004	Αθήνα
41	Το μυστήριο της κλεμμένης ολυμπιακής φλόγας	Σιάκη Ματίνα	Καστανιώτης	2003	Αθήνα
42	Η φλόγα που λάμπει για πάντα	Σιάκη Ματίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
43	Ρεκόρ, μετάλλια και υπεραθλητές	Σιάκη Ματίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
44	Άννα και Θεοφανώ	Σίνου Κίρα	Κέδρος	2004	Αθήνα
45	Για ένα στεφάνι αγριλιάς από την Ολυμπία	Σπυροπούλου Ζωή	Δωρικός	2003	Αθήνα
46	Παπαφλέσσας - Μια ζωή όλο φλόγα	Σταθάτου Φράνση	Μίνωας	2003	Αθήνα
47	ΟΛΥΜΠΙΑ	Χαμηλάκη Κατερίνα	Ερευνητές-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2004	Αθήνα
48	ΜΥΚΗΝΕΣ	Χαμηλάκη Κατερίνα	Ερευνητές-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2004	Αθήνα
49	Ιστορία και πολιτισμός των Κυκλάδων	Χατζή Γιολάντα	Πατάκη	2002	Αθήνα
50	Κόρινθος και Ίσθμια	Χατζή Γιολάντα	Εξάντας	2003	Αθήνα
51	Δελφοί και Πύθια	Χατζή Γιολάντα	Εξάντας	2002	Αθήνα
52	ΟΛΥΜΠΙΑ και Ολύμπια	Χατζή Γιολάντα	Εξάντας	2001	Αθήνα
53	ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ - Η μαγεία του κόσμου - ανοίγοντας τα φτερά(1ο)	Χατζηαναγνώστου Τάκης	Καστανιώτης	2005	Αθήνα
54	ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ - Η μαγεία του κόσμου -πέρα από το όνειρο (2ο)	Χατζηαναγνώστου Τάκης	Καστανιώτης	2005	Αθήνα
55	ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ	Χατζηαναγνώστου	Καστανιώτης	2005	Αθήνα

	ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ - Η μαγεία του κόσμου -ο γυρισμός (3ο)	Τάκης			
56	Οι Καρνατίδες μετράνε τα φεγγάρια	Χατζούδη - Τούντα Ελένη	Άγκυρα	2003/2012	Αθήνα

2006-2010

1	Το βιβλίο των αυτοκρατόρων (Το Βυζάντιο των Θαυμάτων)	Αγγελίδου Μαρία	Α. Α. Λιβάνη	2010	Αθήνα
2	Γεννήθηκα το 1821	Αποστολίδου Ρέα, Αβέρωφ Γιούρι	Σκάι	2010	Αθήνα
3	Διγενής Ακρίτας - Ο ήρωας που έγινε θρύλος (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
4	Θεοδώρα - Μια αληθινή αυτοκράτειρα (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
5	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος Ο τελευταίος αυτοκράτορας (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
6	Η Στάση του Νίκα - Η μεγάλη εξέγερση (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
7	Θεόδωρος Κολοκοτρώνης	Γαλανού Ειρήνη	Νίκας/Ελληνική Παιδεία Α.Ε.	2007	Αθήνα
8	Μέγας Αλέξανδρος (Τα παιδικά του χρόνια)	Γραμμένος Μπάμπης	Άγκυρα	2010	Αθήνα
9	Η Γούπη στην Ακρόπολη	Δαρδάλη Άννα	Χατζηλάκος Π.	2007	Αθήνα
10	Ο Φίλιππος και τα μαγικά κρόταλα	Δούκα Μάνια	Μπίρη - Νέες Σελίδες	2010	Αθήνα
11	Φάρμακα και θαύματα... (Στους δρόμους του Βυζαντίου (5))	Κατσαρός Βασίλης	Καλειδοσκόπιο	2008	Αθήνα

12	Ένα τρένο είναι η ελληνική ιστορία...	Καψάλης Γιώργος Π.	Κέδρος	2007	
13	Αριστοτέλης: Ο μέτοικος που έγινε πατέρας της επιστήμης	Κοκκινάκη Νένα	Άγκυρα	2006	Αθήνα
14	Πρώτη γνωριμία με την Αθήνα του Περικλή	Κροντηρά Λήδα	Ποταμός	2007	Αθήνα
15	Μία + 5 Καρυάτιδες	Κυριτσόπουλος Αλέξης	Κέδρος	2007	Αθήνα
16	ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ	Κωνσταντινίδης Ησαΐας	Ελληνική Άνοδος	2008	Αθήνα
17	Οι θαυμαστές περιπέτειες του Μεγαλέξανδρου	Κωνσταντινίδης Ησαΐας	Ιδιωτική	2006	
18	Ο Μέγας Αλέξανδρος (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
19	Ο Λεωνίδας (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
20	Λίγα γαρίφαλα για το Πολυτεχνείο	Μουρίκη Κατερίνα	Διάπλαση	2008	Αθήνα
21	Η ζωφόρος του Παρθενώνα	Μπίρη - Μελά Μαρία	Μπίρη - Νέες Σελίδες	2010	Αθήνα
22	Κωνσταντής, ο Γενίσαρος που δεν ξέχασε	Ντάσιου-Γιάννου Αθηνά	Άθως (Σταμούλη Α.Ε.)	2006	Αθήνα
23	Τα χρόνια πέρασαν... οι σελίδες γέμισαν - Ημερολόγιο 1910	Ντεκάστρο Μαρίζα	Μεταίχιμο	2009	Αθήνα
24	Μακρυγιάννης	Ντεκάστρο Μαρίζα	Ερευνητές - Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2007	Αθήνα
25	Πάμε στη Θεσσαλονίκη; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
26	Πάμε στους Δελφούς; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2009	Αθήνα
27	Πάμε στο Ναύπλιο; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2009	Αθήνα
28	Πάμε στην Κρήτη; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2009	Αθήνα

29	Ο βυζαντινός στρατός και το τέλος του Βυζαντίου	Ντεκάστρο Μαρίζα	Ακρίτας	2008	Αθήνα
30	Μικροί Επισκέπτες στο Μουσείο της Ακρόπολης	Πίνη Εύη	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
31	Με τη Γλαύκη στην Αρχαία Αγορά της Αθήνας	Πίνη Εύη	Παπαδόπουλος	2008	Αθήνα
32	Περικλής και κλασική Αθήνα	Πίνη Εύη	Ερευνητές	2009	Αθήνα
33	Η μάχη του Μαραθώνα	Πίνη Εύη	Ερευνητές	2010	Αθήνα
34	ΟΙ ΠΡΟΕΛΛΗΝΕΣ	Ροδάκης Περικλής	Λιβάνης	2008	Αθήνα
35	Πάμε στην Αθήνα; (Οδηγοί πόλεων)	Σβορώνου Ελένη	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
36	Θεσσαλονίκη (Οδηγοί πόλεων)	Σβορώνου Ελένη	Ερευνητές- Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2006	Αθήνα
37	Τα χρόνια της φωτιάς (Κωνσταντίνος Κανάρης) (Προσωπογραφίες)	Σκιαδαρέση Μαρία	Πατάκη	2007	Αθήνα
38	Ο πρίγκιπας (Αλέξανδρος Υψηλάντης) (Προσωπογραφίες)	Σκιαδαρέση Μαρία	Πατάκης	2009	Αθήνα
39	Λίγο πριν το τέλος (Ρήγας Βελεστινλής) (Προσωπογραφίες)	Σκιαδαρέση Μαρία	Πατάκης	2007	Αθήνα
40	Ήρωες της Ελλάδας	Συλλογικό έργο	Ψυχογιός	2007	Αθήνα
41	Το αλφαβητάρι των Ολυμπιακών Αγώνων	Τομαή Φωτεινή	Παπαζήσης	2008	Αθήνα
42	Καλώς ήρθατε στην ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ	ΤΣΑΜΠΡΑ Φ.- ΣΚΑΛΙΔΗ Ζ.	Καλέντης	2008	Αθήνα

2011-2015

1	Ιστορίες που τις είπε ο πόλεμος	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχιμο	2012	Αθήνα
2	Ιστορίες που τις	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχιμο	2012	Αθήνα

	είπε η θάλασσα				
3	Ιστορίες που τις είπε το φως	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχιμο	2014	Αθήνα
4	Ιστορίες που τις είπε ο δρόμος	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχιμο	2013	Αθήνα
5	Ιστορίες που τις είπε η αγορά	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχιμο	2013	Αθήνα
6	Ιστορίες που τις είπε η Πέτρα/πέτρα	Αγγελίδου Μαρία	Αερόστατο / Μεταίχιμο	2011 / 2014	Αθήνα
7	Μύρτις: Οι ζωές της	Αγγελίδου Μαρία	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα
8	Το βιβλίο των πειρατών (Το Βυζάντιο των Θαυμάτων)	Αγγελίδου Μαρία	Λιβάνης	2011	Αθήνα
9	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος Ο τελευταίος αυτοκράτορας (Αγαπώ την Ιστορία)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2012	Αθήνα
10	Κάποτε στη ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Βιγγοπούλου Μυρσίνη	Άθως (Σταμούλη Α.Ε.)	2011	Αθήνα
11	Ένας μικρούλης μεγάλος ολυμπιονίκης	Γεωργιάδη Σγουρή	Διεθνές Κέντρο Ολυμπιακής Εκεχειρίας	2012	Αθήνα
12	Μέγας Αλέξανδρος - Θρύλος και Ιστορία	Γιαννόπουλος Χρήστος	Καρακώτσογλου	2015	Αθήνα
13	Λεωνίδας το λιοντάρι των Θερμοπυλών	Γιαννόπουλος Χρήστος	Καρακώτσογλου	2015	Αθήνα
14	Κύθηρα: Οδηγός για παιδιά	Δαμιανού Μ. Δέσποινα	Εταιρεία Κυθηραϊκών Μελετών	2015	Αθήνα
15	Μέγας Αλέξανδρος	Δεληγιάννη - Αναστασιάδη Γεωργία	Μίνωας	2012	Αθήνα
16	Μια σιροπιαστή ιστορία από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης	Ιακώβου Άννα	Παρρησία	2012	Αθήνα
17	Καλώς Ήρθες στην Αρχαία Ελλάδα	Καζαντζίδα Μαρία	Άγκυρα	2014/2015	Αθήνα
18	Σκιές στη Λίμνη	Καραμπάτη Περσεφόνη	Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα	2014	
19	Σαν τέτοια ώρα στο βουνό	Καραμπάτη Περσεφόνη	Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα	2015	
20	Μια μπαλάντα για	Κλιάφα Μαρούλα	Μεταίχιμο	2014	Αθήνα

	τη Ρεβέκκα				
21	Από την Ολυμπία προς όλο τον Κόσμο!	Κλοκώνα Ιλεάνα	Άγκυρα	2015	Αθήνα
22	Εσύ πώς έζησες μικρός, παππού;	Κρεμμυδάς Βασίλης	Τυπωθήτω	2014	Αθήνα
23	Θεόδωρος Κολοκοτρώνης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
24	Κωνσταντίνος Κανάρης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
25	Σόλωνας ο σοφός νομοθέτης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα
26	Ο Περικλής και ο χρυσός αιώνας (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα
27	Κωνσταντινούπολη - Η βασίλισσα των πόλεων (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2014	Αθήνα
28	Η αντίσταση των Ελλήνων (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2015	Αθήνα
29	Η μάχη του Μαραθώνα (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2015	Αθήνα
30	Η εξέγερση του Πολυτεχνείου (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
31	Γεώργιος Καραϊσκάκης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2014	Αθήνα
32	Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι του Μεσολογγίου (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2014	Αθήνα
33	Το έπος του '40 (Η Πρώτη μου	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα

	Ιστορία)				
34	Ένα κορίτσι φτερουγίζει στον Κεραμεικό	Μπουλώτης Χρήστος	Πολιτιστικό ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς	2011	Αθήνα
35	25η Μαρτίου - Διπλογοιρτή για την Ελλάδα	Μωραΐτου Πηνελόπη, Μωραΐτου Μαρία	Ακρίτας	2012	Αθήνα
36	Τι και πώς στην Προϊστορία (Οδηγός για παιδιά)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Κέδρος	2013	Αθήνα
37	Ο κόκκινος μανδύας	Πίνη Εύη	Ερευνητές	2013	Αθήνα
38	Το πάτημα του Έλληνα	Σβορώνου Ελένη	Κέδρος	2015	Αθήνα
39	Στη μάχη του Μαραθώνα	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2015	Αθήνα
40	Ο Πέτρος και η επανάσταση του 1821	Σέρβη Κατερίνα	Σκάι	2011	Αθήνα
41	"Κάποτε στη Μακεδονία..." - Ιστορία της Μακεδονίας για παιδιά	Συλλογικό έργο (επιμ. Ιωάννης Σ. Κολιόπουλος)	University Studio Press	2011	Θεσ/νικη
42	1,2,3...11 Αληθινές Ιστορίες Ολυμπιονικών	Τομαή Φωτεινή	Παπαζήσης	2011	Αθήνα
43	Μια βόλτα στα βυζαντινά χρόνια	Τσιτιρίδου-Χριστοφορίδου Εύη	Κέδρος	2014	Αθήνα
44	Βυζαντινή Κωνσταντινούπολη (με δραστηριότητες)	Τσιτιρίδου-Χριστοφορίδου Εύη	Πατάκη	2011	Αθήνα
45	Εκείνη την μέρα... τα παιδιά μίλησαν με τον Κολοκοτρώνη	Φώτου Δήμητρα	Αρναούτη	2013	Αθήνα
46	Μέγας Αλέξανδρος (Αγαπώ την Ιστορία)		Άγκυρα	2012	Αθήνα

2016

1	Το Βυζάντιο σε έξι χρώματα-κόκκινο	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχιμο	2016	Αθήνα
2	Το Βυζάντιο σε έξι χρώματα-χρυσό	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχιμο	2016	Αθήνα

3	Κρήτη-Από τον Μίνωα ως σήμερα (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2016	Αθήνα
4	Οι Ολυμπιακοί αγώνες (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2016	Αθήνα
5	Η ελευθερία και το ταξίδι της ελληνικής Σημαίας	Μωραΐτου Πηνελόπη	Πορφύρα	2016	Αθήνα
6	Στη μάχη των Θερμοπυλών	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	24/11/2016	Αθήνα

Χωρίς Χρονολόγηση

1	Λεύκωμα αγωνιστών 1821	Λάππας Τάκης	Ατλαντίς	χ.χ.	
2	Γουτεμβέργιος και η εφεύρεση της τυπογραφίας (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
3	Έντισον και οι μεγάλες εφευρέσεις (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
4	Κολόμβος και η ανακάλυψη της Αμερικής (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
5	Γαλιλαίος και τα μυστικά του ουρανού (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 2

Παιδικά βιβλία, ο Χρόνος και οι Εποχές

Προϊστορία – Αρχαιότητα

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α΄/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Ιστορίες που τις είπε ο πόλεμος	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2012	Αθήνα
2	Ιστορίες που τις είπε η θάλασσα	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2012	Αθήνα
3	Ιστορίες που τις είπε το φως	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2014	Αθήνα
4	Ιστορίες που τις είπε ο δρόμος	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2013	Αθήνα
5	Ιστορίες που τις είπε η αγορά	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2013	Αθήνα
6	Ιστορίες που τις είπε η Πέτρα/πέτρα	Αγγελίδου Μαρία	Αερόστατο / Μεταίχμιο	2011 / 2014	Αθήνα
7	Μύρτις: Οι ζωές της	Αγγελίδου Μαρία	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα
8	Ολυμπιακοί αγώνες και ολυμπιακό πνεύμα	Αναστασάκη Μιμικάννα	Ατραπός	2004	Αθήνα
9	Γεννημένοι νικητές: Διαγόρας ο Ρόδιος: Μια μεγάλη οικογένεια ολυμπιονικών	Βαλαβάνης Πάνος Δ.	Ακρίτας	2003	Αθήνα
10	Στην αγορά των αρχαίων Αθηναίων	Βέτσης Κων/νος - Ντεκάστρο Μαρίζα	Καλειδοσκόπιο	1989/2006	Αθήνα
11	Χρυσές Μυκήνες	Γιαλουράκη Σοφία	Ακρίτας	2000	Αθήνα
12	Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα	Γιαννακούρου - Γαλερή Μαρή	Παπαδόπουλος	2003	Αθήνα
13	Μέγας Αλέξανδρος - Θρύλος και Ιστορία	Γιαννόπουλος Χρήστος	Καρακώτσογλου	2015	Αθήνα
14	Λεωνίδας το λιοντάρι των Θερμοπυλών	Γιαννόπουλος Χρήστος	Καρακώτσογλου	2015	Αθήνα
15	Μέγας Αλέξανδρος (Τα παιδικά του χρόνια)	Γραμμένος Μπάμπης	Άγκυρα	2010	Αθήνα
16	Η Γούπυ στην Ακρόπολη	Δαρδάλη Άννα	Χατζηλάκος Π.	2007	Αθήνα
17	Μέγας Αλέξανδρος	Δεληγιάννη - Αναστασιάδη Γεωργία	Μίνωας	2012	Αθήνα
18	Ο Φίλιππος και τα	Δούκα Μάνια	Μπίρη - Νέες	2010	Αθήνα

	μαγικά κρόταλα		Σελίδες		
19	είδα κι άκουσα ΣΤΗΝ ΚΝΩΣΟ	Έμκε Έλλη	Βιβλιοπωλείον της Εστίας	1981	Αθήνα
20	Ο μεγαλέξανδρος	Ζαραμπούκα Σοφία	Κέδρος	1993	Αθήνα
21	Καλώς Ήρθες στην Αρχαία Ελλάδα	Καζαντζίδη Μαρία	Άγκυρα	2014/2015	Αθήνα
22	Περικλής - Ο μεγάλος Αθηναίος πολιτικός	Καλτσίκη Έμμου	Άγκυρα	2005	Αθήνα
23	Από την Ολυμπία προς όλο τον Κόσμο!	Κλοκώνα Ιλεάνα	Άγκυρα	2015	Αθήνα
24	Αριστοτέλης: Ο μέτοικος που έγινε πατέρας της επιστήμης	Κοκκινάκη Νένα	Άγκυρα	2006	Αθήνα
25	Σωκράτης, ο δάσκαλος των αιώνων	Κοκκινάκη Νένα	Άγκυρα	2003	Αθήνα
26	Πρώτη γνωριμία με την Αθήνα του Περικλή	Κροντηρά Λήδα	Ποταμός	2007	Αθήνα
27	Οι θαυμαστές περιπέτειες του Μεγαλέξανδρου	Κωνσταντινίδης Ησαΐας	Ιδιωτική	2006	
28	Σόλωνας ο σοφός νομοθέτης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα
29	Ο Περικλής και ο χρυσός αιώνας (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα
30	Ο Λεωνίδας (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
31	Η μάχη του Μαραθώνα (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2015	Αθήνα
32	Κρήτη-Από τον Μίνωα ως σήμερα (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2016	Αθήνα
33	Ο Μέγας Αλέξανδρος (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
34	Οι Ολυμπιακοί αγώνες	Μουρατίδης Γιάννης	Πλάτων	2003	
35	Η ζωφόρος του Παρθενώνα	Μπίρη - Μελά Μαρία	Μπίρη - Νέες Σελίδες	2010	Αθήνα
36	Ένα κορίτσι φτερουγίζει στον	Μπουλώτης Χρήστος	Πολιτιστικό ίδρυμα Ομίλου	2011	Αθήνα

	Κεραμεικό		Πειραιώς		
37	Αρχιμήδης	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
38	Η εκστρατεία των Αθηναίων στη Σικελία	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
39	Η Μάχη του Μαραθώνα	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
40	Η ναυμαχία της Σαλαμίνας	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
41	Διαγόρας ο Ρόδιος - Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΥΓΜΑΧΟΣ	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
42	Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
43	Τα ολυμπιακά αγωνίσματα	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
44	Τι και πώς στην Προϊστορία (Οδηγός για παιδιά)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Κέδρος	2013	Αθήνα
45	Η τροχιά του πολιτισμού	Παπάκου - Λάγου Αυγή	Σύγχρονη Εποχή	1999	Αθήνα
46	Το λυκαυγές του πολιτισμού	Παπάκου - Λάγου Αυγή	Σύγχρονη Εποχή	1999	Αθήνα
47	Στη Μακεδονία μια φορά...	Πατεράκη Γιολάντα	Ψυχογιός	1994/2015	Αθήνα
48	ΟΛΥΜΠΙΑ - Μύθοι και Ιστορία - ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΔΟΞΑΣ	Περίορη Ευγενία	Φυτράκης	2004	Αθήνα
49	Περικλής και κλασική Αθήνα	Πίνη Εύη	Ερευνητές	2009	Αθήνα
50	Η μάχη του Μαραθώνα	Πίνη Εύη	Ερευνητές	2010	Αθήνα
51	Ο κόκκινος μανδύας	Πίνη Εύη	Ερευνητές	2013	Αθήνα
52	Στην Ολυμπία κάποτε...	Ράπτης Γεώργιος, Δελημπανίδου Γεωργία	Πατάκη	2004	Αθήνα
53	ΟΙ ΠΡΟΕΛΛΗΝΕΣ	Ροδάκης Περικλής	Λιβάνης	2008	Αθήνα
54	ΑΡΧΑΙΑ ΑΘΗΝΑ	Σβορώνου Ελένη	Ερευνητές	2003	Αθήνα
55	Στη μάχη των Θερμοπυλών	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	24/11/2016	Αθήνα
56	Στη μάχη του Μαραθώνα	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2015	Αθήνα
57	Το μυστήριο της κλεμμένης ολυμπιακής φλόγας	Σιάκη Ματίνα	Καστανιώτης	2003	Αθήνα
58	Η φλόγα που λάμπει για πάντα	Σιάκη Ματίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα

59	Στο σκοτάδι της σπηλιάς	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1998/2001	Αθήνα
60	Κάτω από τον ήλιο της Μακεδονίας	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1992	Αθήνα
61	Για ένα στεφάνι αγριλιάς από την Ολυμπία	Σπυροπούλου Ζωή	Δωρικός	2003	Αθήνα
62	Το θαύμα της Ρόδου	Σταθάτου Φράνση	Εστία/Ψυχογιός	1980/2011	Αθήνα
63	Μέγας Αλέξανδρος	Στρατικής Πότης	Στρατικής	1984	Αθήνα
64	Αρχαία Ολυμπία και Ολυμπιακοί Αγώνες	Στρατικής Πότης	Στρατικής	1988	Αθήνα
65	1,2,3...11 Αληθινές Ιστορίες Ολυμπιονικών	Τομαή Φωτεινή	Παπαζήσης	2008	Αθήνα
66	Καλώς ήρθατε στην ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ	ΤΣΑΜΠΡΑ Φ.-ΣΚΑΛΙΔΗ Ζ.	Καλέντης	2008	Αθήνα
67	Τα αγγεία και ο κόσμος τους	Φωκά Ιωάννα - Βαλαβάνης Πάνος	Κέδρος	1990/2004	Αθήνα
68	ΜΥΚΗΝΕΣ	Χαμηλάκη Κατερίνα	Ερευνητές- ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2004	Αθήνα
69	Η ιστορία της Κρήτης	Χατζή Γιολάντα	Πατάκη	1998	Αθήνα
70	Ιστορία και πολιτισμός των Κυκλάδων	Χατζή Γιολάντα	Πατάκη	2002	Αθήνα
71	Κόρινθος και Ίσθμια	Χατζή Γιολάντα	Εξάντας	2003	Αθήνα
72	Δελφοί και Πύθια	Χατζή Γιολάντα	Εξάντας	2002	Αθήνα
73	Οι Καρυάτιδες μετράνε τα φεγγάρια	Χατζούδη - Τούντα Ελένη	Άγκυρα	2003/2012	Αθήνα
74	Μέγας Αλέξανδρος (Αγαπώ την Ιστορία)		Άγκυρα	2012	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 3

Παιδικά βιβλία, ο Χρόνος και οι Εποχές

Μεσαίωνα - Βυζάντιο

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α΄/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Το βιβλίο των πειρατών (Το Βυζάντιο των Θαυμάτων)	Αγγελίδου Μαρία	Λιβάνης	2011	Αθήνα
2	Το βιβλίο των αυτοκρατόρων (Το Βυζάντιο των Θαυμάτων)	Αγγελίδου Μαρία	Α. Α. Λιβάνη	2010	Αθήνα
3	Το Βυζάντιο σε έξι χρώματα-κόκκινο	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2016	Αθήνα
4	Το Βυζάντιο σε έξι χρώματα-χρυσό	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2016	Αθήνα
5	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος Ο τελευταίος αυτοκράτορας (Αγαπώ την Ιστορία)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2012	Αθήνα
6	Διγενής Ακρίτας - Ο ήρωας που έγινε θρύλος (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
7	Θεοδώρα - Μια αληθινή αυτοκράτειρα (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
8	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος Ο τελευταίος αυτοκράτορας (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
9	Η Στάση του Νίκα - Η μεγάλη εξέγερση (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα

10	Κάποτε στη Βασιλεύουσα	Ευαγγελίδη Αγάπη	Άγκυρα	1997	Αθήνα
11	Ιουστινιανός	Ζάνου Δανάη	Μίνωας	2004	Αθήνα
12	Το Βυζάντιο σε εικόνες 1	Ζαραμπούκα Σοφία	Πατάκη	2005	Αθήνα
13	Το Βυζάντιο σε εικόνες 2	Ζαραμπούκα Σοφία	Πατάκη	2005	Αθήνα
14	Φράγκοι ιππότες στην Ελλάδα (Με το σπαθί στο χέρι)	Ηλιού Λίζα	Μίλητος	2002	Αθήνα
15	Ακρίτες οι υπερασπιστές των συνόρων (Με το σπαθί στο χέρι)	Ηλιού Λίζα	Μίλητος	2002	Αθήνα
16	Κόκκινη κλωστή δεμένη - Το παραμύθι των υφασμάτων (Στους δρόμους του Βυζαντίου (4))	Καλαμαρά Παρή	Καλειδοσκόπιο	2002	Αθήνα
17	Βασίλειος Διγενής Ακρίτας	Καλοκύρη Ελένη, Καλοκύρης Δημήτρης	Κέδρος	1993 (2η εκδ)	Αθήνα
18	Η επαναστάτρια και ο Σύλλας	Καραστάθης Κώστας	Ακρίτας	1990	Αθήνα
19	Φάρμακα και θαύματα... (Στους δρόμους του Βυζαντίου (5))	Κατσαρός Βασίλης	Καλειδοσκόπιο	2008	Αθήνα
20	απ' των κάστρων τις Χρυσόπορτες (Στους δρόμους του Βυζαντίου (2))	Κόλιας Γ. Ταξιάρχης	Καλειδοσκόπιο	1998	Αθήνα
21	Η Δ' Σταυροφορία	Κυριαζής Κώστας	Εστία	1981	Αθήνα
22	ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ	Κωνσταντινίδης Ησαΐας	Ελληνική Άνοδος	2008	Αθήνα
23	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος	Λούφα - Τζοάννου Θεοδώρα	Άγκυρα	1996/2011	Αθήνα
24	Κωνσταντινούπολη - Η βασίλισσα των πόλεων (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2014	Αθήνα
25	Στο σχολείο με... χαρτί και καλαμάρι Στους δρόμους του Βυζαντίου (3)	Μαρκόπουλος Θανάσης	Καλειδοσκόπιο	1999	Αθήνα
26	Ιστορίες από το Βυζάντιο α' τόμος	Μαυροειδή-Παπαδάκη Σοφία	Πατάκη	2003	Αθήνα

	Περίοδος 300-565 μ.Χ.				
27	Ιστορίες από το Βυζάντιο β' τόμος Περίοδος 610-1025 μ.Χ.	Μαυροειδή-Παπαδάκη Σοφία	Πατάκη	2003	Αθήνα
28	Ιστορίες από το Βυζάντιο γ' τόμος Περίοδος 900-1453 μ. Χ.	Μαυροειδή-Παπαδάκη Σοφία	Πατάκη	2003	
29	Ο βυζαντινός στρατός και το τέλος του Βυζαντίου	Ντεκάστρο Μαρίζα	Ακρίτας	2008	Αθήνα
30	Βυζαντινή τέχνη - Οδηγός για παιδιά	Ντεκάστρο Μαρίζα	Κέδρος	1990	Αθήνα
31	Η φωτιά που δε σβήνει	Σακελλαρίου Χάρης	Καστανιώτης	1985/2011	Αθήνα
32	Στην πόλη του Αϊ Δημήτρη	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1982	Αθήνα
33	Άννα και Θεοφανώ	Σίνου Κίρα	Κέδρος	2004	Αθήνα
34	Το ασημένιο μενταγιόν	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1994	Αθήνα
35	Πρόσκληση σε γεύμα (Στους δρόμους του Βυζαντίου (1))	Σταμπόγλη Ελένη	Καλειδοσκόπιο	1997/2002	Αθήνα
36	Μια βόλτα στα βυζαντινά χρόνια	Τσιτιρίδου-Χριστοφορίδου Εύη	Κέδρος	2014	Αθήνα
37	Βυζαντινή Κωνσταντινούπολη (με δραστηριότητες)	Τσιτιρίδου-Χριστοφορίδου Εύη	Πατάκη	2011	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 4

Παιδικά βιβλία, ο Χρόνος και οι Εποχές

Νεότερη Εποχή

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Γεννήθηκα το 1821	Αποστολίδου Ρέα, Αβέρωφ Γιούρι	Σκάι	2010	Αθήνα
2	Κάποτε στη ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Βιγγοπούλου Μυρσίνη	Άθως (Σταμούλη Α.Ε.)	2011	Αθήνα
3	Θεόδωρος Κολοκοτρώνης	Γαλανού Ειρήνη	Νίκας/Ελληνική Παιδεία Α.Ε.	2007	Αθήνα
4	Ένας μικρούλης μεγάλος ολυμπιονίκης	Γεωργιάδη Σγουρή	Διεθνές Κέντρο Ολυμπιακής Εκχειρίας	2012	Αθήνα
5	Κολοκοτρώνης - Η αδούλωτη γενιά (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Γιαννακάκης Πάνος	Στρατικής	1995	Αθήνα
6	Καπετάν Κώττας	Γρηγοριάδου - Σουρέλη Γαλάτεια	Ψυχογιός	1992	Αθήνα
7	Αρματολοί και κλέφτες (Με το σπαθί στο χέρι)	Ηλιού Λίζα	Μίλητος	2002	Αθήνα
8	Μια σιροπιαστή ιστορία από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης	Ιακώβου Άννα	Παρρησία	2012	Αθήνα
9	Στο Κρυφό Σχολειό	Καπάνταη Ισμήνη	Ποταμός	1997/2006	Αθήνα
10	Σκιές στη Λίμνη	Καραμπάτη Περσεφόνη	Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα	2014	
11	Σαν τέτοια ώρα στο βουνό	Καραμπάτη Περσεφόνη	Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα	2015	
12	Μια μπαλάντα για τη Ρεβέκκα	Κλιάφα Μαρούλα	Μεταίχμιο	2014	Αθήνα
13	Εσύ πώς έζησες μικρός, παππού;	Κρεμμυδάς Βασίλης	Τυπωθήτω	2014	Αθήνα
14	21 από το '21	Κυριακοπούλου Καλλιόπη, Κανελλοπούλου Χάρης	Εμπειρία Εκδοτική	1998/2002	Αθήνα
15	Δοξασμένη Έξοδος	Λάμπας Τάκης	Ατλαντίς	1980-1998	Αθήνα
16	Δυο γενναίες γυναίκες	Λάμπας Τάκης	Ατλαντίς	1998	Αθήνα

17	Λεύκωμα αγωνιστών 1821	Λάμπας Τάκης	Ατλαντίς	χ.χ.	
18	Στα χνάρια των Φιλικών	Λούφα - Τζοάννου Θεοδώρα	Άγκυρα	1998	Αθήνα
19	Θεόδωρος Κολοκοτρώνης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
20	Κωνσταντίνος Κανάρης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
21	Η αντίσταση των Ελλήνων (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2015	Αθήνα
22	Γεώργιος Καραϊσκάκης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2014	Αθήνα
23	Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι του Μεσολογγίου (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2014	Αθήνα
24	Το έπος του '40 (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
25	Οι Ολυμπιακοί αγώνες (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2016	Αθήνα
26	Μακρυγιάννης-Ένας γενναίος πατριδοφύλακας	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα
27	Ρήγας Βελεστινλής-Αγωνιστής και εθνεγέρτης	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα
28	Καραϊσκάκης - Έξοχος αγωνιστής και πατριώτης	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1989	Αθήνα
29	Καποδίστριας-Ο πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα
30	Ανδρούτσος - Ο θρύλος της Γραβιάς (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
31	Μπουμπουλίνα και Μαντώ Μαυρογένους (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
32	Λόρδος Βύρων - Ο κορυφαίος φιλέλληνας	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1999	Αθήνα

	(Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)				
33	Ρήγας Φεραίος - Ο εθνομάρτυρας της επανάστασης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1999	Αθήνα
34	Ανδρέας Μιαούλης - Ο ναύαρχος του Αγώνα (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	2003	Αθήνα
35	Αθανάσιος Διάκος και Μάρκος Μπότσαρης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1998	Αθήνα
36	Παπαφλέσσας - Ο πυρπολητής των ψυχών (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1995	Αθήνα
37	Καραϊσκάκης - Ο σταυραετός της Ρούμελης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1995	Αθήνα
38	Νικηταράς - Ο Τουρκοφάγος (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
39	25η Μαρτίου - Διπλογοιορτή για την Ελλάδα	Μωραΐτου Πηνελόπη, Μωραΐτου Μαρία	Ακρίτας	2012	Αθήνα
40	Κωνσταντής, ο Γενίτσαρος που δεν ξέχασε	Ντάσιου-Γιάννου Αθηνά	Άθως (Σταμούλη Α.Ε.)	2006	Αθήνα
41	Μακρυγιάννης	Ντεκάστρο Μαρίζα	Ερευνητές - Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2007	Αθήνα
42	Τα χρόνια πέρασαν... οι σελίδες γέμισαν - Ημερολόγιο 1910	Ντεκάστρο Μαρίζα	Μεταίχιμο	2009	Αθήνα
43	Λαϊκή Τέχνη - Οδηγός για παιδιά	Ντεκάστρο Μαρίζα	Κέδρος	1994	Αθήνα

44	Γουτεμβέργιος και η εφεύρεση της τυπογραφίας (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
45	Έντισον και οι μεγάλες εφευρέσεις (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
46	Κολόμβος και η ανακάλυψη της Αμερικής (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
47	Γαλιλαίος και τα μυστικά του ουρανού (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
48	Κατσαντώνης - Το λιοντάρι της κλεφτουριάς (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	1998	Αθήνα
49	Κανάρης - Ο μπουρλοτιέρης του Αιγαίου (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	1998	Αθήνα
50	Πλαπούτας - Ο πολέμαρχος του Μοριά (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	2003	Αθήνα
51	Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης Στιγμές από τη ζωή του	Πούλος Κώστας	Παπαδόπουλος	2004	Αθήνα
52	Τα απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη	Πούλος Κώστας (διασκευή)	Παπαδόπουλος	2002	Αθήνα
53	Ο Σπύρος Λούης και οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες	Πούλος Κώστας	Παπαδόπουλος	2003	Αθήνα
54	Μπουμπουλίνα μια ζωή για την πατρίδα	Ρώσση-Ζαΐρη Ρένα	Μίνωας	2004	Αθήνα
55	Ανδρέας Μιαούλης - Μια ζωή σαν παραμύθι	Ρώσση-Ζαΐρη Ρένα	Μίνωας	2002	Αθήνα
56	Το πάτημα του Έλληνα	Σβορώνου Ελένη	Κέδρος	2015	Αθήνα

57	Ο Πέτρος και η επανάσταση του 1821	Σέρβη Κατερίνα	Σκάι	2011	Αθήνα
58	Ρεκόρ, μετάλλια και υπεραθλητές	Σιάκη Ματίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
59	Κωνσταντίνος Κανάρης	Σκιαδαρέση Μαρία	Άμμος	1997	Αθήνα
60	Τα χρόνια της φωτιάς: Κωνσταντίνος Κανάρης	Σκιαδαρέση Μαρία	Πατάκη	2007	Αθήνα
61	Ο πρίγκιπας (Αλέξανδρος Υψηλάντης) (Προσωπογραφίες)	Σκιαδαρέση Μαρία	Πατάκης	2009	Αθήνα
62	Λίγο πριν το τέλος (Ρήγας Βελεστινλής) (Προσωπογραφίες)	Σκιαδαρέση Μαρία	Πατάκης	2007	Αθήνα
63	Παπαφλέσσας - Μια ζωή όλο φλόγα	Σταθάτου Φράνση	Μίνωας	2003	Αθήνα
64	Ήρωες της Ελλάδας	Συλλογικό έργο	Ψυχογιός	2007	Αθήνα
65	"Κάποτε στη Μακεδονία..." - Ιστορία της Μακεδονίας για παιδιά	Συλλογικό έργο (επιμ. Ιωάννης Σ. Κολιόπουλος)	University Studio Press	2011	Θεσ/νικη
66	Οι πήλινες Μούσες	Τσίρος Σπύρος Γ.	Κέδρος	1988	Αθήνα
67	Εκείνη την μέρα... τα παιδιά μίλησαν με τον Κολοκοτρώνη	Φώτου Δήμητρα	Αρναούτη	2013	Αθήνα
68	Στα χρόνια του Τρικούπη	Χατζή Γιολάντα	Κέδρος	1996/2000	Αθήνα
69	ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ - Η μαγεία του κόσμου - ανοίγοντας τα φτερά(1ο)	Χατζηαναγνώστου Τάκης	Καστανιώτης	2005	Αθήνα
70	ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ - Η μαγεία του κόσμου - πέρα από το όνειρο (2ο)	Χατζηαναγνώστου Τάκης	Καστανιώτης	2005	Αθήνα
71	ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ - Η μαγεία του κόσμου - ο γυρισμός (3ο)	Χατζηαναγνώστου Τάκης	Καστανιώτης	2005	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 5

Παιδικά βιβλία, ο Χρόνος και οι Εποχές

Σύγχρονη Εποχή

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Μαμά, τι έγινε στο Πολυτεχνείο;	Καλογεράκη Μαρία	Ελληνικά Γράμματα	2000	Αθήνα
2	Η εξέγερση του Πολυτεχνείου (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
3	Λίγα γαρίφαλα για το Πολυτεχνείο	Μουρίκη Κατερίνα	Διάπλαση	2008	Αθήνα
4	Μαρία Κάλλας (ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ)	Πούλος Κώστας	Παπαδόπουλος	2004	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 6

Παιδικά βιβλία, ο Χρόνος και οι Εποχές

Διαχρονική προσέγγιση

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Κύθηρα: Οδηγός για παιδιά	Δαμιανού Μ. Δέσποινα	Εταιρεία Κυθηραϊκών Μελετών	2015	Αθήνα
2	Η Αλίκη στη χώρα των μαρμάρων	Ζέη Άλκη	Κέδρος / Μεταίχμιο	1997/2014	Αθήνα
3	Μια φορά κι έναν καιρό εκεί στην Εύβοια...	Καλέμης Αλέξανδρος Δ.	Ευβοϊκές Εκδόσεις Κίνητρο Ε. Καλέμη	2003	Χαλκίδα
4	Ένα τρένο είναι η ελληνική ιστορία...	Καψάλης Γιώργος Π.	Κέδρος	2007	
5	Μία + 5 Καρυάτιδες	Κυριτσόπουλος Αλέξης	Κέδρος	2007	Αθήνα
6	Ελλάδα η χώρα των σοφών και των ηρώων	Μαραγκός Νίκος	Ι. Σιδέρης	2004	Αθήνα
7	Αθήνα - Η πόλη μας άλλοτε και τώρα	Μιλλεούνη Μαίρη	Ελληνικά Γράμματα	2000	Αθήνα
8	Η Ελευθερία και το ταξίδι της ελληνικής Σημαίας	Μωραΐτου Πηνελόπη	Πορφύρα	2016	Αθήνα
9	Πάμε στη Θεσσαλονίκη; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
10	Πάμε στους Δελφούς; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2009	Αθήνα
11	Πάμε στο Ναύπλιο; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2009	Αθήνα
12	Πάμε στην Κρήτη; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2009	Αθήνα
13	Η Αθήνα σε 7 διαδρομές (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Ακρίτας / Μεταίχμιο	2000/2009	Αθήνα
14	Με τη Γλαύκη στην Αρχαία Αγορά της Αθήνας	Πίνη Εύη	Παπαδόπουλος	2008	Αθήνα

15	Μικροί Επισκέπτες στο Μουσείο της Ακρόπολης	Πίνη Εύη	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
16	Πάμε στην Αθήνα; (Οδηγοί πόλεων)	Σβορώνου Ελένη	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
17	Θεσσαλονίκη (Οδηγοί πόλεων)	Σβορώνου Ελένη	Ερευνητές- Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2006	Αθήνα
18	Μισή μαγική ώρα στην Επίδαυρο	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2004	Αθήνα
19	Μισή μαγική ώρα στην Ακρόπολη	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
20	Μισή μαγική ώρα στην Ολυμπία	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
21	Μισή μαγική ώρα στους Δελφούς	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2004	Αθήνα
22	Το αλφαβητάρι των Ολυμπιακών Αγώνων	Τομαή Φωτεινή	Παπαζήσης	2010	Αθήνα
23	ΟΛΥΜΠΙΑ	Χαμηλάκη Κατερίνα	Ερευνητές- Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2004	Αθήνα
24	Αθήνα (οδηγός για παιδιά)	Χατζή Γιολάντα	Κέδρος	2000	Αθήνα
25	Θεσσαλονίκη (οδηγός για παιδιά)	Χατζή Γιολάντα	Κέδρος	1997	Αθήνα
26	ΟΛΥΜΠΙΑ και Ολύμπια	Χατζή Γιολάντα	Εξάντας	2001	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 7

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Πολεμική – Πολιτική ιστορία

Προϊστορία - Αρχαιότητα

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α΄/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Ιστορίες που τις είπε ο πόλεμος	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2012	Αθήνα
2	Ιστορίες που τις είπε η θάλασσα	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2012	Αθήνα
3	Ιστορίες που τις είπε το φως	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2014	Αθήνα
4	Ιστορίες που τις είπε ο δρόμος	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2013	Αθήνα
5	Ιστορίες που τις είπε η αγορά	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2013	Αθήνα
6	Ιστορίες που τις είπε η Πέτρα/πέτρα	Αγγελίδου Μαρία	Αερόστατο / Μεταίχμιο	2011 / 2014	Αθήνα
7	Μύρτις: Οι ζωές της	Αγγελίδου Μαρία	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα
8	Μέγας Αλέξανδρος - Θρύλος και Ιστορία	Γιαννόπουλος Χρήστος	Καρακώτσογλου	2015	Αθήνα
9	Λεωνίδα το λιοντάρι των Θερμοπυλών	Γιαννόπουλος Χρήστος	Καρακώτσογλου	2015	Αθήνα
10	Μέγας Αλέξανδρος (Τα παιδικά του χρόνια)	Γραμμένος Μπάμπης	Άγκυρα	2010	Αθήνα
11	Μέγας Αλέξανδρος	Δεληγιάνη - Αναστασιάδη Γεωργία	Μίνωας	2012	Αθήνα
12	Ο μεγαλέξανδρος	Ζαραμπούκα Σοφία	Κέδρος	1993	Αθήνα
13	Περικλής - Ο μεγάλος Αθηναίος πολιτικός	Καλτσίκη Έμμη	Άγκυρα	2005	Αθήνα
14	Οι θαυμαστές περιπέτειες του Μεγαλέξανδρου	Κωνσταντινίδης Ησαΐας	Ιδιωτική	2006	
15	Ο Λεωνίδας (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
16	Η μάχη του	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2015	Αθήνα

	Μαραθώνα (Η Πρώτη μου Ιστορία)				
17	Ο Μέγας Αλέξανδρος (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
18	Σόλωνας ο σοφός νομοθέτης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα
19	Ο Περικλής και ο χρυσός αιώνας (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα
20	Ένα κορίτσι φτερουγίζει στον Κεραμεικό	Μπουλώτης Χρήστος	Πολιτιστικό ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς	2011	Αθήνα
21	Η εκστρατεία των Αθηναίων στη Σικελία	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
22	Η Μάχη του Μαραθώνα	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
23	Η ναυμαχία της Σαλαμίνας	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
24	Στη Μακεδονία μια φορά...	Πατεράκη Γιολάντα	Ψυχογιός	1994/2015	Αθήνα
25	Η μάχη του Μαραθώνα	Πίνη Εύη	Ερευνητές	2010	Αθήνα
26	Περικλής και κλασική Αθήνα	Πίνη Εύη	Ερευνητές	2009	Αθήνα
27	Ο κόκκινος μανδύας	Πίνη Εύη	Ερευνητές	2013	Αθήνα
28	ΟΙ ΠΡΟΕΛΛΗΝΕΣ	Ροδάκης Περικλής	Λιβάνης	2008	Αθήνα
29	Στη μάχη των Θερμοπυλών	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	24/11/2016	Αθήνα
30	Στη μάχη του Μαραθώνα	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2015	Αθήνα
31	Κάτω από τον ήλιο της Μακεδονίας	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1992	Αθήνα
32	Μέγας Αλέξανδρος	Στρατικής Πότης	Στρατικής	1984	Αθήνα
33	Μέγας Αλέξανδρος (Αγαπώ την Ιστορία)		Άγκυρα	2012	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 8

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Πολεμική – Πολιτική ιστορία

Μεσαίωνα - Βυζάντιο

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α΄/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Το βιβλίο των πειρατών (Το Βυζάντιο των Θαυμάτων)	Αγγελίδου Μαρία	Λιβάνης	2011	Αθήνα
2	Το βιβλίο των αυτοκρατόρων (Το Βυζάντιο των Θαυμάτων)	Αγγελίδου Μαρία	Α. Α. Λιβάνη	2010	Αθήνα
3	Το Βυζάντιο σε έξι χρώματα-κόκκινο	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2016	Αθήνα
4	Το Βυζάντιο σε έξι χρώματα-χρυσό	Αγγελίδου Μαρία	Μεταίχμιο	2016	Αθήνα
5	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος Ο τελευταίος αυτοκράτορας (Αγαπώ την Ιστορία)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2012	Αθήνα
6	Διγενής Ακρίτας - Ο ήρωας που έγινε θρύλος (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
7	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος Ο τελευταίος αυτοκράτορας (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
8	Η Στάση του Νίκα - Η μεγάλη εξέγερση (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
9	Θεοδώρα - Μια αληθινή αυτοκράτειρα (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
10	Κάποτε στη	Ευαγγελίδη Αγάπη	Άγκυρα	1997	Αθήνα

	Βασιλεύουσα				
11	Ιουστινιανός	Ζάνου Δανάη	Μίνωας	2004	Αθήνα
12	Φράγκοι ιππότες στην Ελλάδα (Με το σπαθί στο χέρι)	Ηλιού Λίζα	Μίλητος	2002	Αθήνα
13	Ακρίτες οι υπερασπιστές των συνόρων (Με το σπαθί στο χέρι)	Ηλιού Λίζα	Μίλητος	2002	Αθήνα
14	Βασίλειος Διγενής Ακρίτας	Καλοκύρη Ελένη, Καλοκύρης Δημήτρης	Κέδρος	1993 (2η εκδ)	Αθήνα
15	Η επαναστάτρια και ο Σύλλας	Καραστάθης Κώστας	Ακρίτας	1990	Αθήνα
16	απ' των κάστρων τις Χρυσόπορτες (Στους δρόμους του Βυζαντίου (2))	Κόλιας Γ. Ταξιάρχης	Καλειδοσκόπιο	1998	Αθήνα
17	Η Δ' Σταυροφορία	Κυριαζής Κώστας	Εστία	1981	Αθήνα
18	ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ	Κωνσταντινίδης Ησαΐας	Ελληνική Άνοδος	2008	Αθήνα
19	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος	Λούφα - Τζοάννου Θεοδώρα	Άγκυρα	1996/2011	Αθήνα
20	Κωνσταντινούπολη - Η βασίλισσα των πόλεων (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2014	Αθήνα
21	Ιστορίες από το Βυζάντιο α' τόμος Περίοδος 300-565 μ.Χ.	Μαυροειδή-Παπαδάκη Σοφία	Πατάκη	2003	Αθήνα
22	Ιστορίες από το Βυζάντιο β' τόμος Περίοδος 610-1025 μ.Χ.	Μαυροειδή-Παπαδάκη Σοφία	Πατάκη	2003	Αθήνα
23	Ιστορίες από το Βυζάντιο γ' τόμος Περίοδος 900-1453 μ.Χ.	Μαυροειδή-Παπαδάκη Σοφία	Πατάκη	2003	
24	Ο βυζαντινός στρατός και το τέλος του Βυζαντίου	Ντεκάστρο Μαρίζα	Ακρίτας	2008	Αθήνα
25	Η φωτιά που δε σβήνει	Σακελλαρίου Χάρης	Καστανιώτης	1985/2011	Αθήνα
26	Βυζαντινή Κωνσταντινούπολη (με δραστηριότητες)	Τσιτιρίδου-Χριστοφορίδου Εύη	Πατάκη	2011	Αθήνα

ΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 9

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Πολεμική – Πολιτική ιστορία

Ελληνική Επανάσταση

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α΄/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Γεννήθηκα το 1821	Αποστολίδου Ρέα, Αβέρωφ Γιούρι	Σκάι	2010	Αθήνα
2	Θεόδωρος Κολοκοτρώνης	Γαλανού Ειρήνη	Νίκας/Ελληνική Παιδεία Α.Ε.	2007	Αθήνα
3	Κολοκοτρώνης - Η αδούλωτη γενιά (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Γιαννακάκης Πάνος	Στρατικής	1995	Αθήνα
4	Αρματολοί και κλέφτες (Με το σπαθί στο χέρι)	Ηλιού Λίζα	Μίλητος	2002	Αθήνα
5	Στο Κρυφό Σχολειό	Καπάνταη Ισμήνη	Ποταμός	1997/2006	Αθήνα
6	21 από το '21	Κυριακοπούλου Καλλιόπη, Κανελλοπούλου Χάρης	Εμπειρία Εκδοτική	1998/2002	Αθήνα
7	Δοξασμένη Έξοδος	Λάμπας Τάκης	Ατλαντίς	1980-1998	Αθήνα
8	Δυο γενναίες γυναίκες	Λάμπας Τάκης	Ατλαντίς	1998	Αθήνα
9	Λεύκωμα αγωνιστών 1821	Λάμπας Τάκης	Ατλαντίς	χ.χ.	
10	Στα χνάρια των Φιλικών	Λούφα - Τζοάννου Θεοδώρα	Άγκυρα	1998	Αθήνα
11	Θεόδωρος Κολοκοτρώνης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
12	Κωνσταντίνος Κανάρης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
13	Γεώργιος Καραϊσκάκης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2014	Αθήνα
14	Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι του Μεσολογγίου (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2014	Αθήνα
15	Μακρυγιάννης-Ένας γενναίος πατριδοφύλακας	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα

16	Ρήγας Βελεστινλής- Αγωνιστής και εθνεγέρτης	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα
17	Καραϊσκάκης - Έξοχος αγωνιστής και πατριώτης	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1989	Αθήνα
18	Καποδίστριας-Ο πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα
19	Ανδρούτσος - Ο θρύλος της Γραβιάς (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
20	Μπουμπουλίνα και Μαντώ Μαυρογένους (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
21	Λόρδος Βύρων - Ο κορυφαίος φιλέλληνας (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1999	Αθήνα
22	Ρήγας Φεραίος - Ο εθνομάρτυρας της επανάστασης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1999	Αθήνα
23	Ανδρέας Μιαούλης - Ο ναύαρχος του Αγώνα (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	2003	Αθήνα
24	Αθανάσιος Διάκος και Μάρκος Μπότσαρης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1998	Αθήνα
25	Παπαφλέσσας - Ο πυρπολητής των ψυχών (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1995	Αθήνα
26	Καραϊσκάκης - Ο σταυραετός της Ρούμελης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1995	Αθήνα
27	Νικηταράς - Ο Τουρκοφάγος (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
28	Η Ελευθερία και το ταξίδι της ελληνικής Σημαίας	Μωραΐτου Πηνελόπη	Πορφύρα	2016	Αθήνα

29	25η Μαρτίου - Διπλογοιρτή για την Ελλάδα	Μωραΐτου Πηνελόπη, Μωραΐτου Μαρία	Ακρίτας	2012	Αθήνα
30	Κωνσταντής, ο Γενίτσαρος που δεν ξέχασε	Ντάσιου-Γιάννου Αθηνά	Άθως (Σταμούλη Α.Ε.)	2006	Αθήνα
31	Μακρυγιάννης	Ντεκάστρο Μαρίζα	Ερευνητές - Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2007	Αθήνα
32	Κατσαντώνης - Το λιοντάρι της κλεφτουριάς (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	1998	Αθήνα
33	Κανάρης - Ο μπουρλοτιέρης του Αιγαίου (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	1998	Αθήνα
34	Πλαπούτας - Ο πολέμαρχος του Μοριά (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	2003	Αθήνα
35	Τα απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη	Πούλος Κώστας (διασκευή)	Παπαδόπουλος	2002	Αθήνα
36	Μπουμπουλίνα μια ζωή για την πατρίδα	Ρώσση-Ζαΐρη Ρένα	Μίνωας	2004	Αθήνα
37	Ανδρέας Μιαούλης - Μια ζωή σαν παραμύθι	Ρώσση-Ζαΐρη Ρένα	Μίνωας	2002	Αθήνα
38	Ο Πέτρος και η επανάσταση του 1821	Σέρβη Κατερίνα	Σκάι	2011	Αθήνα
39	Κωνσταντίνος Κανάρης	Σκιαδαρέση Μαρία	Άμμος	1997	Αθήνα
40	Τα χρόνια της φωτιάς: Κωνσταντίνος Κανάρης	Σκιαδαρέση Μαρία	Πατάκη	2007	Αθήνα
41	Ο πρίγκιπας (Αλέξανδρος Υψηλάντης) (Προσωπογραφίες)	Σκιαδαρέση Μαρία	Πατάκης	2009	Αθήνα
42	Λίγο πριν το τέλος (Ρήγας Βελεστινλής) (Προσωπογραφίες)	Σκιαδαρέση Μαρία	Πατάκης	2007	Αθήνα
43	Παπαφλέσσας - Μια ζωή όλο φλόγα	Σταθάτου Φράνση	Μίνωας	2003	Αθήνα
44	Ήρωες της Ελλάδας	Συλλογικό έργο	Ψυχογιός	2007	Αθήνα
45	Εκείνη την μέρα... τα παιδιά μίλησαν με τον	Φώτου Δήμητρα	Αρναούτη	2013	Αθήνα

	Κολοκοτρώνη				
--	-------------	--	--	--	--

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 10

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Πολεμική – Πολιτική ιστορία

Μακεδονικός Αγώνας – Βαλκανικοί Πόλεμοι

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Κάποτε στη ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Βιγγοπούλου Μυρσίνη	Άθως (Σταμούλη Α.Ε.)	2011	Αθήνα
2	Καπετάν Κώττας	Γρηγοριάδου - Σουρέλη Γαλάτεια	Ψυχογιός	1992	Αθήνα
3	Μια σιροπιαστή ιστορία από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης	Ιακώβου Άννα	Παρησία	2012	Αθήνα
4	Σκιές στη Λίμνη	Καραμπάτη Περσεφόνη	Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα	2014	
5	Σαν τέτοια ώρα στο βουνό	Καραμπάτη Περσεφόνη	Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα	2015	
6	"Κάποτε στη Μακεδονία..." - Ιστορία της Μακεδονίας για παιδιά	Συλλογικό έργο (επιμ. Ιωάννης Σ. Κολιόπουλος)	University Studio Press	2011	Θεσ/νικη

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 11

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Πολεμική – Πολιτική ιστορία

Κατοχή

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Μια μπαλάντα για τη Ρεβέκκα	Κλιάφα Μαρούλα	Μεταίχμιο	2014	Αθήνα
2	Εσύ πώς έζησες μικρός, παππού;	Κρεμμυδάς Βασίλης	Τυπωθήτω	2014	Αθήνα
3	Η αντίσταση των Ελλήνων (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2015	Αθήνα
4	Το έπος του '40 (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
5	Ήρωες της Ελλάδας	Συλλογικό έργο	Ψυχογιός	2007	Αθήνα
6	Οι πήλινες Μούσες	Τσίρος Σπύρος Γ.	Κέδρος	1988	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 12

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Πολεμική – Πολιτική ιστορία

Νεότερη Εποχή

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Στα χρόνια του Τρικούπη	Χατζή Γιολάντα	Κέδρος	1996/2000	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 13

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Πολεμική – Πολιτική ιστορία

Πολυτεχνείο

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Μαμά, τι έγινε στο Πολυτεχνείο;	Καλογεράκη Μαρία	Ελληνικά Γράμματα	2000	Αθήνα
2	Η εξέγερση του Πολυτεχνείου (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
3	Λίγα γαρίφαλα για το Πολυτεχνείο	Μουρίκη Κατερίνα	Διάπλαση	2008	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 14

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Πολεμική – Πολιτική ιστορία

Διαχρονική προσέγγιση

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Ένα τρένο είναι η ελληνική ιστορία...	Καψάλης Γιώργος Π.	Κέδρος	2007	
2	Ελλάδα η χώρα των σοφών και των ηρώων	Μαραγκός Νίκος	Ι. Σιδέρης	2004	Αθήνα
3	Το πάτημα του Έλληνα	Σβορώνου Ελένη	Κέδρος	2015	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 15

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Προσωπικότητες

Προϊστορία - Αρχαιότητα

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Μέγας Αλέξανδρος - Θρύλος και Ιστορία	Γιαννόπουλος Χρήστος	Καρακότσογλου	2015	Αθήνα
2	Λεωνίδας το λιοντάρι των Θερμοπυλών	Γιαννόπουλος Χρήστος	Καρακότσογλου	2015	Αθήνα
3	Μέγας Αλέξανδρος (Τα παιδικά του χρόνια)	Γραμμένος Μπάμπης	Άγκυρα	2010	Αθήνα
4	Μέγας Αλέξανδρος	Δεληγιάνη - Αναστασιάδη Γεωργία	Μίνωας	2012	Αθήνα
5	Ο μεγαλέξανδρος	Ζαραμπούκα Σοφία	Κέδρος	1993	Αθήνα
6	Περικλής - Ο μεγάλος Αθηναίος πολιτικός	Καλτσίκη Έμμη	Άγκυρα	2005	Αθήνα
7	Αριστοτέλης: Ο μέτοικος που έγινε πατέρας της επιστήμης	Κοκκινάκη Νένα	Άγκυρα	2006	Αθήνα
8	Σωκράτης, ο δάσκαλος των αιώνων	Κοκκινάκη Νένα	Άγκυρα	2003	Αθήνα
9	Οι θαυμαστές περιπέτειες του Μεγαλέξανδρου	Κωνσταντινίδης Ησαΐας	Ιδιωτική	2006	
10	Σόλωνας ο σοφός νομοθέτης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα

11	Ο Μέγας Αλέξανδρος (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
12	Ο Περικλής και ο χρυσός αιώνας (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2011	Αθήνα
13	Ο Λεωνίδας (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
14	Αρχιμήδης	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
15	Περικλής και κλασική Αθήνα	Πίνη Εύη	Ερευνητές	2009	Αθήνα
16	ΟΙ ΠΡΟΕΛΛΗΝΕΣ	Ροδάκης Περικλής	Λιβάνης	2008	Αθήνα
17	Μέγας Αλέξανδρος	Στρατικής Πότης	Στρατικής	1984	Αθήνα
18	Μέγας Αλέξανδρος (Αγαπώ την Ιστορία)		Άγκυρα	2012	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 16

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Προσωπικότητες

Μεσαίωνα - Βυζάντιο

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α΄/ΤΕΛ ΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣ Η	ΠΟΛΗ
1	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος Ο τελευταίος αυτοκράτορας (Αγαπώ την Ιστορία)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2012	Αθήνα
2	Διγενής Ακρίτας - Ο ήρωας που έγινε θρύλος (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
3	Θεοδώρα - Μια αληθινή αυτοκράτειρα (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
4	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος Ο τελευταίος αυτοκράτορας (Ιστορίες από το Βυζάντιο)	Βαρβαρήγος Δημήτρης	Άγκυρα	2007	Αθήνα
5	Ιουστινιανός	Ζάνου Δανάη	Μίνωας	2004	Αθήνα
6	Βασίλειος Διγενής Ακρίτας	Καλοκύρη Ελένη, Καλοκύρης Δημήτρης	Κέδρος	1993 (2η εκδ)	Αθήνα
7	ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ	Κωνσταντινίδης Ησαΐας	Ελληνική Άνοδος	2008	Αθήνα
8	Κωνσταντίνος Παλαιολόγος	Λούφα - Τζοάννου Θεοδώρα	Άγκυρα	1996/2011	Αθήνα
9	Άννα και Θεοφανώ	Σίνου Κίρα	Κέδρος	2004	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 17

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Προσωπικότητες

Νεότερη Εποχή

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α΄/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Καπετάν Κώττας	Γρηγοριάδου - Σουρέλη Γαλάτεια	Ψυχογιός	1992	Αθήνα
2	Γουτεμβέργιος και η εφεύρεση της τυπογραφίας (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
3	Έντισον και οι μεγάλες εφευρέσεις (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
4	Κολόμβος και η ανακάλυψη της Αμερικής (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
5	Γαλιλαίος και τα μυστικά του ουρανού (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
6	Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης Στιγμές από τη ζωή του	Πούλος Κώστας	Παπαδόπουλος	2004	Αθήνα
7	Μαρία Κάλλας (ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ)	Πούλος Κώστας	Παπαδόπουλος	2004	Αθήνα
8	Στα χρόνια του Τρικούπη	Χατζή Γιολάντα	Κέδρος	1996	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 18

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Προσωπικότητες

Ελληνική Επανάσταση

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Θεόδωρος Κολοκοτρώνης	Γαλανού Ειρήνη	Νίκας/Ελληνική Παιδεία Α.Ε.	2007	Αθήνα
2	Κολοκοτρώνης - Η αδούλωτη γενιά (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Γιαννακάκης Πάνος	Στρατικής	1995	Αθήνα
3	21 από το '21	Κυριακοπούλου Καλλιόπη, Κανελλοπούλου Χάρης	Εμπειρία Εκδοτική	1998/2002	Αθήνα
4	Δυο γενναίες γυναίκες	Λάμπας Τάκης	Ατλαντίς	1998	Αθήνα
5	Λεύκωμα αγωνιστών 1821	Λάμπας Τάκης	Ατλαντίς	χ.χ.	
6	Θεόδωρος Κολοκοτρώνης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
7	Κωνσταντίνος Κανάρης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2012	Αθήνα
8	Γεώργιος Καραϊσκάκης (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2014	Αθήνα
9	Μακρυγιάννης- Ένας γενναίος πατριδοφύλακας	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα
10	Ρήγας Βελεστινλής- Αγωνιστής και εθνεγέρτης	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα
11	Καραϊσκάκης - Έξοχος αγωνιστής και πατριώτης	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1989	Αθήνα
12	Καποδίστριας-Ο πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας	Μαρρές Γιάννης Α.	Καλέντης	1990	Αθήνα

13	Ανδρούτσος - Ο θρύλος της Γραβιάς (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
14	Μπουμπουλίνα και Μαντώ Μαυρογένους (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
15	Λόρδος Βύρων - Ο κορυφαίος φιλέλληνας (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1999	Αθήνα
16	Ρήγας Φεραίος - Ο εθνομάρτυρας της επανάστασης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1999	Αθήνα
17	Ανδρέας Μιαούλης - Ο ναύαρχος του Αγώνα (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	2003	Αθήνα
18	Αθανάσιος Διάκος και Μάρκος Μπότσαρης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1998	Αθήνα
19	Παπαφλέσσας - Ο πυρπολητής των ψυχών (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1995	Αθήνα
20	Καραϊσκάκης - Ο σταυραετός της Ρούμελης (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1995	Αθήνα
21	Νικηταράς - Ο Τουρκοφάγος (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Μπίκος Πέτρος	Στρατικής	1996	Αθήνα
22	Κωνσταντής, ο Γενίτσαρος που δεν ξέχασε	Ντάσιου-Γιάννου Αθηνά	Άθως (Σταμούλη Α.Ε.)	2006	Αθήνα
23	Μακρυγιάννης	Ντεκάστρο Μαρίζα	Ερευνητές - Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2007	Αθήνα

24	Κατσαντώνης - Το λιοντάρι της κλεφτουριάς (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	1998	Αθήνα
25	Κανάρης - Ο μπουρλοτιέρης του Αιγαίου (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	1998	Αθήνα
26	Πλαπούτας - Ο πολέμαρχος του Μοριά (Πινακοθήκη των ηρώων του 1821)	Πετρίτης Πάνος	Στρατικής	2003	Αθήνα
27	Μπουμπουλίνα μια ζωή για την πατρίδα	Ρώσση-Ζαΐρη Ρένα	Μίνωας	2004	Αθήνα
28	Ανδρέας Μιαούλης - Μια ζωή σαν παραμύθι	Ρώσση-Ζαΐρη Ρένα	Μίνωας	2002	Αθήνα
29	Κωνσταντίνος Κανάρης	Σκιαδαρέση Μαρία	Άμμος	1997	Αθήνα
30	Τα χρόνια της φωτιάς: Κωνσταντίνος Κανάρης	Σκιαδαρέση Μαρία	Πατάκη	2007	Αθήνα
31	Παπαφλέσσας - Μια ζωή όλο φλόγα	Σταθάτου Φράνση	Μίνωας	2003	Αθήνα
32	Ήρωες της Ελλάδας	Συλλογικό έργο	Ψυχογιός	2007	Αθήνα
33	Εκείνη την μέρα... τα παιδιά μίλησαν με τον Κολοκοτρώνη	Φώτου Δήμητρα	Αρναούτη	2013	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 19

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Προσωπικότητες

Διαχρονική προσέγγιση

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Ελλάδα η χώρα των σοφών και των ηρώων	Μαραγκός Νίκος	Ι. Σιδέρης	2004	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 20

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Τοπική Ιστορία

Οδηγοί Πόλεων - Αρχαιολογικών χώρων - Μουσείων

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Κύθηρα: Οδηγός για παιδιά	Δαμιανού Μ. Δέσποινα	Εταιρεία Κυθηραϊκών Μελετών	2015	Αθήνα
2	Πάμε στη Θεσσαλονίκη; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
3	Πάμε στους Δελφούς; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2009	Αθήνα
4	Πάμε στο Ναύπλιο; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2009	Αθήνα
5	Πάμε στην Κρήτη; (Οδηγοί πόλεων)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Παπαδόπουλος	2009	Αθήνα
6	Η Αθήνα σε 7	Ντεκάστρο Μαρίζα	Ακρίτας /	2000/2009	Αθήνα

	διαδρομές (Οδηγοί πόλεων)		Μεταίχμιο		
7	Μικροί Επισκέπτες στο Μουσείο της Ακρόπολης	Πίνη Εύη	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
8	Με τη Γλαύκη στην Αρχαία Αγορά της Αθήνας	Πίνη Εύη	Παπαδόπουλος	2008	Αθήνα
9	Πάμε στην Αθήνα; (Οδηγοί πόλεων)	Σβορώνου Ελένη	Παπαδόπουλος	2010	Αθήνα
10	Θεσσαλονίκη (Οδηγοί πόλεων)	Σβορώνου Ελένη	Ερευνητές-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2006	Αθήνα
11	Αθήνα (οδηγός για παιδιά)	Χατζή Γιολάντα	Κέδρος	2000	Αθήνα
12	Θεσσαλονίκη (οδηγός για παιδιά)	Χατζή Γιολάντα	Κέδρος	1997	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 21

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Τοπική Ιστορία

Διάφορα

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α΄/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Στην αγορά των αρχαίων Αθηναίων	Βέτσης Κων/νος - Ντεκάστρο Μαρίζα	Καλειδοσκόπιο	1989/2006	Αθήνα
2	Χρυσές Μυκήνες	Γιαλουράκη Σοφία	Ακρίτας	2000	Αθήνα
3	Η Γούπυ στην Ακρόπολη	Δαρδάλη Άννα	Χατζηλάκος Π.	2007	Αθήνα
4	Ο Φίλιππος και τα μαγικά κρόταλα	Δούκα Μάνια	Μπίρη - Νέες Σελίδες	2010	Αθήνα
5	είδα κι άκουσα ΣΤΗΝ	Έμκε Έλλη	Βιβλιοπωλείον της Εστίας	1981	Αθήνα

	ΚΝΩΣΟ				
6	Μια φορά κι έναν καιρό εκεί στην Εύβοια...	Καλέμης Αλέξανδρος Δ.	Ευβοϊκές Εκδόσεις Κίνητρο Ε. Καλέμη	2003	Χαλκίδα
7	Πρώτη γνωριμία με την Αθήνα του Περικλή	Κροντηρά Λήδα	Ποταμός	2007	Αθήνα
8	Κρήτη-Από τον Μίνωα ως σήμερα (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2016	Αθήνα
9	Αθήνα - Η πόλη μας άλλοτε και τώρα	Μιλλεούνη Μαίρη	Ελληνικά Γράμματα	2000	Αθήνα
10	ΑΡΧΑΙΑ ΑΘΗΝΑ	Σβορώνου Ελένη	Ερευνητές	2003	Αθήνα
11	Στο σκοτάδι της σπηλιάς	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1998/2001	Αθήνα
12	Στην πόλη του Αϊ Δημήτρη	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1982	Αθήνα
13	Το ασημένιο μενταγιόν	Σίνου Κίρα	Κέδρος	1994	Αθήνα
14	Το θαύμα της Ρόδου	Σταθάτου Φράνση	Εστία/Ψυχογιός	1980/2011	Αθήνα
15	ΜΥΚΗΝΕΣ	Χαμηλάκη Κατερίνα	Ερευνητές-ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2004	Αθήνα
16	ΟΛΥΜΠΙΑ	Χαμηλάκη Κατερίνα	Ερευνητές-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2004	Αθήνα
17	Η ιστορία της Κρήτης	Χατζή Γιολάντα	Πατάκη	1998	Αθήνα
18	Ιστορία και πολιτισμός των Κυκλάδων	Χατζή Γιολάντα	Πατάκη	2002	Αθήνα
19	Κόρινθος και Ίσθμια	Χατζή Γιολάντα	Εξάντας	2003	Αθήνα
20	Δελφοί και Πύθια	Χατζή Γιολάντα	Εξάντας	2002	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 22

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Πολιτισμός

Εφευρέσεις – Ανακαλύψεις

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Γουτεμβέργιος και η εφεύρεση της τυπογραφίας (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
2	Έντισον και οι μεγάλες εφευρέσεις (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
3	Κολόμβος και η ανακάλυψη της Αμερικής (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
4	Γαλιλαίος και τα μυστικά του ουρανού (Οι άνθρωποι που άλλαξαν τον κόσμο)	Παχνέλης Παναγιώτης	Καμπανά	χ.χ.	Αθήνα
5	ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ - Η μαγεία του κόσμου - ανοίγοντας τα φτερά(1ο)	Χατζηαναγνώστου Τάκης	Καστανιώτης	2005	Αθήνα
6	ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ - Η μαγεία του κόσμου - πέρα από το όνειρο (2ο)	Χατζηαναγνώστου Τάκης	Καστανιώτης	2005	Αθήνα
7	ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ - Η μαγεία του κόσμου -ο γυρισμός (3ο)	Χατζηαναγνώστου Τάκης	Καστανιώτης	2005	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 23

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Πολιτισμός

Τέχνη

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Το Βυζάντιο σε εικόνες 1	Ζαραμπούκα Σοφία	Πατάκη	2005	Αθήνα
2	Το Βυζάντιο σε εικόνες 2	Ζαραμπούκα Σοφία	Πατάκη	2005	Αθήνα
3	Η ζωφόρος του Παρθενώνα	Μπίρη - Μελά Μαρία	Μπίρη - Νέες Σελίδες	2010	Αθήνα
4	Λαϊκή Τέχνη - Οδηγός για παιδιά	Ντεκάστρο Μαρίζα	Κέδρος	1994	Αθήνα
5	Βυζαντινή τέχνη - Οδηγός για παιδιά	Ντεκάστρο Μαρίζα	Κέδρος	1990	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 24

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Πολιτισμός

Καθημερινή ζωή

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Κόκκινη κλωστή δεμένη - Το παραμύθι των υφασμάτων (Στους δρόμους του Βυζαντίου (4))	Καλαμαρά Παρή	Καλειδοσκόπιο	2002	Αθήνα
2	Φάρμακα και θαύματα... (Στους δρόμους του Βυζαντίου (5))	Κατσαρός Βασίλης	Καλειδοσκόπιο	2008	Αθήνα
3	Στο σχολείο με... χαρτί και καλαμάρι Στους δρόμους του Βυζαντίου (3)	Μαρκόπουλος Θανάσης	Καλειδοσκόπιο	1999	Αθήνα
4	Η ζωφόρος του Παρθενώνα	Μπίρη - Μελά Μαρία	Μπίρη - Νέες Σελίδες	2010	Αθήνα
5	Τα χρόνια πέρασαν... οι σελίδες γέμισαν - Ημερολόγιο 1910	Ντεκάστρο Μαρίζα	Μεταίχιμο	2009	Αθήνα
6	Η τροχιά του πολιτισμού	Παπάκου - Λάγου Αυγή	Σύγχρονη Εποχή	1999	Αθήνα
7	Το λυκαυγές του πολιτισμού	Παπάκου - Λάγου Αυγή	Σύγχρονη Εποχή	1999	Αθήνα
8	Πρόσκληση σε γεύμα (Στους δρόμους του Βυζαντίου (1))	Σταμπόγλη Ελένη	Καλειδοσκόπιο	1997/2002	Αθήνα
9	Μια βόλτα στα βυζαντινά χρόνια	Τσιτιρίδου-Χριστοφορίδου Εύη	Κέδρος	2014	Αθήνα
10	Τα αγγεία και ο κόσμος τους	Φωκά Ιωάννα - Βαλαβάνης Πάνος	Κέδρος	1990/2004	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 25

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Πολιτισμός

Διάφορα

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Α'/ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ	ΠΟΛΗ
1	Η Αλίκη στη χώρα των μαρμάρων	Ζέη Άλκη	Κέδρος / Μεταίχμιο	1997/2014	Αθήνα
2	Καλώς Ήρθες στην Αρχαία Ελλάδα	Καζαντζίδα Μαρία	Άγκυρα	2014/2015	Αθήνα
3	Μία + 5 Καρυάτιδες	Κυριτσόπουλος Αλέξης	Κέδρος	2007	Αθήνα
4	Τι και πώς στην Προϊστορία (Οδηγός για παιδιά)	Ντεκάστρο Μαρίζα	Κέδρος	2013	Αθήνα
5	Μισή μαγική ώρα στην Ολυμπία	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
6	Μισή μαγική ώρα στους Δελφούς	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2004	Αθήνα
7	Μισή μαγική ώρα στην Επίδαυρο	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2004	Αθήνα
8	Μισή μαγική ώρα στην Ακρόπολη	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
9	Ιστορία και πολιτισμός των Κυκλάδων	Χατζή Γιολάντα	Πατάκη	2002	Αθήνα
10	Οι Καρυάτιδες μετράνε τα φεγγάρια	Χατζούδη - Τούντα Ελένη	Άγκυρα	2003/2012	Αθήνα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 26

Τα θέματα των παιδικών βιβλίων

Ολυμπιακοί Αγώνες

<i>A/A</i>	<i>Τίτλος</i>	<i>Συγγραφέας</i>	<i>Εκδόσεις</i>	<i>Α' Εκδ.</i>	<i>Πόλη</i>
1	Ολυμπιακοί αγώνες και ολυμπιακό πνεύμα	Αναστασάκη Μιμικάννα	Ατραπός	2004	Αθήνα
2	Γεννημένοι νικητές: Διαγόρας ο Ρόδιος: Μια μεγάλη οικογένεια ολυμπιονικών	Βαλαβάνης Πάνος Δ.	Ακρίτας	2003	Αθήνα
3	Ένας μικρούλης μεγάλος ολυμπιονίκης	Γεωργιάδη Σγουρή	Διεθνές Κέντρο Ολυμπιακής Εκεχειρίας	2012	Αθήνα
4	Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα	Γιαννακούρου - Γαλερή Μαρή	Παπαδόπουλος	2003	Αθήνα
5	Από την Ολυμπία προς όλο τον Κόσμο!	Κλοκώνη Ιλεάνα	Άγκυρα	2015	Αθήνα
6	Οι Ολυμπιακοί αγώνες (Η Πρώτη μου Ιστορία)	Μανδηλαράς Φίλιππος	Παπαδόπουλος	2016	Αθήνα
7	Οι Ολυμπιακοί αγώνες	Μουρατίδης Γιάννης	Πλάτων	2003	
8	Διαγόρας ο Ρόδιος - Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΥΓΜΑΧΟΣ	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
9	Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
10	Τα ολυμπιακά αγωνίσματα	Νικολαΐδου Ελένη	Σαββάλας	2003	Αθήνα
11	ΟΛΥΜΠΙΑ - Μύθοι και Ιστορία - ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΔΟΞΑΣ	Περιορή Ευγενία	Φυτράκης	2004	Αθήνα
12	Ο Σπύρος Λούης και οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες	Πούλος Κώστας	Παπαδόπουλος	2003	Αθήνα
13	Στην Ολυμπία κάποτε...	Ράπτης Γεώργιος, Δελημπαλίδου Γεωργία	Πατάκη	2004	Αθήνα
14	Μισή μαγική ώρα στην Ολυμπία	Σέρβη Κατερίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
15	Το μυστήριο της κλεμμένης ολυμπιακής	Σιάκη Ματίνα	Καστανιώτης	2003	Αθήνα

	φλόγας				
16	Η φλόγα που λάμπει για πάντα	Σιάκη Ματίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
17	Ρεκόρ, μετάλλια και υπεραθλητές	Σιάκη Ματίνα	Πατάκη	2003	Αθήνα
18	Για ένα στεφάνι αγριλιάς από την Ολυμπία	Σπυροπούλου Ζωή	Δωρικός	2003	Αθήνα
19	Αρχαία Ολυμπία και Ολυμπιακοί Αγώνες	Στρατίκης Πότης	Στρατίκης	1988	Αθήνα
20	1,2,3...11 Αληθινές Ιστορίες Ολυμπιονικών	Τομαή Φωτεινή	Παπαζήσης	2008	Αθήνα
21	Το αλφαβητάρι των Ολυμπιακών Αγώνων	Τομαή Φωτεινή	Παπαζήσης	2010	Αθήνα
22	Καλώς ήρθατε στην ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ	ΤΣΑΜΠΡΑ Φ.-ΣΚΑΛΙΔΗ Ζ.	Καλέντης	2008	Αθήνα
23	ΟΛΥΜΠΙΑ	Χαμηλάκη Κατερίνα	Ερευνητές-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού	2004	Αθήνα
24	ΟΛΥΜΠΙΑ και Ολύμπια	Χατζή Γιολάντα	Εξάντας	2001	Αθήνα